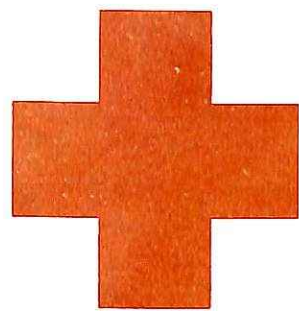
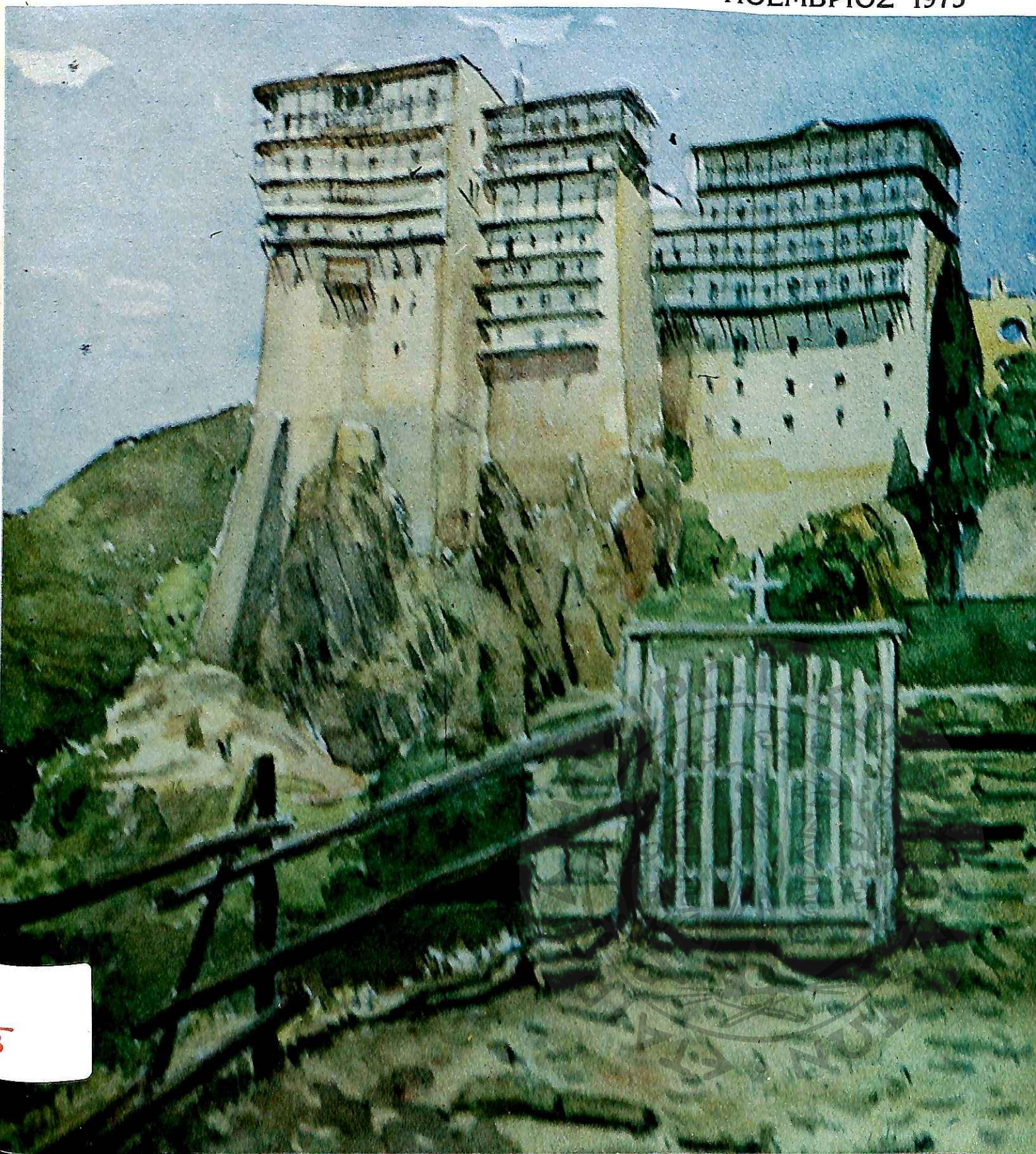


ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ
ΕΡΥΘΡΟΣ
ΣΤΑΥΡΟΣ
ΝΕΟΤΗΤΟΣ



ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 1975



ΤΟ ΔΑΣΟΣ

Στίχοι: ΣΤ. ΣΠΕΡΑΝΤΣΑ Μουσική: Γ. ΧΩΡΑΦΑ

Χαρούμενα.

1. Εἶν α. μέ. τρη. τα. τὰ δέν. τρα
2. Στο μι. κρό. το. λο. φο πέ. ρα

1. μύ. ρο καὶ ὄρο. σιά, χί. λια δὺ. οὐ. λιά. χια κρύ. βει κά. θε φυλ. λω.
2. πῆ. γα. χτέ. σὺ. γῆ κ' ε. να προσ. χα. ρο. δέν. τρά. κι φύ. τε. ψα. στη

1. σιά. Νά, βα. τό. μου. ρα, χα. ρά. μου, τρέ. χω, τρέ. χω καὶ τρυ. γῶ, τί. με. γά. λο. εἶ. ναι. τό.
2. γῆ. Α. νο. ἔ. ἔ. λα. να. τοῦ. δώ. σης. γύ. ρω, γύ. ρω συν. τρο. φιά. πρα. σι. νά. δε. σ. καὶ. λου.

1. δά. σο. σ, τί. μι. κρό. ε. γῶ. Δά. σο. σ, δά. σο. σ. μα. γε. μέ. νο, κρά. τη. σέ. με.
2. λου. δια. νά. ναι. ζω. γρα. φιά, νά. το. βλέ. πω. ε. τυ. χι. σμέ. νο, μέ. στο. φῶ. σ. νά.

1. δώ. νά. γε. νῶ. κ' ε. γῶ. που. λά. κι, νά. σοῦ. τρα. γου. δώ.
2. ζῆ, νά. τρα. νεύ. ω. με. με. χά. ρι. καὶ. τὰ. δυ. ο. μα. ζι.

ΑΛΕΞ. ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗ

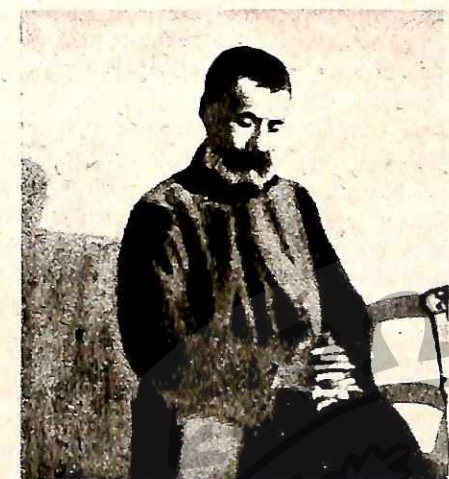
ΠΑΝΑΓΙΑ Η ΓΛΥΚΟΦΙΛΟΥΣΑ

Ε ΠΑΝΩ εἰς τὸν βράχον ἦτο κτισμένος τὸ παρεκκλήσιον μαστιζόμενον ἀπὸ θυέλλας καὶ λαίλαπας, λικνιζόμενον ἀπὸ τὸ ἀειτάραχον καὶ πολυρροῖβητον κύμα, ναναρίζόμενον ἀπὸ τὰ ἄσματα, τὰ ὅποια ὁ ἄνεμος ἐπαλλε δι' αὐτὸ εἰς τοὺς σκληροὺς βράχους καὶ εἰς τὰ ἡχώδη ἄντρα. Οἱ τέσσαρες τοῖχοι ἴσταντο ἀκόμῃ ἀρραγεῖς, πετρωθεμελιωμένοι, σώζοντες μικρὸν ἐπίχρισμα ἀπὸ παλαιοῦ καιροῦ περὶ τὴν μεσημβρινοδυτικὴν γωνίαν, χορταριασμένοι καὶ μαυροπράσινοι περὶ τὴν βορειοανατολικήν.

Ἡ στέγη φέρονσα ἀκόμῃ ὀλίγα κεράμους καὶ πλάκας ἐστηρίζετο ἐπὶ δοκοῦ με πολλὰς ἀκτῖνας ἐκ σκληρὰς καστανέας. Ὀλόγυρα εἰς τοὺς τοίχους, ὑψηλὰ ἄνω τῶν ὑπερθύρων καὶ ὑπὲρ τὰ γείσα τῆς στέγης ὠραία μικρὰ πινάκια παλαιῶν χρόνων ἦσαν ἐγκολλημένα σχηματίζοντα μίαν σταυρὸν ἐπὶ τῆς χιβάδος τοῦ Ἱεροῦ Βήματος πρὸς ἀνατολὰς, μετὰ ὑποποδίου εἰς σχῆμα ἀνεστραμμένου Τ ἐκ πέντε ἄλλων πινάκων, καὶ ἄλλους δύο σταυροὺς δεξιόθεν καὶ ἀριστερόθεν, ὑπερθεῖν τῶν παραθύρων τοῦ χοροῦ, καὶ τέταρτον σταυρὸν ἄνωθεν τῆς φλιάς τῆς εἰσόδου δυσμότην.

Τὰ ὠραία παλαιὰ πινάκια ἦσαν ὅλα χρωματιστά, γαλάζια καὶ ὑποπράσινα καὶ κίτρινα καὶ λευκά, με κλαδάρια καὶ με λούλουδα καὶ με ἀνθρωπάκια καὶ με πουλιά, φιλοκάλως καὶ κομψῶς διατεθειμένα, στίλβοντα εἰς τὸν ἥλιον, χάσμα τῶν ὀφθαλμῶν, κειμήλια ὑψηλὰ κείμενα, στερεὰ βαλμένα εἰς τὰς κόγχας τῶν ἀφελῆ ἀναθήματα, λείψανα παλαιῶν χρόνων, περισώματα ἀρπαγῶν καὶ δωροῶν παντοίων, ὀλιγώτερον φεῦ! ἀσφαλῆ ἀπὸ τῆς νεωτέρας ἀρχαιο-

καπηλικῆς μανίας. Καὶ ὁ ἀπλοὺς οὗτος στολισμὸς παρῆγε μεγάλην χάριν, μεμειγμένην με ἀροητον τρυφερόν θέλγητρον, εἰς τὸ μικρὸν βραχοφυτευμένον παρεκκλήσιον, ἐμπνέων διὰ τὸν ἐπισκέπτην μεγάλην ἐπιθυ-



Παπαδιαμαντῆς

μίαν νὰ διασκελίσῃ τὸ κατώφλιον, νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸν πενιχρὸν ναῖσκον, νὰ ἀνάψῃ κηρίον, νὰ κάμῃ τὸν σταυρὸν του καὶ ν' ἀσπασθῇ εὐλαβῶς τὴν εἰκόνα τῆς Παναγίας τῆς Γλυκοφιλοῦσης, τῆς ζωγραφισμένης παρειᾶν με παρειᾶν με τὸ πρόσωπον τοῦ ὑπερθέου Βρέφους τῆς.

Καὶ πάλι κίνησα νὰ ρθῶ, Χριστέ μου στὴν αὐλή σου, νὰ σκύψω στὰ κατώφλια σου τὰ τρισαγαπημένα, ὅπου με πόθο ἀχόρταγο τὰ λαχταρεῖ ἡ ψυχὴ μου. Ἡ σάρκα μου ἀναγάλλιασε σιμὰ σου καὶ ἡ καρδιά μου. Τὸ χελιδόνι ἤρθε φιλία καὶ τὸ τὸν γόνι σκέπη

νὰ βάλουν τὰ πουλάκια τὸν δόλια καὶ λαγιάσουν στὸν ἱερό σου τὸ βωμὸς ὀρθοῦντες.

Καὶ ὁ εὐσεβὴς προσκυνητὴς θὰ εὐρίσκει μεγάλην γλύκαν καὶ παρηγορίαν ἀπὸ τῆς πίκρας τοῦ κόσμου εἰς τὸ νὰ θεωρῇ μόνον τὴν πενιχρὰν κανδήλαν καίονσαν ἐμπρὸς εἰς τὴν ὠραίαν εἰκόνα...

Ἡ ὠραία μικρὰ εἰκόνα, με τὸ ὠχρὸν πρόσωπον τῆς Παναγίας, ἐννύμενον κατὰ παρειᾶν με τὸ λευκὸν καὶ ἔνθεον πρόσωπον τοῦ λατρευτοῦ Βρέφους τῆς, εἶχεν ἄφατον γλυκύτητα καὶ ἦτο καλλίστη ἐκφρασις τῆς μητρικῆς στοργῆς, τῆς γεννιμῆς ὡς ἐκ πικρὰς οἰζὺς-γλυκέος καρποῦ, εὐθὺς με τὰς ὠδῖνας τοῦ τοκετοῦ, καὶ συνανταζομένης με τῆς ἀνατροφῆς τοὺς κόπους καὶ τὰς μερίμνας.

Καὶ φιλακόλουθος πιστὸς δὲν θὰ ὑστέρει τῆς ἀμοιβῆς διὰ τὴν εὐσεβῆ προσέλευσιν.

Κάλλιο μιά μέρα στὴ δική σ' αὐλή, παρὰ χιλιάδες στὸν ἴσκιό ὡς εἶμαι τοῦ ναοῦ σὺν παραπεταμένους καλύτερα, παρὰ νὰ ζῶ σ' ἀμαρτωλῶν λημέρια.

Δεξιὰ ἐπὶ τοῦ τέμπλου, ἦτο ἡ εἰκόνα τοῦ Προδρόμου. Ἀριστερὰ ἡ Παναγία ἡ Γλυκοφιλοῦσα, ἡ προστάτις τῶν μητέρων.

Κάτωθεν τῆς εἰκόνης, ἐπὶ λευκῆς μεταξοφύλλου ποδιάς, ἐφαίνοντο ἀνηρτημένα παιδάκια, καὶ μόνον παιδάκια, ἀσημένια, ἐξαίρεσι ἐνὸς μόνου ἀργυροῦ τεμαχίου, τὸ ὅποιον ἐφερεν ἄλλο σχῆμα, ζῶον, ὁμοίον σχεδὸν με ἄνα κερασφόρον ἢ με ἔριφον...

Τὰ παιδάκια τὰ ἀνηρτημένα ἐπὶ τῆς λευκῆς ποδιάς ἦσαν ὁμοιώματα μικρῶν παιδιῶν ταχθέντα ἀπὸ τὰς μητέρας τῶν. ὅταν τὰ μικρὰ τῶν ἦσαν ἀρρωστα, εἰς τὴν Παναγίαν τὴν Γλυκοφιλοῦσαν, τὴν μητέρα τοῦ Θείου Βρέφους, καὶ προσφερόντα εἰς τὸν ναόν τῆς μετὰ τὴν ἴαση τῶν ἀρρωστίων... Καὶ τὰ τεμάχια τῶν βαπτιστικῶν καὶ κοκκουλλίων ἦσαν καὶ ταῦτα ἐνθῦμα παιδιῶν ἀποθανόντων εὐθὺς μετὰ τὸ βάπτισμα... τὰ ὅποια εἶχεν εὐδοκήσει νὰ καλέσῃ ἐνωρὶς εἰς τὸν Παράδεισον, πλησίον τοῦ Υἱοῦ τῆς εἰπόντος: «Ἀφετε τὰ παιδιά ἔρχεσθαι πρὸς με, καὶ μὴ κωλύετε αὐτά», ἡ Παναγία ἡ Γλυκοφιλοῦσα...

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΑΡΧΕΙΟΥ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ

ΔΟΥΤΑ 1. Τζόγια
16.8.85
36199

ΤΟ ΑΙΜΑ

Διήγημα

ΉΤΑΝ ο μικρότερος αδελφός μας, — έκλεινε ο Παναγιώτης μια σειρά από έννεα αγόρια και κορίτσια, — και χωρίς να είμαι ο πρωτότοκος, τον πέρανα περισσότερο από δέκα χρόνια. Ήμουν ο,τι ο δεύτερος δάσκαλός του κάθε βράδυ, σκόλη — καθημερινή στις τρεις τελευταίες τάξεις του Δημοτικού, και στους έλέγχους του με τους καλούς βαθμούς εύρισκες βαθμολογημένη και τη δική μου επιμονή. Μά ο Παναγιώτης δέ λογάριζε τίποτα. Ήταν ο μικρότερος του σπιτιού. Κ' έμοιαζε με αδύναμο και τρομαγμένο ζώο, που κάποτε το χτυπήσανε κι από τότε μυρίζεται γύρω του παγίδες, περνάει σε κάποια απόστασι από τα πόδια μας ή τα βήματά μας και είναι πάντα έτοιμος ν' άμυνθώ. Είχαμε, χρόνια τώρα, θυμάμαι, στο σπίτι έναν κατάμαυρο και πολυχαϊδεμένο γάτο. Μια μόνο φορά τον εκλώτισε ο πατέρας μου και με την κλωτσιά εκείνη έγραψε γύρω του έναν κύκλο κινδύνου. 'Ο γάτος έζησε κοντά μας δέκα σχεδόν χρόνια, αλλά δεν έπλησίασε ποτέ πιά τον πατέρα, μύριζε κ' έβλεπε πάντα τον κύκλο του κινδύνου.

Μά ο Παναγιώτης δεν είχε ένα μόνο τρόπο ή μια αντιπάθεια. Έμενε μακριά απ' όλους μας, σε απόστασι απ' όλα τα πόδια κι απ' όλα τα χέρια. Δεν ξεχώριζε ανθρώπους, δεν είχε συμπάθειες, δεν έδειχνε έμπιστοσύνη σε κανέναν. Ήταν έν' άγριμι που τ'ότρεμαν όλοι στο σπίτι και πιά πολύ ή μητέρα μου, που ώστόσο δέ μάς είχε μεγαλώσει με πολλά χάδια. 'Όταν ο Παναγιώτης έλειπε στο σχολείο, το σπίτι ήσύχαζε κ' ή μητέρα μου γαλήνευε και νόμιζε πώς είχε περάσει ή καταιγίδα. Κι όταν άδιαθετούσε κι άπουσίαζε απ' το σχολείο, ο δάσκαλός του εύρισκε το έπάγγελμά του λιγώτερο κουραστικό κ' επικίνδυνο.

Ήταν ο Παναγιώτης ένα μικρόσωμο και καχεκτικό παιδί, που δεν μπορούσε να καθήση πολλή ώρα στην ίδια θέση και με τη ματιά του, που δεν έμενε ποτέ σταθερή σ' ένα σημείο, έδειχνε πάντα μιάν ύποψία, μιάν ανησυχία που συχνά δεν την επρόσεχαν οί άλλοι, έναν τρόπο κάποτε, που φαινόταν όλωσδιόλου άδικαιολόγητος μέσα στην ειρήνη και στην ασφάλεια του πατρικού μας σπιτιού.

—Μήν τον ξεσυνερίζεστε, μάς έλεγε ή γιαγιά μου, και μάς παρακαλούσε να είμαστε μαζί του επεικέις. Μικρό είναι και νευρικό.

Και σε κάθε άταξία του Παναγιώτη, αντί να θυμώση και να βάλη τίς φωνές, έπεφτε σε βαθεία συλλογή. Κι όλο κοίταζε τον έγγονό της, χωρίς να του κάνει την παραμικρή παρατήρησι, κι όλο του γλύκαινε τη ματιά της, χωρίς να λήη σε μάς τίποτα, χωρίς να θέλη να μάθη αν έφταιγε για τη ζημιά που είχε γίνει στο μπουφέ, για το γλυκό που έλειπε από το βάζο ή για τα νεύρα της μητέρας

μου που έλεγε πώς όλοι έμεις μαζί δεν την είχαμε κουράσει, για να μάς άναστήση, όσο ο Παναγιώτης κ' ή γιαγιά όλο και γλύκαινε τη ματιά της όταν κοίταζε τον Παναγιώτη, σά να του τά συχωρούσε όλα, σά να του τά έδινε όλα, μά όλα και όσα δέ θα μπορούσε να διεκδικήση ποτέ, και όσα δέ θα μπορούσε να τά φανταστή ποτέ, όλα, όλα πέρα για πέρα, για να μην ύπάρχη τίποτα σάν αντίστασι ή σάν εμπόδιο στον Παναγιώτη. Και δεν έδινε πολλές εξηγήσεις σε μάς τους άλλους ή γιαγιά. Μόνο μάς έλεγε συχνά και χαμηλόφωνα, σά διάγινωσι που δεν πρέπει ν' άκουσθί από πολλούς, έξω από τον οικογενειακό κύκλο, σάν επικίνδυνο ή δυσφημιστικό μυστικό:

—Μήν το ξεσυνερίζεστε. Μικρό είναι ακόμα και νευρικό.

Τίποτ' άλλο, τίποτα περισσότερο. Ίσως γιατί ήξερε πώς το άγριμι εκείνο δεν είχε ανάγκη από άλλη, από καμιά υπεράσπισι. Ίσως όμως και γιατί φοβόταν μήπως ή μεγαλύτερη στοργή της μάς έκανε πιο σκληρούς κι άσυμβίβαστους.

ΤΟ ΜΕΣΗΜΕΡΙ εκείνο, όταν μαζευτήκαμε, μεγάλοι και μικροί, στο σπίτι, καταλάβαμε πώς κάτι διαφορετικό είχαν να μάς πούν οί γυναίκες. Ή μητέρα μου ήταν χλωμή κι από την έλαφρή κοκκινίλα των ματιών της μάντευες πώς είχε κλάψει.

Περισσότερο ανησύχησε ο πατέρας, που μπαίνοντας στο σπίτι είδε ένα κομματάκι από πένθιμο φάκελλο. Και με άγωνία ρώτησε:

— Ποιός; Δικός μας;

Ή μητέρα μου τον ήσύχασε με την άταραξία της. Και με την ήρεμία του ανθρώπου που δεν έχει ν' αναγγείλη κανένα μεγάλο δυστύχημα, του έπτε:

—'Ο Κώστας μάς άφησε χρόνους. Ήρθε γράμμα από το Προξενείο. 'Ο πατέρας μου άναστέναζε με άνακούφισι και δέ βρήκε να πθί ούτε δυο λόγια. Κ' ένω προχωρούσε σιωπηλός να καθήση, άκούστηκ' ένας λυγμός. Γυρίσαμε τρομαγμένοι κ' έμείναμε άφωνοι: 'Ο Παναγιώτης, πεσμένος μπρούμυτα στον καναπέ, έκλαιγε. Και το κλάμα του δεν είχε πείσμα ή άπειλή. Ήταν θρήνος άργός και βαρύς, που άνέβαινε από πολύ βαθιά, από πολύ μακριά.

Κανείς δεν έτόλμησε να τον πλησιάση. Και κανείς δεν έτόλμησε να του πθί κάτι. Σταθήκαμε λίγο όρθιοι και άκίνητοι, λές και είχαμε άκούσει αυστηρό παράγγελμα, — το παράγγελμα που σαλπίζει ή ιερή σιωπή ή ο άτομικός, ο άπαραβίαστος θρήνος, — κ' έπειτα, με μικρά και διακριτικά βήματα περάσαμε στην τραπεζαρία. Έμεινε μαζί του μόνο ή γιαγιά. Κι όταν έπαψε ν' άκούγεται από την πλαγινή κάμαρα ο θρήνος, ο πατέρας ρώτησε σά να συνέχιζε κουβέντα που έκανε μόνος του και δεν κατάφερε να την κρατάη στο δρόμο της λογικής:

— Μά ήξερε πώς ο μακαρίτης ήταν θεός του;

— Θα τ' άκουσε καμιά φορά στις κουβέντες μας, άποκρίθηκε ή μητέρα μου.

Και σε λίγο:

— Είχε δει ποτέ φωτογραφία του;

—Δεν ύπάρχει καμιά.

— Περίεργο!

Κι ο πατέρας μου στάθηκε άπάνω από το πιά-

'Ο θρησκευτικός λυρισμός

«Έξήλθε δόγμα παρὰ Καίσαρος
Αδγούστου»

Για τοῦ Αὐγούστου τὸ «δόγμα» ἔχουν κινήσει ὁ μνήστωρ μετὰ τὴν Πάναγνο, καὶ ἐλπίδα γλυκεῖας χαρᾶς, ἀνείπωτη ἔχουν κλείσει μες στὴν ψυχὴ, καημοῦ δροσοσταλίδα.

Τὰ σπλάχνα τοὺς μετὰ πίκρα εἶχε ποτίσει τοῦ κόσμου τὸ ψιθύρισμα, μὰ ἡ ἀχτίδα ἢ πρώτη φάνηκε, γιὰ νὰ σκορπίσῃ ἢ καταχνιά, πού δείχνει καταιγίδα.

Καὶ τώρα, ἀπ' τοῦ Μωῦσῃ πέρα τὸ νόμο «Ὁρη, βουνὰ καὶ θάλασσα σκιρτᾷτε» στοῦ ἀποσταμένου ζευγαριοῦ τὸ δρόμο.

Κι «ἀγάλλιασι σταλάζοντας», τὸν ὦμο πού φέρνει βρέφους σπάργανα εὐλογᾷτε, «Θεὸς ἀνθρώποις ὅμοιος γεννᾶται».

ΘΕΟΔ. Β. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

το του συλλογισμένος. Έψαχνε να βρῇ τὴν αἰτία τῶν λυγμῶν τοῦ ἀγριμιοῦ ἐκείνου, κι ὁλοένα προχωρούσε σ' ἓναν κύκλο συλλογισμῶν πού τὸν ξεμάκρυναν ἀπὸ τὴν πείρα του κι ἀπὸ τὰ συμπεράσματά του, πού τὰ πίστευε στέρεια κι ἀπρόσβλητα ἐπειτ' ἀπὸ τὸ μεγάλο ἐννεα παιδιῶν. 'Ο Κώστας ἦταν ἀδελφὸς τῆς μητέρας μου. Ἀπὸ μικρὸς ἀναγκάστηκε νὰ ξενιτευτῇ στὴν Ἀμερικὴ καὶ δὲν εἶχε στείλει οὐτ' ἓνα γράμμα. Κάθε πέντε, δέκα χρόνια, μαθαίναμε ἀπὸ φίλους κι ἀπὸ γνωστούς ὅτι ζῇ κ' ἐργάζεται σὲ κάποια μικρὴ πόλι, κοντὰ στὸ Σικάγο. Ποτὲ ὅμως δὲν ἦρθαν εἰδήσεις ἀπὸ τὸν ἴδιο. Τὸν εἶχαμε ξεγράψει. Κι ἂν ἡ γιαγιά μου δὲν ἤθελε νὰ τὸν ξέρῃ γιὰ παιδί της, ἢ μητέρα μου, πού δὲν τὸν θυμόταν καὶ δὲν τὸν εἶχε δεῖ οὔτε σὲ φωτογραφία, τὸν πόναγε, βέβαια, πολὺ λιγώτερο. Ήταν πιά ἓνας ξένος. Καὶ τ' ὄνομά του πέραγε στὶς κουβέντες μας κάθε πέντε - δέκα χρόνια μαζί με τ' ἄλλα, μαζί με τόσα ἄλλα ὀνόματα. Μόνο ἢ γιὰ τὴν εἶχε στὰ μάτια της τὴν εἰκόνα του, ἀόριστη καὶ σβησμένη ἀπὸ τὰ χρόνια. Μὰ δὲν τὴ ζωντάνευε ποτὲ μετὰ τὴν στοργὴ ἢ μετὰ τὴ νοσταλγία της. Δὲν τὴ δυνάμωνε οὔτε μετὰ τὴν ὀργὴ της.

Ένας ξένος πιά, ἓνας ξεριζωμένος, πού δὲν εἶχε μείνει οὔτε στὴ μνήμη τῶν δικῶν του. Κι ὅμως ὁ Παναγιώτης δὲν ἦρθ' ἐκεῖνο τὸ μεσημέρι στὸ τραπέζι. Κι ὁ θρήνος του, πού τὸν νομίζαμε σβησμένο, ἀκουγότανε, κάθε πού ἄνοιγε ἢ πόρτα, σιγανὸς κι ἀσταμάτητος, σάν ψιθύρος, σάν ἀδύνατη φωνὴ πού ἤθελε σὲ κάποιους νὰ μιλήσῃ καὶ μετὰ κάποιους νὰ συνεννοηθῇ.

Μήπως γι' αὐτὴ τὴ φωνὴ έμενε κ' ἡ γιαγιά κοντὰ του;

ΔΙΑΤΡΟΦΗ

Υπό ΑΝΝΑΣ ΚΑΤΣΙΓΡΑ, 'Ιατροῦ

Χημισμός και διατροφή

Η έλλειψη από τὴν τροφήν ἀπαραίτητων στοιχείων, ὅσο καὶ ἡ παρουσία βλαβερῶν, διαταράσσει τὴν ὑπάρχουσαν ἰσορροπίαν καὶ ὁδηγεῖ σὲ παθήσεις. Μπορεῖ κανεὶς νὰ βεβαιώσῃ ὅτι κάθε φορὰ πού ἓνα ζῶον ἀλλάζει τὴν τροφήν του, εἶναι σάν νὰ ρίπτῃ ἓνα στοιχεῖο διαταραχῆς στὸν ὁργανισμό του. Τὸ εἶδος ὑφίσταται τὴν διαταραχὴν αὐτὴν εἴτε αὐξάνοντας τὶς ἰκανότητές του, εἴτε ἐλαττώνοντας αὐτές, εἴτε χάνοντας ἓνα ὄργανον, εἴτε δημιουργώντας ἓνα ἄλλο. Δηλαδή ἐξελισσεται. Σήμερα εἶναι γενικῶς παραδεκτὸν ὅτι ἓνας ἀπὸ τοὺς σπουδαιότερους παράγοντας τῆς ἀλλαγῆς χημισμού καὶ ἐξελίξεως ἀνὰ τοὺς αἰῶνας ἀπὸ εἶδος σὲ εἶδος ὑπῆρξεν ἡ τροφή.

Η σταθερότητα τοῦ εἰδικοῦ χημισμού εἶναι ὁρος ὑγείας καὶ ἀντιστάσεως. Ἐπομένως ἡ εἰδικὴ διατροφή ἐκάστου εἶδους, πού ἔχει ἐπίδρασι ἐπὶ τῆς ἰσορροπίας τοῦ εἰδικοῦ χημισμού, δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ εἶναι ἓνας ἀπὸ τοὺς σπουδαιότερους συντελεστὰς ὑγείας καὶ ἀντοχῆς.

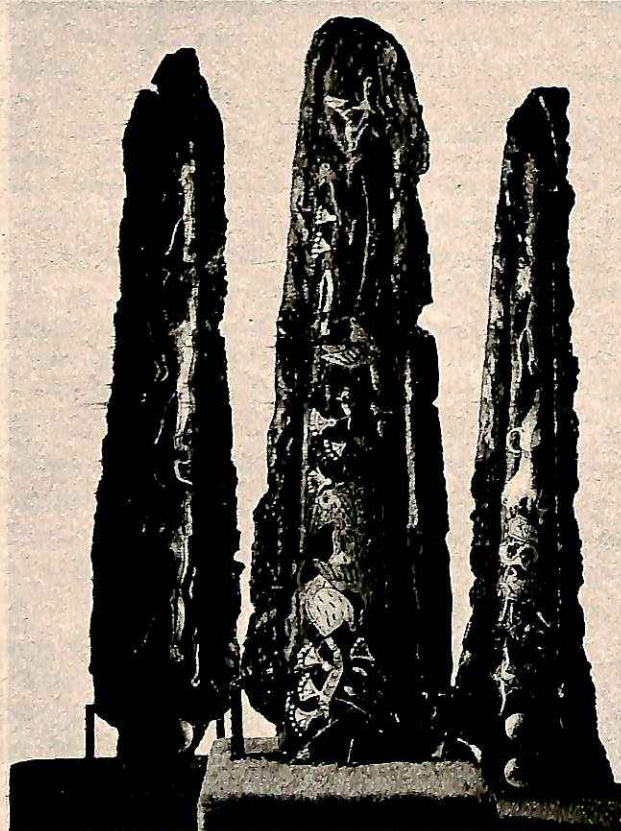
Ποία εἶναι ἡ κατάλληλη διατροφή τοῦ ἀνθρώπου;

Μικτὴ διατροφή μετὰ μικρὰν μερίδα ζωικοῦ λευκώματος καὶ μεγάλῃν φρούτων καὶ χόρτων, ἰδίως ὠμῶν. Χρήσις ἀμυγδαλωδῶν καὶ σακχαρούχων ἀναλόγως τῆς ἡλικίας, σωματικῆς ἐργασίας καὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ ἔτους. Τὸ ἀξίωμα «λίγ' ἀπ' ὅλα καὶ ἀπὸ τίποτε πολλόν» εἶναι χρήσιμο στὴν ἐποχὴ αὐτὴ πού ἡ διαιτητικὴ ἐπιστήμη δὲν μάς εἶπε τὴν τελευταία της λέξι. Πρὸς τὸ παρὸν μόνον τρώγοντες λίγο ἀπὸ πολλὰ καὶ διάφορα τρώγιμα προφυλασσόμεθα ἀπὸ τὸν κίνδυνον νὰ διαταράξουμε αἰσθητῶς τὸν χημισμό μας. Ἐκεῖνο πού δοῖ τοξικῶς καὶ ἐπιδοῖ δυσμενῶς ἐπὶ τῆς χημικῆς μας ἰσορροπίας, δὲν εἶναι τὸ ποῖόν τῶν λευκωματωειδῶν, ἀλλὰ τὸ ποσόν αὐτῶν, εἴτε ἐκ τοῦ ζωικοῦ κόσμου τὸ προμηθευόμεθα, εἴτε ἐκ τοῦ φυτικοῦ.

ΜΥΚΗΝΑΪΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

Ἡ μεγαλύτερη καὶ σπουδαιότερη σὲ σημασία αἰθουσα τοῦ Ἀρχικοῦ Μουσείου τῶν Ἀθηνῶν εἶναι ἡ αἰθουσα τῶν Μυκηναϊκῶν ἐκθεμάτων.

Μέσα λοιπὸν σ' αὐτὴν τὴν «Μυκηναία» αἶθουσα, ὅπως ὀνομάζεται, ποὺ πρωτοαντικρύζει ὁ κάθε ἐπισκέπτης τοῦ Μουσείου μας, στεγάζονται ταξινομημένα, μὲ καλαίσθητο τρόπο στὶς κρυστάλ-



Μυκηναϊκά ξίφη.

λινες προθήκες τῶν, ὅ,τι καλύτερο εἶχε νὰ παρουσιάσῃ ἡ Τέχνη τῶν ἀρχαίων Μυκηναίων.

Ἡ Τέχνη ποὺ ἀρχίζει ἀπὸ τοὺς τεχνίτας ἐκείνους, ποὺ πελέκησαν καὶ ἐκτίσαν τοὺς πελώριους ὀγκόλιθους στὰ Κυκλώπεια τείχη καὶ τελειώνει στοὺς δημιουργοὺς τῶν καλλιτεχνικῶν κτερισμάτων τῶν μυκηναϊκῶν τάφων, τὰ ὁποῖα ἔφερε στὸ φῶς ἡ ἀρχαιολογικὴ σκαπάνη.

Οἱ ἱστορίες, ὡς γνωστὸν, τῶν ἡρώων τοῦ Τρωϊκοῦ Πολέμου καὶ ὁ θρῦλος τῶν ἀρχαίων Μυκηναίων ἐγοήτευσαν πραγματικὰ τὸν ἀρχαιοφίλο ἀπὸ τὴν Γερμανίαν ἔμπορον Ἑρρίκον Σλήμαν, ὁ ὁποῖος καὶ ἀρχισε τὶς ἀνασκαφές του τὸ 1874, διὰ νὰ ἀποκαλύψῃ μέσα στὴν ἡρεμὴ σκηνογραφία τοῦ ἀργίτικου κάμπου τὸν σκοῦρο ὄγκο τῶν ἀρχαίων Μυκηναίων, ποὺ δεσπόζει 290 περίπου μέτρα ψηλὸς καὶ περιτειχισμένος ἀπὸ πελώρια τείχη, ποὺ μόνον Κύκλωπες μπορούσαν νὰ τὰ κτίσουν.

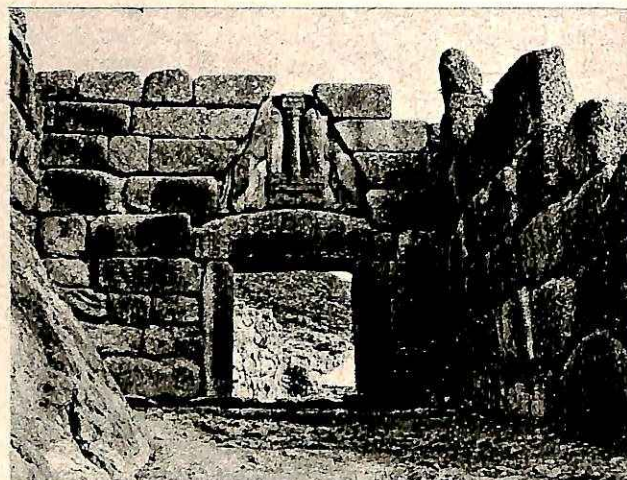
Τὸ πρῶτο τὸ ὁποῖον ἀπεκάλυψαν αἱ ἀνασκαφαί

τοῦ Σλήμαν εἰς τὰς Μυκήνας ἦσαν οἱ περίφημοι τάφοι-τῶν ἀρχαίων Μυκηναίων, γεμᾶτοι οἱ περισσότεροι ἀπὸ χρυσὰ κτερίσματα, ποὺ ἦσαν στολίδια τοῦ νεκροῦ. Εἰς αὐτὰ ἀκριβῶς τὰ πρῶτα ταφικά εὐρήματα τοῦ Σλήμαν ἐβασίσθη ἡ Ἑλληνικὴ ἀρχαιολογικὴ ἔταιρεία καὶ ἐσυνέχισε τὰς ἀνασκαφάς καὶ ἤρchiσε τὴν μελέτη τοῦ πολιτισμοῦ, ποὺ ὀνομάσθηκε «Μυκηναϊκός».

Λέγοντας Μυκηναϊκὸν πολιτισμὸν ἐννοοῦμεν τὸν πολιτισμὸν ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος μὲ κέντρον τὰς Μυκήνας, ἀπὸ τὰς ὁποίας ἔλαβε τὸ ὄνομά του, κατέκτησεν ὁλόκληρη σχεδὸν τὴν λεκάνη τῆς Μεσογείου καὶ ἐκυριάρχησεν εἰς τὴν περιοχὴν αὐτὴν ἐπὶ πέντε αἰῶνες (1.600 π.Χ. 1.100 π.Χ.). Ἡ Μυκηναϊκὴ ἐποχὴ, ἡ ὁποία ὀνομάζεται καὶ Ὑστεροελλαδική, ὑποδιαιρεῖται εἰς τρεῖς περιόδους: α) Τὴν Πρώιμη ἢ Ὑστεροελλαδική: 1600-1580 - 1500 π.Χ., β) Τὴν Μέση ἢ Ὑστεροελλαδική II: 1500 - 1425 π.Χ. καὶ γ) Τὴν Νεώτερη ἢ Ὑστεροελλαδική III: 1425 - 1100 π.Χ.

Ὁ ὅρος Μυκηναϊκός ὁ ὁποῖος χρησιμοποιεῖται δὲν εἶναι τυχαῖος ἢ συμπτωματικός, ἀλλὰ ἐπιβεβαιώνει τὴν κυρίαρχον θέσιν ἐνὸς κέντρου, τῆς «πολυχρῦσοιο Μυκῆνης...», ὅπως ἄλλωστε χαρακτηριστικὰ τὸ Ὀμηρικὸν ἔπος μᾶς πληροφορεῖ: τὸ κέντρον δὲ αὐτὸ ἦτο ἡ καθέδρα τῶν Ἀτρειδῶν βασιλέων.

Ἡ γνωριμία τοῦ Μυκηναϊκοῦ πολιτισμοῦ ὀφείλεται κυρίως, ὡς προανεφέρθη, εἰς τὴν ἀνασκαφὴν τῶν Μυκηναίων, ποὺ ἐγένεν ἀπὸ τὸν Ἑρρίκον Σλήμαν. Ὁδηγούμενος ὁ Σλήμαν ἀπὸ τὴν παράδοσιν, ποὺ διέσωσεν ὁ περιηγητὴς Πausanias, ἀρχισε τὸ 1876 νὰ ἀνακαλύπτῃ πίσω ἀπὸ τὴν Πύλη τῶν Λεόντων τοὺς περίφημους λακκοειδεῖς τάφους τοῦ πρώτου βασιλικοῦ περιβόλου τῶν Μυκηναίων. Μέσα εἰς αὐτοὺς τοὺς τάφους εὐρέθησαν οἱ ἀπαράμιλλοι Μυκηναϊκοὶ θησαυροὶ τῶν χρυσῶν κτε-



Μυκηναϊκὰ τείχη — Πύλη Λεόντων.

ρισμάτων. Τὰ κτερίσματα ἦσαν στολίδια τοῦ νεκροῦ. Τὰ περισσότερα μάλιστα εἶναι κατασκευασμένα ἀπὸ ἀτόφιο Αἰγυπτιακὸ χρυσάφι, ὅπως λ.χ. τὰ χρυσὰ προσωπεῖα, διαδήματα βασιλέων, χρυσὰ δακτυλίδια, σκουλαρίκια, ζυγοὶ καὶ χρυσὰ ἐλάσματα, λαβὲς ξιφῶν κ.ἄ. Εἰς τὴν νεκρικὴν δὲ μάσκα τοῦ Ἀγαμέμνονος παρατηροῦμεν ὅτι: Ὁ Μυκηναϊ-

ος χρυσοχόος ἔχει μὲ ἐξαιρετικὴ ἐπιτυχία ἀποδώσει ἐπάνω εἰς τὸν μαλακὸν χρυσὸν τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ προσώπου τοῦ νεκροῦ βασιλέα τῶν Ἀτρειδῶν.

Ὁ ἐπισκέπτης τοῦ Μουσείου, σήμερα, κοιτάζοντας τὰ χρυσὰ νεκρικά προσωπεῖα τῆς μυκηναϊκῆς αἰθούσης, κάνει ἕνα νοερὸ ταξίδι εἰς τὴν Ἀργολικὴν πεδιάδα καὶ ἀναλογίζεται ὅλην τὴν ἱστορίαν τοῦ μοιραίου ἀρχοντοσπίτου τῶν Ἀτρειδῶν, ποὺ ἡ κακὴ του μοῖρα τοῦ ἐπεσώρευσε τόσα δεινά.

Ἀλλὰ καὶ τὰ μυκηναϊκά ξίφη μὲ τὶς δόλχυρες λαβὲς δὲν εἶναι ὀλιγώτερον ἐντύπωσιακά. Πέντε ξίφη καλοδουλεμένα ἀπὸ τὸν μυκηναῖον ὀπλοουργὸν ἐκτίθενται μέσα εἰς τὴν κρυστάλλινη προθήκη τοῦ μουσείου. Προέρχονται ἀπὸ τὸν 5ον βασιλικὸν τάφον τῶν ἀρχαίων Μυκηναίων. Εἶναι βέβαιοι, ὅτι τὰ ξίφη αὐτὰ τὰ κρατοῦσαν στὰ στιβαρά τους χέρια οἱ ὀμηρικοὶ ἡγεμόνες, οἱ ὁποῖοι μὲ τὸν λαόν τους ἐδημιούργησαν ἕνα τόσο τέλειον πολιτισμὸν, ποὺ κυριαρχοῦσε τὸ ἀγωνιστικὸν πνεῦμα σὰν τὸ κυριώτερον χαρακτηριστικὸν γνώρισμα τοῦ βίου τῶν Ἀχαιῶν.

Ὁ ἐπισκέπτης τῆς μυκηναϊκῆς αἰθούσης τοῦ μουσείου εὐκολὰ μπορεῖ νὰ διακρίνῃ αὐτὴν τὴν



Χρυσὴ νεκρικὴ μάσκα Ἀγαμέμνονος.

ἀγωνιστικὴν διάθεσιν τῶν Ἀχαιῶν, ἐὰν προσέξῃ τὴν ράχην τῶν μυκηναϊκῶν ξιφῶν, ποὺ εἶναι διακοσμημένη μὲ σκηνές πολέμων καὶ κυνηγίων. Εἰκονίζονται Μυκηναῖοι ὀπλισμένοι μὲ ἀσπίδες, τόξα καὶ ἀκόντια νὰ κυνηγοῦν λιοντάρια.

Ὁ Μυκηναϊκὸς πολιτισμὸς, μολονότι παρουσιάζει πολλὰ κοινὰ σημεῖα μὲ τὸν Μινωϊκόν, εἶναι ἐντελῶς διαφορετικὸς εἰς τὸν χαρακτήρα του. Πρόκειται διὰ μίαν καθαρῶς ἑλληνικὴν δημιουργίαν. Οἱ ἄνθρωποι τῆς μυκηναϊκῆς Ἑλλάδος μὲ τὴν πρόδον τοῦ χρόνου προώδευσαν τόσο πολὺ, ὥστε τὰ κρατίδια ποὺ ἱδρυσαν σὰν φυλὴ ἀπέβησαν σπουδαῖα κέντρα μυκηναϊκοῦ πολιτισμοῦ καὶ παρουσίασαν μίαν ἐξαιρετικὴν ὕλιν καὶ καλλιτεχνικὴν ἀκμὴν.

Εὐδυμος κόσμος

ΕΧΩ ΝΑ ΛΑΒΑΙΝΩ

Τοῦ ΘΕΟΜΟΥ ΠΟΤΑΜΙΑΝΟΥ

Νά τους ὅλοι στὴ θέσι τους. Ὁ σχολάρχης, ὁ εἰρηνοδίκης, οἱ τρεῖς γιατροί, ὁ Γερασιμάκης ὁ δικολάβος, ὁ Γιαννάκης ὁ «Χασομέρης», ποὺ περιμένει χρόνια τὴν κληρονομίαν, ὁ τηλεγραφητής, οἱ συνταξιούχοι, οἱ Ἀμερικάνοι, δυο-τρεῖς ναυτικοὶ χωρὶς καράβια καὶ δυο τρεῖς κτηματίες χωρὶς κτήματα... Στὸ βάθος, στὸ τεζάκι, ὁ σιὸρ Πάνος ὁ καφετζής, παχὺς καὶ ἀρχοντικός σὰν τὴν ἀρχοντικὴν του πελατεία. Νά τους ὅλοι ἐκεῖ, ἀκίνητοι στὶς θέσεις τους, ἕνας κοντὰ στὸ παράθυρο, ὁ ἄλλος στὴ γωνία, οἱ ἄλλοι στὴ μέση μὲ τὴν τράπουλα, μὲ τὰ χαρτιά στὸ χέρι.

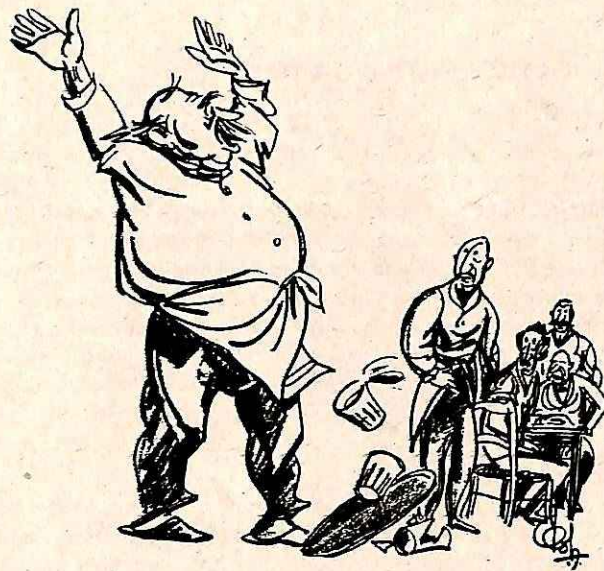
Κι ὅμως εἶναι χρόνια καὶ χρόνια περασμένα ἀπὸ τότε. Μὰ ἐγὼ τοὺς βλέπω σὰν νὰ μὴν ἐσάλεψαν ἀπὸ τὴ θέσι τους, ὅπως τὰ πλατάνια ποὺ στέκουν ριζωμένα στὴν πλατεία, λίγο παραπέρα ἀπὸ τὸ καφενεῖο.

Καημένα παλιὰ χρόνια!... Πῶς σᾶς θυμοῦμαι! Ἡ παραλία, τὰ πλατάνια, τὸ καφενεῖο. Ὅλοι παρόντες! Νά τους ἐκεῖ! Ὁ Χασομέρης μιλᾷ μὲ τὸν σχολάρχην. Μιλοῦν ἀργὰ-ἀργὰ, σοβαρὰ καὶ ἐπίσημα γιὰ τὴν ἐξωτερικὴν πολιτικὴν καὶ γιὰ τὶς ζωοκλοπές τῆς ἐβδομάδος, ἐνῶ ἕνα μικρὸ ἀκροατήριον ἀπὸ ψαράδες ἀκούει μὲ εὐλάβεια καὶ μὲ προσοχή.

Πλάι ὁ τηλεγραφητής παίξει ξερὴ μὲ τὸν δοτόρον τὸν Σπυράκη, ποὺ εἶναι σπουδαῖος γιατρός, μὰ δὲν γιατρεύει, γιατί τοὺς ἀρρώστους τοὺς ἔχει πάρει ὅλους ὁ γιατρός ὁ Νικολάκης ποὺ τοὺς κουράρει τζάμπα, σὰν πολιτευόμενος ποὺ εἶναι. Ἐκεῖ εἶναι καὶ ὁ Νικολάκης. Παίξει πρέφα μὲ τὸν εἰρηνοδίκην καὶ μὲ τὸν Παναγάκη, τὸν γιατρὸν τὸν Παναγάκη, ποὺ εἶναι γιατρός χειμωνιάτικος, γιατί τὸ καλοκαίρι λείπει στὸν Καστὸ καὶ στὸν Κάλαμο, νησιά τῶν Ἐχινάδων, ποὺ ἀποτελοῦσαν τοῖς παλαιῶν πραγματικά, ἐκεῖ ἦταν τὸ ἐπιστημονικὸν του φέουδο. Τὸ εἶχε μονοπάλιο. Κάθε καλοκαίρι πῆγαινε στὸν Κάλαμο, ὅπου τὸν ἐπερίμενε ἡ ἐσοδεία τῶν ἀρρώστων τῆς χρονιάς... Μὰ θὰ ρωτήσετε; Οἱ Καλαμισιάνοι δὲν ἀρρωστοῦσαν πρὶν τὸ καλοκαίρι; Πῶς! Καὶ βέβαια ἀρρωστοῦσαν, ἀλλὰ περίμεναν τὸν σιὸρ Πάνο - Πάνο τὸν ἔλεγαν αὐτοὶ — γιὰ νὰ γιατρευτοῦνε. Ἀλλοιῶτα δὲν γινόταν, γιατί ἄλλος γιατρός δὲν ὑπῆρχε. Στὸν Κάλαμο καὶ στὸν Καστὸ εἴτε Γενάρη ἀρρωστοῦσε κανεὶς εἴτε Φλεβάρη, εἴτε Μάρτη ἔπρεπε νὰ περιμένῃ τὸ Μάη γιὰ νὰ γιατρευτῇ. Τότε πῆγαινε ὁ Παναγάκης. Ἔτσι φυ-

σικά οι άρρώστιες έμαζευόνταν, άρρώστιες του Γενάρη, του Φλεβάρη, του Μάρτη και του Απρίλη κι ο Παναγάκης είχε δουλειά για όλο το καλοκαίρι έως τον Οχτώβρη. Το χειμώνα όμως και την Άνοιξη είχε καθισιά. Κουβεντολού και πρέφα. Πού και πού κουράριζε και κανένα, αν περίσσευε από τον Νικολάκη, ή λάβαινε μέρος σε κανένα ιατρικό συμβούλιο — Νικολάκης, Σπυράκης, Παναγάκης — όπου είχε πάντοτε την πρωτοκαθεδρία γιατί ήτανε ο πιο... ψηλός και πιο επιβλητικός γιατρός του τόπου.

Το καλοκαίρι λοιπόν το καφενείο τον χάνει. Το χειμώνα όμως είναι ταχτικός. Ταχτικοί είναι και



—Α, δεν τρώγεστε πιά!

Σχέδ. Φ. ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗ

όλοι οι άλλοι. Δεν λείπει κανένας. Πρέπει κανενός να του συμβή μεγάλο κακό για να λείψη. Όταν βαρέση ή ώρα — γιατί πάνε όλοι εκεί με την ώρα τους — το καφενείο είναι γεμάτο κ' ή ξερή στη δόξα της.

Τώρα βέβαια θα φαντάζεσθε ότι απ' αυτήν την ιστορία θα είναι ευχαριστημένος ο Χονδροπάνος, ο άρχοντικός καφετζής. Έ, λοιπόν όχι! Δεν είναι. Γιατί μπορεί το κεφενείο να είναι γεμάτο όλα τα βράδια, αλλά οι πελάται συνηθίζουν να παίρνουν τον καφέ στο σπίτι τους. Και τότε, — θα ρωτήσετε — τότε τι παίζουν στην ξερή και στα άλλα παιχνίδια; Λεφτά; Όχι, δεν παίζουν λεφτά. Παίζουν κεφένες και λουκούμια, αλλά ούτε καφέδες πίνουν, ούτε λουκούμια τρώνε. Απλούστατα ο κερδισμένος «έχει να λαβαίνει». Δεν πίνει τον καφέ που κέρδισε αλλά τον αφήνει ως... παρακαταθήκη εις το καφενείο, για να τον πιή όποτε θέλει αυτός ή μάλλον για να τον ξαναπαίξουν... Έδώ πρέπει να προσθέσουμε ότι και στην πρέφα ακόμη παίζουν καφέδες και λουκούμια. Ίδου περίπου πώς εκτυλίσσεται ή σχετική σκηνή:

—Μπαστούνι!

—Καρρό!

—Την κούπα, μωρέ, τί τη φυλάς την κούπα;

—Έχασατε!

—Έ, καλά χάσαμε, το βλέπουμε!

Ένταῦθα καλείται ο σιόρ Πάνος, ο οποίος πλησιάζει βαρύς και μελαγχολικός, γιατί γνωρίζει εκ των προτέρων το φινάλε.

—Σιόρ Πάνο, λέει ο κερδισμένος. Κέρδισα έναν καφέ. Έχω να λαβαίνω.

—Κ' εγώ ένα λουκούμι. Θυμήσου, έχω να λαβαίνω ένα λουκούμι.

Ο Πάνος μορφάζει, στραβοκοιτάζει, μουρμουρίζει και φεύγει. Και το παιχνίδι συνεχίζεται... Τέλος σε καμμία ώρα βγαίνουν τα νέα αποτελέσματα. Έκέρδισαν οι άλλοι. Τότε οι καφέδες μεταβιβάζονται σ' αυτούς.

—Σιόρ Πάνο!

—Παρών!

—Τον καφέ που έχω να λαβαίνω από τον Καπετά Δημήτρη θα τον πιή ο σιόρ Πίπης.

—Ωραία, λέει ο σιόρ Πάνος. Πάω να τον φτιάσω.

Ο σιόρ Πίπης όμως δεν έχει συνήθως διάθεση για καφέ.

—Πιές κονιάκ, προτείνει ο σιόρ Πάνος, που βλέπει τον καφέ να «διολισθαίνει».

—Δεν πειράζει, απαντά ο σιόρ Πίπης. Αφησε. Έχω να λαβαίνω.

Και ο καφές αναβάλλεται για την άλλη μέρα. Όμως δεν πρέπει να βιάζεστε. Γιατί το άλλο βράδυ ο σιόρ Πίπης θα παίξει με τον Άντωνάκη τον κερδισμένο καφέ και αν χάση θα έχη «να λαβαίνει» ο Άντωνάκης. Κι αυτή ή δουλειά τραβάει σε μακρός. Ο καιρός περνάει κι ο καφές μένει άπιοτος.

Εκείνη τη φορά όμως τα πράγματα είχανε παραζορίσει. Είχε μπή ο Οχτώβρης κι ακόμη υπήρχανε καφέδες έκκρεμείς από τον Αύγουστο, καφέδες που παιχτήκανε και άλλαξαν δικαιούχους δέκα φορές.

Εκείνες τις μέρες μόλις είχε γυρίσει κι ο Παναγάκης από τον Κάλαμο. Ήτανε ή πρώτη βραδιά που πήγαινε στο καφενείο. Υποδοχή, χαιρετισμοί και έπειτα, ξερή... Ξερή δυο ώρες με πείσμα. Στο τέλος χάνει ο Παναγάκης. Φωνάζει τότε τον σιόρ Πάνο που τριγύριζε μ' ένα δίσκο με νερά.

—Σιόρ Πάνο, έχασα.

—Μάλιστα.

—Έ, λοιπόν τον καφέ που έχω να λαβαίνω από... πριν φύγω για τον Κάλαμο, θα τον πιή ο...

Δεν πρόφτασε να τελειώσει το όνομα και μέγας πάταγος ακούστηκε. Κατακόκκινος, έξαλλος ο Πάνος είχε πετάξει το δίσκο κ' έτραβούσε μπουρνιασμένος προς το τεζάκι.

—Α δεν τρώγεστε πιά! Δεν είναι δουλειά έτούτη! Δεν έχω κεφενείο. Το κλείνω. Φευγάτε!

Είχε κοκκινίσει σαν άστακός και νόμιζες πως θα τούρθη συμφοράρησι. Είδανε και πάθανε όσο να τον ήσυχάσουν. Τέλος εγγλήνεψε, μα πρωτύτερα καθάρισε τα πράγματα: Το «έχω να λαβαίνω» δεν θα είχε πιά πέρασι. Το πολύ θα ήσχυε για την άλλη μέρα. Κερδισμένος καφές δεν μπορούσε να ξαναπαυχθί. Τέλος, όλοι οι λογαριασμοί θα καθαρίζανε κάθε Σαββατόβραδο.

Έτσι άρχισαν και τα καφόμεπρικα να λειτουργούν, κι ο Παναγάκης έφυγε εκείνη τη χρονιά για τον Κάλαμο χωρίς «ανάχη να λαβαίνει».

ΑΝΔΡΕΑ ΚΑΡΑΝΤΩΝΗ

Ο ΟΡΚΟΣ ΤΩΝ ΑΝΔΡΕΙΩΝ

Έναν Οκτώβριο γλυκό και χρυσαφένιο, όπως είναι κάθε Οκτώβρης του ελληνικού φθινοπώρου, έδω και έξηντα τρία χρόνια, δηλαδή στα 1912 — δεν είναι δυνατόν να μην ξέρετε αυτή τη σημαντική χρονιά, το περίφημο «1912» — ή πατρίδα μας σήμανε προσκλητήριο στα παιδιά της, στα νέα της παλληκάρια, τα άπλισε με τα όπλα της εθνικής τιμής, και τους γύρεψε να όρμησουν πέρα από τα σύνορα της μικρής ως τότε χώρας μας, για να ελευθερώσουν τους αδελφούς μας που στέναζαν ακόμη κάτω από τη σκλαβιά των Τούρκων στα παμπάλαια ελληνικά έδαφη, που λεγόνταν και λέγονται πάντα Μακεδονία, Ήπειρος, Θράκη, καθώς και στα μεγάλα νησιά του ανατολικού Αιγαίου, τη Λέσβο, τη Λήμνο, τη Θάσο, τη Σαμοθράκη, τη Χίο, τη Σάμο, την Ίκαρία. Και τα παιδιά της Ελλάδας άκουσαν τη φωνή της Μητέρας — Πατρίδας, σά να την περίμεναν από καιρούς και καιρούς. Και άρμησαν με ακράτητο ένθουσιασμό πέρα από τα σύνορα, και με τις λόγχες τους και με τα τουφέκια τους και με τα κανόνια τους και με το Ιππικό τους, που το Κράτος, τότε, τα είχε τέλεια γυμνάσει και οργανώσει, και προχωρώντας έμπρός, άκράτητα, μέσα σε λίγες εβδομάδες είχαν διώξει πέρα τους όγκους του τουρκικού στρατού, και από νίκη σε νίκη, άπελευθέρωσαν τη Θεσσαλονίκη, άνήμερα του Αγίου Δημητρίου, στις 26 Οκτωβρίου 1912. Η ελληνική ψυχή είχε πάλι θριαμβήσει. Με το σπαθί του άγώνος και το σταυρό της Θρησκείας, με τη βοήθεια όλων των Ελλήνων και με την θαυματουργή συμπαράστασι του Αγίου Δημητρίου, που είναι και ο πολιούχος Άγιος της Θεσσαλονίκης, οι Έλληνες του 1912 είχαν άποδείξει σ' όλο τον κόσμο, πως ήταν άξιοι άπόγονοι εκείνων που μäs είχαν χαρίσει την ελευθερία, στα 1821. Μέσα σε λίγους μήνες ή Ελλάδα του 1912 είχε διπλασιασθή. Ένα λαμπρό μέλλον άνοιγόταν μπροστά της.

Όλ' αυτά βέβαια, τα ξέρετε, γιατί τα έχετε μάθει στο σχολείο, και γιατί πολλές φορές θα τα διαβάσατε σε διάφορα βιβλία, καθώς και θα τα έχετε άκούσει από τους ήλικιωμένους των σπιτιών σας, από κανέναν παπού σας, που τότε ήταν κι αυτός νέος και είχε ντυθή στρατιώτης, για να κάνει το χρέος του προς την πατρίδα. Έτσι, θα έχετε καταλάβει πως εκείνο τον Οκτώβρη του 1912, οι πατέρες μας έζησαν μια από τις μεγαλύτερες και τις ωραιότερες στιγμές της ιστορίας μας. Τις ίδιες στιγμές έζησαν και οι Έλληνες του 1940, τότε που έπλαν το Όχι, στον εισβολέα. Και είναι μια μεγάλη, μια σπάνια τύχη, άς πούμε πως είναι και μια εύτυχία, να ζή κανείς τέτοιες στιγμές. Δεν είναι λοιπόν για να σäs μάθουμε κάτι καινούργιο που σäs μιλούμε σήμερα για να το θυμηθούμε όλοι μαζί, με την ευλάβεια, τη συγκίνησι και την τιμή που εύλάβεται, τη συγκίνησι που τόσο πρόσυμα ταιριάζει σ' εκείνους που τόσο πρόσυμα πήραν τα όπλα, που άγωνίστηκαν, που νίκησαν και που θυσιάστηκαν για να μäs αφήσουν κληρονομία μια πατρίδα μεγάλη και ίκανή για να ζήση σαν χώρα ισάξια με τις πολιτισμένες χώρες της Εύρώπης.

Πώς θα ξαναζήσουμε με κάποια ζωντάνια και με κάποιο παλμό, σπουδαία γεγονότα που είχαν γίνει έδω και μισόν αιώνα; Ξαναδιαβάζοντας βέβαια την ιστορία. Ποτέ δεν πρέπει να αφήνουμε από τα χέρια μας τα ιστορικά συγγράμματα, και πάντα πρέπει να πλουτίζουμε τη βιβλιοθήκη μας με όσο περισσότερα μπορούμε ιστορικά βιβλία και άναγνώσματα. Άλλά, έπειτα από την ιστορία, έχουμε κ' έναν άλλο τρόπο, που άγγίζει πιο εύκολα την ψυχή μας. Είναι ή ιστορική λογοτεχνία. Είναι ή ποίησι εκείνη που κατορθώνει να περιγράψει και να έξυμηση τα λαμπρά ιστορικά γεγονότα. Η Ελλάδα μας, από τα 1821 κι άσας, εύτύχησε να έχη σε κάθε έποχή μεγάλους έθνικούς ποιητές, που στα ποιήματά τους, διατήρησαν όλοζώντανο τον παλμό της ιστορίας που ζούσαν. Ο Σολωμός, ο Κάλβος, ο Βαλαωρίτης, ο Παλαμάς και πόσοι άλλοι ακόμη. Και τώρα ποιος δεν θα νοιώση κάτι από την ανατριχίλα εκείνου του ένθουσιασμού που κυρίεψε όλόκληρο τον ελληνισμό τον Οκτώβριο του 1912 μόλις κηρύχθηκε ο πόλεμος κατά της Τουρκίας, ποιος δεν θα συγκινηθή διαβάζοντας αυτό το ωραίο πολεμικό έμβατήριο που έγραψε ο Κωστής Παλαμάς, για να έκφραση με λίγες στροφές τον ώκεανό των πατριωτικών αισθημάτων που είχε πλημμυρίσει την ψυχή κάθε Έλληνα; Για να καταλάβουμε καλύτερα αυτό το έμβατήριο, θα πρέπει να θυμηθούμε πως τον πόλεμο εκείνο κατά της Τουρκίας τον κηρύξαμε μαζί με τους άλλους υπόδουλους βαλκανικούς λαούς, τη Βουλγαρία, τη Σερβία, και το Μαυροβούνιο. Αυτό ήταν και το όνειρο του Ρήγα Φεραίου, γι' αυτό και ο Παλαμάς, τον άναφέρει στο ποίημά του.

«Έμπρός. Όλόρθοι, άτρόμαχοι.

Μαυρίλα. Άστροπελέκι.

Νά, το σπαθί γοργάστραψε,

και νά, ή βροντή τουφέκι.

Στόν Πίνδο απ' τον Ταύγετο

και στα Μπαλκάνια ως πέρα,

μιά ή φλόγα, μιά ή φοβέρα,

κ' ένας ο νους. Έμπρός.

Έμπρός. Βουνα, ψηλώστε μας,

και ώ θάλασσα, νά ή ώρα.

Στοιχείωσε τα καράβια μας

και βόηθα νικηφόρα.

Ξανά του Ρήγα ή σάλπιγγα

και πάει στα μισοϋράνια.

«Μαυροβουνιού καπλάνια,

και Όλύμπου σταυραίτοι».

Έμπρός, άδελφια, άτράνταχοι.

Κι αν πέφτη άστροπελέκι,

νά, το σπαθί γοργάστραψε,

βρόντησε το τουφέκι.

Κρήτη, ο Μωριάς, ή Ρούμελη,

Έμπρός, ή Ελλάδα λάμπει,

άχολογάν οι κάμπιοι,

καίνε οι καρδιές, Έμπρός».

Άλλά ο έθνικός μας ποιητής, δεν περιώριστηκε στο «Έμπρός». Η θέα της Ελλάδας που είχε πάρει τα όπλα και είχε ξεσηκωθή για να ελευθερώση τη Μακεδονία, την Ήπειρο, τη Θράκη, την Κρήτη και τ' άλλα νησιά του Αιγαίου, του ένέπνευσε ένα άλλο, πολύ μεγάλο

και μακρύ ποίημα, τη «Χώρα που άρματώθηκε» Έχει δημοσιευθή στη συλλογή του «Η Πολιτεία και ή Μοναξία», και άξίζει να το διαβάσετε σιγά-σιγά, με προσοχή, γιατί εκεί μέσα σχεδιάζεται μια καινούργια Ίλιάδα. Μιά Ίλιάδα που δεν έχει ώρισμένους ήρωες, όπως ήταν ο Άχιλλέας, ο Πάτροκλος, ο Όδυσσεύς και τόσοι άλλοι, αλλά ένα μόνον ήρωα, χωρίς όνομα. Και αυτός ο ήρωας είναι ο Έλληνας στρατιώτης. Όλοι οι Έλληνες στρατιώτες, της κάθε έποχής. Όλοι οι άνδρες της Πατρίδας. Και αυτούς τους άνδρες, που σε λίγο θα ελευθερώσουν τη Θεσσαλονίκη, τα Γιάννενα, την Καβάλα και τόσες άλλες πόλεις και περιοχές που σήμερα έχουν θυμασθή ανάπτυξη, τους φαντάζεται ο ποιητής να μαζεύονται όλοι κάτω από τη σημαία μας και να δίνουν έναν πολεμικόν Όρκο, πως «θα νικήσουν ή θα πεθάνουν». Άς δούμε τώρα, σε τί όρκίζονται οι άνδρες της Ελλάδας. Γιατί όπως ξέρετε, όταν κανείς όρκίζεται, δίνει το λόγο του σε άνώτερες δυνάμεις, πρόσωπα ή άξίες, που τις σέβεται — στο Θεό, στη θρησκεία, στους γονείς του, στην τιμή του, στα πρόσωπα που τιμά και άγαπά πολύ και που δεν έπιθυμεί να πάθουν κανένα κακό — δίνει λοιπόν το λόγο του πως θα κάνει αυτό που υποσχεται πως θα κάνει. Λοιπόν, οι άνδρες του 1912 όρκίζονται στα έξης:

«Όρκίζομαι στη φλόγα των Όμηνων, ήρώων γεννήτρα με την Ίλιάδα, όρκίζομαι στην άσπρη στην Έλλάδα, στην καθαρή της άρετής λαμπάδα, όρκίζομαι στο φως και στην υγεία, στην πίστι των πατέρων την άγία, του χαμού και της νύχτας δδγητήρα, τότε Άθηνά και τότε Παναγία, του άλλόφουλου νικητήρα, καταλύτρα, όρκίζομαι στη γλώσσα της ειρήνης, όρκίζομαι γη θεία της Ρωμοσύνης, στ' άρχαία σου και στα νέα παλληκάρια — Φωκάδες, Καραϊσκάκηδες, Λεωνίδες, — στον Όλυμπο τον κλέφτη, στα βλα-

στάρια που τα τρών τουρκομάνικες άκρίδες: — «Η την άσπίδα ή στην άσπίδα επάνω! Όρκίζομαι σ' έσε, τους Διγενήδες που γεννάς θα νικήσω ή θα πεθάνω.»

Με τους στίχους αυτούς, που τους άκούμε σαν ήχους από σάλπιγγα, ξαναζούμε τους καιρούς που ο Λεωνίδας πολεμούσε με τους τρακόσιους στρατιώτες του στο στενό των Θερμοπυλών. Ξαναζούμε το μεγάλο εκείνο φθινόπωρο του 1912, το ωραίο εκείνο φθινόπωρο μέσα από τους κάμπους της Θεσσαλίας ξεχύθηκαν οι άνδρες που είχαν όρκιστή να «νικήσουν ή να πεθάνουν». Ξαναζούμε σ' εκείνη την ώρα τον Θεσσαλικό κάμπο, που όλος είχε γίνει ένα στρατόπεδο, και που ο ποιητής μäs τον περιγράφει με τους έξης ωραίους στίχους:

«Στους Θεσσαλούς τους κάμπους κεκρι-

πάρια τα σταφύλια τον τρύγο καρτερώνε: τα ρόδια ξαναμμένα στα κλωνάρια μάγουλα που το φίλημα μεθώνει. Νά μια βατομουριά σά ματωμένη. Γαβγίσματα. Πετούμενων τροπάρια. Του κάκου, τρυγητή, σε καρτερώνε τ' άμπέλια. Πέρα για τα παλληκάρια ο Χάρος, τρυγητής. Τόν άψηφάνε».

Ήταν οι «άνδρες», που είχαν όρκιστή πως «ή την άσπίδα ή στην άσπίδα».

Η ΝΑΥΜΑΧΙΑ ΤΟΥ ΝΑΥΑΡΙΝΟΥ

Μέσα στον 'Οκτώβριον έορτάζεται κάθε χρόνο από τὸ Πολεμικόν μας Ναυτικόν ἡ επέτειος τῆς Ναυμαχίας τοῦ Ναυαρίνου, ἡ ὁποία ὑπῆρξε μία ἐκ τῶν πλέον αποφασιστικῶν ναυμαχιῶν τῆς Παγκοσμίου Ναυτικῆς ἱστορίας. Εἰς τὴν Ναυμαχίαν αὐτὴν ἀντιπαρετάχθησαν δύο κόσμοι, ὁ ἓνας ἦταν ὁ βάρβαρος καὶ ἀπολίτιστος κόσμος τῆς κραταιᾶς καὶ πάντα ἐπιφοβῆς Μουσουλμανικῆς Αὐτοκρατορίας καὶ ὁ ἄλλος ὁ συνασπισμένος κόσμος τῆς Χριστιανικῆς Εὐρώπης. Καὶ ἐδῶ τὸ πνεῦμα καὶ αἱ ἠθικαὶ ἀξίαι ἐνέκρησαν τὴν δύναμιν καὶ τὸν ὄγκον, ἀφοῦ τὰ 27 Συμμαχικὰ πολεμικὰ πλοῖα, ὑπερασπίζοντας τὴν Ἑλληνικὴν ὑπόθεσιν, διέλυσαν μέσα στὸν εἰδυλλιακὸν ὄρμον τοῦ Ναυαρίνου τὰ 87 ἀντίπαλα σκάφη τοῦ Τουρκοαιγυπτιακοῦ στόλου.

Ἡ Ναυμαχία τοῦ Ναυαρίνου ἔχει ἰδιαιτέραν σημασίαν δι' ἡμᾶς τοὺς Ἕλληνας διότι ἀπετέλεσε τὸ τέρμα μιᾶς ἐπτάχρονης πορείας στὴν αἱματόβρεχτον λεωφόρον τῶν Ἐθνικῶν μας πεπρωμένων, γεμάτης αἷμα καὶ δάκρυα, νίκας καὶ θριάμβους, ἀνατάσεις καὶ καταπτώσεις, συγχρόνως ὅμως ἀποτελεῖ καὶ τὴν καθολικότητα τῶν πνευματικῶν καὶ ἠθικῶν ἀξιών, αἱ ὁποῖαι προσδίδουν περιεχόμενον στὴν ζωὴν καὶ διὰ τὰς ὁποίας κανεὶς ἀξίζει νὰ ζῇ καὶ νὰ πεθαίνει.

Ἡ Ναυμαχία τοῦ Ναυαρίνου ἔλαβε χώραν εἰς τὸν ὄρμον τοῦ Ναυαρίνου τὴν 8ην 'Οκτωβρίου 1827 καὶ ὑπὸ τὰς ἀκολούθους συνθήκας.

Μετά τὴν ὑπογραφὴν τοῦ Πρωτοκόλλου τοῦ Λονδίνου (6 'Ιουλίου 1827) μεταξύ τῶν Κρατῶν Μεγάλης Βρετανίας, Γαλλίας καὶ Ρωσίας διὰ τοῦ ὁποίου ἀνεγνωρίζετο ἡ ἀνεξαρτησία μικροῦ τμήματος τῆς Ἑλλάδος καὶ διετάσσεται ἡ παῦσις τῶν ἐχθροπραξιῶν μεταξύ αὐτῆς καὶ τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας, μοῖρα τοῦ Βρεττανικοῦ στόλου τῆς Μεσογείου ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ Ἀντιναύαρχου σέρ Ἐντουαρντ Κόδριγκτον μετὰ μιᾶς Γαλλικῆς ὑπὸ τὸν Ὑποναύαρχον Ἰππότην ντὲ Ρινὸ κατέπλευσαν εἰς τὰ ὕδατα τοῦ Ἰονίου πρὸς ἐπιβολὴν τῆς μεταξύ τῶν ἐμπολέμων ἀνακωχῆς, ἐνῶ Ρωσικὴ μοῖρα ὑπὸ τὸν Ὑποναύαρχον Κόμητα Χεύδεν ἀνεμύνητο νὰ συνενωθῇ συντόμως μετὰ

τῶν προηγουμένων Στόλων. Αἱ ὁδηγίαι, αἱ ὁποῖαι ἐκοινοποιήθησαν ἀπὸ τὸν εἰς Κωνσταντινούπολιν Βρετανὸν Πρεσβευτὴν σέρ Κάνινγκ πρὸς τὸν Ἀγγλον Ναύαρχον Κόδριγκτον, ὥριζαν ὅτι ἡ ἀνακωχὴ θὰ ἔπρεπε νὰ ἐπιβληθῇ διὰ παντὸς μέσου, μετὰ, βεβαίως, τὴν ἐξάντλησιν ὅλων τῶν εἰρηνικῶν μέσων καὶ ἐν ἀνάγκῃ καὶ διὰ βολῶν πυροβόλων.

Καὶ οἱ μὲν Ἕλληνες ἀπεδέχθησαν εὐχαρίστως τὴν ἀνακωχὴν, ἡ Ὑψηλὴ Πύλη, ὅμως, ὅχι, ὁ δὲ εἰς Πελοπόννησον συμπληρώνων τὴν λεηλασίαν τῆς Ἱμπραήμ Πασᾶ, προφασιζόμενος ὅτι ἀνέμενε διαταγὰς ἐκ Κων/λεως, προσπαθοῦσε νὰ κερδίσῃ χρόνον, ἐνῶ, συγχρόνως, διέτασσε ἰσχυρὰν μοῖραν τοῦ στόλου του, νὰ πλεύσῃ πρὸς τὸν Πατραϊκὸν Κόλπον, ὅπου ἐλάμβανον χώραν ἐπιχειρήσεις. Οἱ συμμαχικοὶ στόλοι Βρεττανικὸς καὶ Γαλλικὸς κατέπλευσαν περὶ τὰς ἀρχὰς 'Οκτωβρίου εἰς Ζάκυνθον, εὐθὺς δὲ ὡς ὁ Ναύαρχος Κόδριγκτον, ὁ ὁποῖος ἐδιοικοῦσεν, ὡς κατὰ βαθμὸν ἀνώτερος, τὴν συνδεδευσμένην Μοῖραν τῶν πολεμικῶν πλοίων, ἐπληροφόρηθῇ τὴν ἐξοδὸν τῆς Τουρκοαιγυπτιακῆς μοίρας ἀπέπλευσεν ἀμέσως καὶ συναντήσας αὐτὴν παρὰ τὰς προσβάσεις τοῦ Πατραϊκοῦ Κόλπου τὴν ἠνάγκασε ν' ἀναστρέψῃ πορείαν. Ἡ ἀναστροφή τῆς πορείας τῆς Τουρκοαιγυπτιακῆς μοίρας ἦτο προσποιητὴ διὰ νὰ ἐξαπατήσῃ τὸν Ναύαρχον Κόδριγκτον διότι μόλις ἀπεμακρύνθη, ἡ Τουρκοαιγυπτιακὴ μοῖρα ἀνέστρεφεν ἐκ νέου καὶ κατηνύθη νοτιῶς τῆς Ζακύνθου, ὅπου συννητήθη μετ' ἄλλην ἰσχυροτέραν μοῖραν καὶ ἐν συνόλῳ ἐπλευσαν πρὸς τὸν Πατραϊκόν. Ὁ Ἀγγλος Ναύαρχος εὐρέθη καὶ πάλιν ἐπὶ τόπου καὶ αὐτὴν τὴν φορὰν ἠνάγκασε διὰ βολῶν πυροβόλων τὴν Τουρκοαιγυπτιακὴν δύναμιν νὰ ἐπαναπλεύσῃ εἰς Ναυαρίνον.

Ἐν τῇ μεταξύ κατέπλευσεν εἰς Ναυαρίνον καὶ ἡ Ρωσικὴ μοῖρα, ὅπου οἱ τρεῖς Ναύαρχοι Διοικηταὶ μοιρῶν ἐν συμβουλίῳ ἀπεφάσισαν, κατόπιν τῶν παρασπονδιῶν τοῦ Ἱμπραήμ Πασᾶ, νὰ εἰσπλεύσουν μετὰ τῶν πλοίων των εἰς τὸν ὄρμον Ναυαρίνου διὰ νὰ μποροῦν ἐκ τοῦ πλησίον νὰ παρακολουθοῦν τὰς κινήσεις

τοῦ Τουρκοαιγυπτιακοῦ στόλου. Συμφώνως πρὸς τὴν ἀπόφασιν τοῦ συμβουλίου οἱ τρεῖς σύμμαχοι στόλοι ἤρχισαν περὶ τὴν μεσημβρίαν τῆς 8ης 'Οκτωβρίου νὰ εἰσπλεύουν εἰς τὸν ὄρμον τοῦ Ναυαρίνου καὶ νὰ λαμβάνουν θέσεις μάχης, μετ' ἐξῆς σειρὰν: Βρεττανικὰ πλοῖα, Γαλλικὰ, Ρωσικὰ. Τὰ Συμμαχικὰ πλοῖα, 12 Βρεττανικὰ, 7 Γαλλικὰ καὶ 8 Ρωσικὰ, 27 ἐν συνόλῳ, εὐθὺς ὡς εἰσέπλευσαν ἐντὸς τοῦ ὄρμου, ἀγκυροβόλησαν εἰς τὰ προκαθορισμένα στίγματα καὶ ἐναντὶ τῶν δι' ἑκαστον ἐξ αὐτῶν πλοίων στόλων μερῶν, ὅμως, διαταγὰς ὅπως μὴ προβοῦν εἰς πολεμικὴν ἐνέργειαν παρὰ μόνον εἰς περιπτώσιν ἐνδεχομένης ἐπιθέσεως.

Ὁ Τουρκοαιγυπτιακὸς στόλος ἦταν ἡγυροβόλημένος σὲ σχῆμα πετάλου καὶ κατὰ τοιοῦτον τρόπον ὥστε νὰ καλύπτουν μετὰ πυροβόλων ὅλην τὴν ἐσωτερικὴν τοῦ πετάλου θαλασσίαν περιοχὴν. Ἡ Ἀγγλικὴ Ναυαρχία «ΑΣΙΑ» (84 πυροβόλων) ἡγυροβόλησε μετὰ τῶν Ναυαρχίδων τοῦ Τούρκου Καπετὰν Μπέη (62 πυροβόλων) καὶ τοῦ Αἰγυπτίου Μοχάρεμ Μπέη (62 πυροβόλων).

Ἡ βρεττανικὴ φρεγάτα («Ντάρμουθ») ἔστειλε λέμβον πρὸς τὰ πλησίον αὐτῆς εὐρεθέντα Αἰγυπτ. πυροπολικά ὅπως τ' ἀπομακρύνῃ. Ταῦτα ὅμως ὅχι μόνον δὲν ἀπεμακρύνθησαν ἀλλὰ μερικοὶ ἀπὸ τοὺς ἀνδρες των ἤρχισαν νὰ πυροβολοῦν διὰ φορητῶν ὁ πλωνκ' ἐφονεύθη ὁ ἀξιωματικὸς τῆς λέμβου, ὁπότε ἐκ τῆς Φρεγάτας ἀνταπεδόθη ἀμέσως τὸ πῦρ. Ταυτοχρόνως μία ἄκατος ἐπὶ τῆς ὁποίας ἐπέβαιναν ὁ Ἕλλην Πλοηγὸς Π. Μικέλης καὶ ἡ ὁποία ἦταν παραβεβλημένη εἰς τὴν κλίμακα τῆς Ἀγγλικῆς Ναυαρχίδος «ΑΣΙΑ» ἐβλήθη διὰ πυρὸς φορητῶν ὁ πλωνκ' ἐκ τῆς ναυαρχίδος τοῦ Μοχάρεμ Μπέη φονευσθέντος τοῦ Ἕλληνος Πλοηγοῦ. Ἐπηρεολούθησεν ἀνταλλαγῇ πυρῶν φορητοῦ ὁπλισμοῦ, ὁπότε ἐβλήθη παρὰ τινος Αἰγυπτιακοῦ πολεμικοῦ καὶ μία βολὴ πυροβόλου, εἰς τὴν ὁποίαν ἀνταπέδωκε διὰ πυροβόλων ἡ Γαλλικὴ Ναυαρχία «Σειρήν» καὶ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἡ σύρραξις ἐγενικεύθη.

Καίτοι δὲ τὰ Συμμαχικὰ πλοῖα ἦσαν ὀλιγαριθμότερα, 27 ἐναντὶ 87 καὶ πλέον παντὸς τύπου Τουρκοαιγυπτιακῶν, ἡ ἀνωτέρα μαχητικὴ ὀργάνωσις καὶ ἡ ὑπεροχὴ τῆς δυνάμεως πυρὸς ὡς ἐκ τῆς εὐστοχίας των, δὲν ἐβράδυναν νὰ φέρουν τὰ ἀποτελέσματά των.

Εἰς τὴν ἐκθεσιν τοῦ Ἀγγλου Ναυάρχου ἀναφέρεται ὅτι καίτοι ἡ τουρκικὴ ναυαρχία εἶχε διαμηνύσει εἰς τὸν Ἀγγλον Ναύαρχον ὅτι δὲν θὰ ἔβαλε κατ' αὐτοῦ, αἰφνιδίως ἤρχισε νὰ βάλλῃ καὶ κατόπιν τούτου κατεστράφη αὕτη ὑπὸ τῶν πυρῶν τῆς Ἀγγλικῆς ναυαρχίδος, συμμερισθεῖσα τὴν τύχην τῆς Αἰγυπτιακῆς ναυαρχίδος, ἡ ὁποία ἐβυθίζετο ὑπὸ τῶν πυρῶν τῶν Βρεττανικῶν πλοίων «Γένουα» καὶ «Ἀλβιών». Μόλις ὅμως αἱ δύο ἐχθρικοὶ ναυαρχίδες ἐβυθίσθησαν, ἡ Ἀγγλικὴ ναυαρχία «ΑΣΙΑ» εὐρέθη ἐκτεθειμένη εἰς τὸ θεριστικὸν πῦρ τῶν ἐχθρικῶν πλοίων τῆς δευτέρας καὶ τρίτης σειρᾶς, ἐκ τῶν ὁποίων πυρῶν κατεστράφη ἓνας ἐκ τῶν ἰστών, ἔθεσεν ἐκτὸς ἐνεργείας ἀριθμὸν πυροβόλων καὶ ἐφόνευσε πολλοὺς ἐκ τοῦ πληρώματός της.

Τὸ πῦρ ἐξ ἀμφοτέρων τῶν παρατάξεων ἐξηκολούθησε μέχρι τοῦ σκότους, ὁπότε καὶ τὸ ἔργον τῆς καταστροφῆς τοῦ Τουρκοαιγυπτιακοῦ στόλου εἶχε συντελεσθῇ. Ὁ ἀντίπαλος στόλος ἐξεμνηστεύθη χωρὶς ὁ σύμμαχος στόλος νὰ χάσῃ οὔτε ἓνα πλοῖον καὶ μὴ σχετικῶς μικρὰς ἀπωλείας προσωπικοῦ: 272 Ἀγγλοὶ, 185 Γάλλοι, καὶ 198 Ρῶσοι (Ἀξιωματικοὶ καὶ ἄνδρες) νεκροὶ ἐναντὶ ἅνω τῶν 6.000 Τουρκοαιγυπτίων φονευθέντων ἢ πνιγέντων ἐπὶ τῶν βυθισθέντων πλοίων (ἐνὸς πλοίου γραμμῆς, τριῶν δικρότων φρεγάτων, 22 κορβेटῶν, 19 παρώνων καὶ 6 πυροπολικῶν).

Ἡ ἐξαφάνισις τοῦ Τουρκοαιγυπτιακοῦ στόλου ἔδωσε στοὺς ἀγωνιζομένους Ἕλληνας ὅχι μόνον θάρρος καὶ αὐτοπεποίθησιν, ἀλλὰ καὶ τὸ ἀνεκτίμητον πλεονέκτημα τῆς κυριαρχίας εἰς τὴν ἀρχὴ καὶ ὅσα εἰς τὴν μέση. Ὁ σκαντζόχοιρος τὴν νύκτα ἔπειτα ἀπὸ τοὺς περιπάτους του ἐξερευνοῦσε καὶ τὸν διάδρομον αὐτὸν χωρὶς νὰ τὸν ἐμποδίσῃ ἡ κατάβασις καὶ ἡ ἀνάβασις τῶν σκαλοπατιῶν, ἃν καὶ ἦταν μεγάλα.

Περίεργος εἶναι ὁ τρόπος τῆς ἐπισκέψεως. Κατὰ τὴν κατάβασιν ἐβάδιζεν εἰς τὸν δεξιὸν τοῖχον ριζαρίζα, μετὰ τὸ ρύγχος του εἰς τὸ ἔδαφος. Ἐφθανε στὴν πόρτα. Ἐκεῖ ἔβαζε τὸ ρύγχος μεταξύ τοῦ σιμέντου καὶ τοῦ κατωφλίου τῆς σιδερένιας πόρτας. Ἐπειδὴ τὸ ἀνοιγμὰ ἦταν μεγάλο καὶ ὁ σκαντζόχοιρος μικρὸς, ἐφρόντισα νὰ χώσω μερικὰς σανίδες στὸ ἀνοιγμὰ γιὰ νὰ μὴ δραπετεύσῃ τὸ ζῶον. Ἐπειτα ἀπὸ

Η ΖΩΗ ΤΩΝ ΖΩΩΝ

Ο ΣΚΑΝΤΖΟΧΟΙΡΟΣ

Β

Ἦταν πολὺ ἐνδιαφέρον νὰ ἀκούῃ κανεὶς κάθε βράδυ ἀπὸ τὴν βεράντα τὶς βόλτες τοῦ σκαντζόχοιρου κάτω στὸν κήπο. Περιπατοῦσε μετὰ τὴν σειρὰ ὅλον τὸν κήπο σὰν νὰ τὸν ὀργῶνῃ μετὰ τὴν μύτη του στὸ χώμα ἢ μέσα στὰ χορτάρια. Αὐτὸ τὸ ἔκαμνε ὅχι χάριν διασκέδασις, ἀλλὰ γιὰ νὰ εὕρῃ τροφήν. Καὶ ἡ τροφή του ἦταν κάθε εἶδους ἐντομα τῆς ὑγρᾶς καὶ τῆς νυκτὸς καὶ σκαλῆκες καὶ σαλιγκάρια, μικρὰ ποντίκια, ἀράχνες, σημαμίδια, μπουρμποῦνια κάθε εἶδους.

Ἀπὸ τὸν θόρυβον τῶν ξηρῶν χορτῶν ἀντελαμβάνετο κανεὶς ὅτι προχωροῦσε πολὺ γρήγορα. Κάποτε ὅμως ἐσταματοῦσε, διότι προφανῶς κάτι εὕρισκε καὶ ἡσυχολεῖτο νὰ τὸ φάγῃ. Ὄταν ἐτελείωνε τὴν διαδικασίαν τοῦ κυνηγιοῦ εἰς τὸν κήπον ἔβγαινε πρὸς τὸ μέρος τῆς αὐλῆς καὶ γύριζε πίσω ἀπὸ τὶς γλάστρες ποὺ ἦσαν δίπλα στοὺς τοίχους καὶ κατόπιν ἔφερε γύρους στὴν αὐλὴ τρεχᾶτος, μᾶλλον πρὸς διασκέδασίν του.

Διὰ νὰ ἀπολαύσῃ κανεὶς τὶς κινήσεις του ἔπρεπε νὰ τὸν παρακολουθῇ ἀφανῆς, διότι ὅταν ἀντελαμβάνετο τὴν παρουσίαν ἀνθρώπου ἔμενε κρυμμένος καὶ ἀδρανής. Εἰς τὴν ἀκρὴ τῆς αὐλῆς καὶ κατὰ μῆκος τοῦ σπιτιοῦ ἦταν ἓνας πλακόστρωτος διάδρομος ποὺ ὡδηγοῦσε εἰς τὸν δρόμον καὶ ἔκλειε μετὰ σιδερένια πόρτα. Ὁ διάδρομος αὐτὸς ἦταν κατηφορικὸς καὶ εἶχε δύο μεγάλα σκαλιά εἰς τὴν ἀρχὴ καὶ δύο εἰς τὴν μέση. Ὁ σκαντζόχοιρος τὴν νύκτα ἔπειτα ἀπὸ τοὺς περιπάτους του ἐξερευνοῦσε καὶ τὸν διάδρομον αὐτὸν χωρὶς νὰ τὸν ἐμποδίσῃ ἡ κατάβασις καὶ ἡ ἀνάβασις τῶν σκαλοπατιῶν, ἃν καὶ ἦταν μεγάλα.

Περίεργος εἶναι ὁ τρόπος τῆς ἐπισκέψεως. Κατὰ τὴν κατάβασιν ἐβάδιζεν εἰς τὸν δεξιὸν τοῖχον ριζαρίζα, μετὰ τὸ ρύγχος του εἰς τὸ ἔδαφος. Ἐφθανε στὴν πόρτα. Ἐκεῖ ἔβαζε τὸ ρύγχος μεταξύ τοῦ σιμέντου καὶ τοῦ κατωφλίου τῆς σιδερένιας πόρτας. Ἐπειδὴ τὸ ἀνοιγμὰ ἦταν μεγάλο καὶ ὁ σκαντζόχοιρος μικρὸς, ἐφρόντισα νὰ χώσω μερικὰς σανίδες στὸ ἀνοιγμὰ γιὰ νὰ μὴ δραπετεύσῃ τὸ ζῶον. Ἐπειτα ἀπὸ

ἀρκετὲς ἀπόπειρες ξαναγύρισε πρὸς τὰ ἐπάνω, πρὸς τὴν αὐλὴ καὶ τὸν κήπο, ἀλλὰ εἰς τὴν ἀνοδο ἐπήγαινε δίπλα εἰς τὸν ἄλλον τοῖχον διερυνῶν μὴ τυχὸν ὑπάρχῃ ἐκεῖ κάποιο ἀνοιγμὰ πρὸς διαφυγὴν. Ὅσο καὶ ἂν ὁ κήπος εἶχε ἐνδιαφέρον, αὐτὸς ζητοῦσε πάντοτε νὰ ἀνακαλύψῃ διέξοδον πρὸς τὴν ἐλευθερίαν.

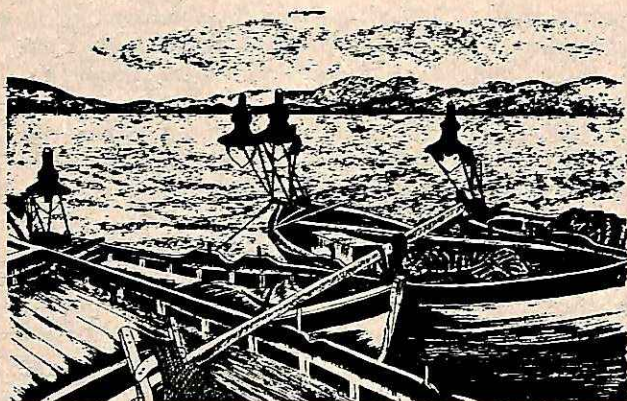
Τὸ ἀνεβοκατέβασμα εἰς τὸν διάδρομον μέχρι τὴν πόρταν εἶτε διὰ λόγους διασκέδασις εἶτε πρὸς ἀναζήτησιν τροφῆς εἶτε πρὸς ἀναζήτησιν διαφυγῆς τὸ ἔκαμνε πολλές φορές κάθε νύκτα ὁ μικρὸς μας σύντροφος. Τὸ πιθανώτερον εἶναι ὅτι ὁ σκοπὸς τῆς βόλτας αὐτῆς ἦτο ἡ διαφυγὴ, διότι ὅπως οἱ ἀκανθοχοιρολόγοι ἔχουν διαπιστώσει τὸ ζῶον αὐτὸ εἶναι τόσον φιλελεύθερον, ὥστε παρ' ὅλας τὰς περιποιήσεις καὶ τὸν σύνδεσμον ἀνθρώπου καὶ ἀκανθοχοίρου εἰς ἀρκετὸν χρόνον ὁ σκαντζόχοιρος οὔτε πρὸς τὸν ἀνθρώπον ἀποκτᾶ προσήλωσιν, οὔτε εὐγνωμοσύνην αἰσθάνεται οὔτε πρὸς τὸν τόπον ποὺ ἔζησε αἰσθάνεται δεσμόν τινα. Ζητεῖ πάντοτε τὸν δρόμον του πρὸς τὴν ἐλευθερίαν φύσιν.

Μερικὰ βράδια ἐπάψαμε νὰ ἀκοῦμε τὸν θόρυβον τοῦ σκαντζόχοιρου. Ἐφάξαμε ὅλον τὸν χρόνον, ἐσηκώσαμε ὅλα τὰ κλαδιά, τίποτε. Ἐπήγαμε στὴν σιδερένια πόρτα τοῦ διαδρόμου καὶ διαπιστώσαμε ὅτι ἦσαν παραμερισμένες οἱ σανίδες ποὺ ἐφράζαν τὸ ἀνοιγμὰ. Τὸ ἀνοιγμὰ μεγάλο, ἀλλὰ ὁ σκαντζόχοιρος κατορθώνει καὶ ἀπλώνει τὸ σῶμα του. Φαίνεται ὅτι ὁ πόθος τῆς ἐλευθερίας τὸν ἐσπρωῖε νὰ βγῇ ἐξω τῆς φυλακῆς. Φυσικὰ ἐβγήκε στὸν δρόμον καὶ σίγουρα ἡ τύχη του ἔξω ἦταν προδιαγεγραμμένη. Ἀνάμεσα στοὺς δρόμους τῆς πόλεως ἡ θὰ κατεπατήθη ἀπὸ τροχοφόρον ἢ θὰ ἐχώθη σὲ καμμία τρύπα ἕως ὅτου πεθάνῃ ἀπὸ τὴν πείναν.

Ὅμως τὸ ἐνδιαφέρον μου διὰ τὴν ζωὴν τοῦ ζῴου αὐτοῦ ἄρχισε νὰ γίνεταί πάθος, κατέβαλα πολλές προσπάθειες νὰ εὕρω διάδοχόν του, εὐτυχῶς δὲ ἔπειτα ἀπὸ κάμποσον χρόνον κατὰ τὴν ἐπομένην ἀνοίξιν τὸ ἐπέτυχα.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ Γ.

11



Συεδ. Μαίρης Γρίβα

ΣΤΡΑΤΗ ΜΥΡΙΒΗΛΗ
Ἀκαδημαϊκοῦ

ΕΠΙ
ΤΩΝ
ΚΥΜΑΤΩΝ...

ΕΤΣΙ ΞΑΦΝΙΚΑ, σὲ πιάνει καμμιὰ φορὰ ἡ λα-
χτὰρα τῆς φυχῆς. Εἶναι μιὰ αἴσθησι δρμητικὴ,
σὰν βιολογικὸ ὑπόλοιπο ἀπὸ πανάρχαιες συνθήκες ζω-
ῆς, ὅταν οἱ ἄνθρωποι ἐνοιωθῶν τὴν ἀνάγκη νὰ μετα-
κινήθωσιν πάνω στὸν πλανῆτη, σπρωγμένοι ἀπὸ θρη-
σκευτικὰς προλήψεις, ἀπὸ θεομηνίες ἢ πολεμικὰς συμ-
φορὰς. Κάτι παρόμοιο θὰ εἶναι καὶ τὸ ἐστικὸ πὺν
κάνει τὰ ποντὰ νὰ ξεκινοῦν γιὰ μεγάλα ταξίδια, πο-
λὺ πρὶν ξεσπάσουν οἱ χειμωνιάτικες θύελλες.

Γιὰ τὸν σημερινὸ ἄνθρωπο, ποὺ τὸν πιάνει τὸ αἶσθημα τῆς φωνῆς ἔτσι στὰ καλά καθοστούμενα, νομίζει κανένας πὼς προέρχεται ἀπὸ τὴν ἀνάγκη νὰ ἀλλάξῃ γιὰ λίγο τὸ περιβάλλον του, ἀκόμα καὶ τὸ πιὸ ἀγα-

πημένο του περιβάλλον, όπως μετακινούμαστε από
ένα κλειστό δωμάτιο, όπου ο αέρας μας φαίνεται πολύ
μεταχειρισμένος.

Ἀκόμα συμβαίνει καὶ τοῦτο: Νὰ θέλουμε νὰ δρα-
πετεύσουμε ἀπὸ τὸν τόπο μὲ τὸν ὁποῖο εἴμαστε αἰσθη-
ματικά συνδεμένοι, μόνο καὶ μόνο γιὰ νὰ δοκιμάσουμε
αὐτὴ τὴ γλυκεῖα θλίψη νοσταλγίας, ποὺ μᾶς δίνει
κατόπι τὴν εὐφρόσυνη χαρὰ τοῦ γυρισμοῦ.

ΕΤΣΙ, χωρίς καλά - καλά να προφτάσης να το καταλάβης πώς έγινε, βρίσκεσαι ένα πρωτό μακριά από την πολιτεία. Δεν είναι πιά τώρα κοντά σου το ευγενικό τοπίο του Ζαπτείου ούτε η θριαμβευτική προτομή της Ἀκροπόλεως, σχεδιασμένη πάνω στο πιο τρυφερό γαλάζιο τού ούρανού ούτε ο Λυκαβηττός με την πράσινη πελερίνα του.

Βρίσκεσαι μέσα σ' ἓνα καράβι πὺν διασχίζει τὸ Αἰγαῖο ἀπὸ τὴ μὴν ἄκρῃ ὥς τὴν ἄλλῃ καὶ πάνουθέ σου εἶναι ὁ οὐρανός, δίχως νὰ τὸν κόβουν σὲ φέτες οἱ ἀκαλαίσθητες πολυκατοικίες καὶ γύρω σου εἶναι ἡ θάλασσα, ὀλοζώντανῃ, ἀεικίνητῃ, ἀκούραστῃ καὶ ἀξεκοπαστῇ, πὺν τραγουδᾷ καὶ χορεύει καὶ τινάζει τοὺς μεγάλους πλοιστέδες τῆς γαλάζιας φούστας τῆς.

Ἡ θάλασσα ἡ μεγάλη καὶ εὐρύχωρος. Ἐκεῖ πλοῖα διαπορεύονται, ὥς μικρὰ μετὰ μεγάλων. Καὶ ἀνάμεικτά τοὺς τὰ πῦθ χαριτωμένα εἶναι τοῦτα τὰ δελφίνια, πὺν σὲ συνοδεύουν σάν νὰ ἦσουν αὐτὰ Ἀρίων. Ὅσο φέγγει ἡ μέρα, τὰ κύματα κινεῖνται χορτάτα ἀπὸ τὸν ἥλιο. Τὰ νερά πὺν σὲ κυκλώνουν εἶναι λουλακιά. Λὲς πῶς θὰ κἀνης ἔτσι δά, νὰ πιάσῃς μιὰ φουχτα ἀπὸ τοῦτο τὸ πελαγίσιο νερό, πὺν στραπαλίζει στὸ φῶς, καὶ θὰ δῇς νὰ βάψουν τὰ δάχτυλά σου γαλάζια.

Τὸ καράβι πὺν διασχίζει τὸ Αἰγαῖο, ἀρμενίζει ἀδιάκοπα ἀνάμεσα στὰ νησιά. Ἔρχονται κοντά σου μιὰ ἄπλωτὴ τόπο, κατόπι ἀποτραβιοῦνται καὶ φεύγουν πίσω γιὰ νὰ τρέξουν ἀπὸ τὴν πλῶρη νὰ σὲ προὔπαντήσουν ἄλλα νησιά. Οἱ στεριεὲς εἶναι στεγνές, κατάρνυμες καὶ σπανές, χρυσωμένες ἀπὸ τὸ φθινόπωρο ἢ γλάνυκές ἀπὸ τὴν ἐλιά ἢ τρυφερά πράσινες ἀπὸ τὸ πεῦκο.

Ὁ μεγάλος ἥλιος λειώνει τὸ χρῶμα τ' οὐρανοῦ ὡς τὸ πιὸ ἀχνὸ γαλάνισμα. Ὅλα ἀστράφτουν καὶ πεντοβολοῦν ἀπὸ φρεσκάδα. Μιὰ νιότη ἀναπηδᾷ ἀπὸ τὰ νερά, ἀπὸ τοὺς λαμπεροὺς βράχους, ἀπὸ τοὺς δασωμένους λόφους, σὰν νᾶναι ἡ πρώτη μέρα τῆς Δημοιοργίας, καὶ μόλις τοῦτη τῇ στιγμῇ βγῆκαν ἀπὸ τὸ χέρι τοῦ Θεοῦ.

Η πλώρη σκίζει δυὸ στῆ μέση τὰ νερά, πὺν ἀ-
σπρίζουν καὶ τρέχουν. Καὶ ὁ ἔλικας σπαράζει τὰ
ἐγκάτα τοῦ πελάγου. Κάθεσαι ἀνάμεσα οὐρανὸ καὶ
γῆ καὶ ἀκοῦς, σάν μαγεμένος, τὸ μονότονον χτυποκόρ-
δι τῆς ρωμαλέας μηχανῆς καὶ θαρρεῖς πιά, πὼς τούτη
ἡ σιδερένια καρδιά εἶναι ὁ παλμὸς ὀλόκαυτος τῆς
ώραίας πλάσης καὶ σὲ πιάνει λαχτάρᾳ μὴ τύχη, δ-
μὴ γένοιτο, καὶ σταματήσῃ τοῦτος ὁ ρυθμὸς πὺν δι-
νει τὸ τέμπο στὴν ἀρμονία τοῦ Σύμπαντος. "Ολα μέ-
νει τὸ τέμπο στὴν ἀρμονία - σιγὰ νὰ παρασθῶνται ἀπὸ
σα σου ἀρχίζουν σιγὰ - σιγὰ νὰ παρασθῶνται ἀπὸ
τὸ ρυθμὸ τῆς μηχανῆς. Οἱ στοχασμοί σου, τὰ αἰσθή-
ματά σου, ἢ χαρά σου ἢ ἡ συγκίνησι πὺν σὲ πλημμυ-
ρίζει. "Ολα πιά τὰ κυβερνᾷ τοῦτος ὁ ἥχος τῶν τριῶν
τετάρτων. Τὰ κυβερνᾷ καὶ τὰ ὁμοιοκαταληκτεῖ.

Γράμματα στοὺς μικροὺς Ἐρυθροσταυρίτες

Ο ΦΛΥΑΡΟΣ ΑΝΕΜΟΣ

Παιδάκια μου,

Οι φυσικοί λένε ότι ο άνεμος είναι μία κίνηση από άριες μάζες, που φεύγουν με μεγάλη ή μικρή ταχύτητα προς κάποια κατεύθυνση. Άραγε να είναι αυτό; "Η ο άνεμος είναι ένας φίλος μας, φλύαρος όμως, που του λείπει ή κουβέντα, κ' έρχεται στη γη μας για να βοηθή κάποιον να μιλήσει;

Είναι ένας ταξιδιώτης που θέλει να μας πη τις
έντυπώσεις του. Έρχεται από ψηλά, περνάει θά-
λασσες και στεριές, βλέπει ένα σωρό πράγματα,
είναι δυνατός, θέλει να μας δείξη τη δύναμή του,
άλλα βασιικά θέλει κουβέντα.

Τρέχει στις έρημους και ξεσηκώνει την άμμο που κοιμάται κάτω από τον καυτό ήλιο, πάει στα μικρά φυτά που δεν έχουν ρίζες και τα ξεθεώνει στην πολυλογία, πάει στις πλημμυρισμένες περιοχές κι από την πολλή κουβέντα τις εξατμίζει και τις στεγνώνει, πλησιάζει κοντά στο έδαφος κι αλλάζει το κλίμα, φέρνει βροχές κι ακόμα δεν έχει σταματήσει την κουβέντα.

Όταν περνάη από τὸ δάσος σταματᾷ στὰ δέντρα, πού τὸν παρακαλοῦν μ' ἀνοιχτὰ κλαριά, καὶ θροῖζει μπουρ μπουρ - μπουρ μέσα ἀπὸ τὶς φυλλωσιές τους, παίρνει τὴ γῆρι καὶ τοὺς σπόρους τους στὴν ἀγκαλιά του καὶ γίνεταὶ τὸ ἀεροπλάνο τους. Λίγο πιά πέρα τ' ἀφήνει νὰ πέσουν καὶ φυτρῶνουν καινούργια δέντρα καὶ καινούργια φυτὰ.

Όταν πάλι έρχεται άνοιξι, φέρνει ζεστά στρώματα νερού στην άκτι και όλα τὰ ψάρια έρχονται κοντά στην άμμονδιά για ν' άκούσουν τις ιστορίες του και νά χαρούν τη γλυκύτητα τών νερών.

Χτύπς ὁ ἀνεμὸς ἦρθε ἐξω ἀπὸ τὸ παραθύρι μου. Φύσηξε ἀπὸ τὴ χαραμάδα, με ρώτησε ἂν θέλω κουβέντα, τοῦ εἶπα ὄχι, γιατί νύσταξα. «Βάλε αὐριο τὸ παλτό σου, χειμῶνιασε» μοῦ ξαναγινούρισε. Κούνησε τὰ δέντρα τοῦ κήπου μας κι ὅλη τὴ νύχτα δὲν σταμάτησε νὰ τοὺς μιλά, νὰ τοὺς μιλά, νὰ τοὺς μιλά...

Γεια σας

A.B.



ΡΟΥΛΑΣ ΛΙΑΣΚΟΥ, Παιδαγωγού

“ΠΑΙΔΙΚΗ ΧΑΡΑ..

Μπαλλόνια κόκκινα, κιτρινα, γαλάζια, χορεύουνε στην «Παιδική Χαρά». Τραμπάλες ανεβοκατεβαίνουνε, κούνιες πηδᾶνε στὸν ἄερα, βουτιές χάνονται στὴν ψιλή ἄμμο, τσουλήθρες κυλᾶνε μαλακά.

Φωνούλες παιδικές ακούγονται σάν δροσερό τραγούδι. Τὰ μικρά άπλώνουν τὰ χεράκια τους νά στερωθοῦνε πὺδ γερὰ στὰ πρώτα βήματα πάνω στὴ χλόη. Παιδοῦλες πέταξαν τὶς κουκλὲς τους, πιάσανε τ' αὐτόματα στὰ τρυφερά τους χέρια καὶ χαμογελάστες γαζώνουνε τὴν «Παιδικὴ Χαρά». Τὸ γέλιο τους άθῶο, ξέγνοιστο σάν τὸ κρυστάλλινο νερό, κ' ἑμεῖς πίνουμε καὶ ξεδιψᾶμε...

Στὰ ξύλινα παρτάκια, σύντροφοι ἀχώριστοι τῆς Παιδικῆς Χαρᾶς τὰ γεροντάκια. Γιαγιᾶδες καὶ παπποῦδες ἀπρομάλληδες κλείνουν τὰ μάτια τους στὸ δυνατό τὸ φῶς καὶ ταξιδεύουν στῆς γέφυκῃς καρδιάς τὰ περασμένα. Κοιτᾶν τὰ ἐγγόνια τους πού τρέχουν ὅλο ζωὴ καὶ τὸ ζαλιζόνε μετ' ἡλίας ἐρωτήσεις. Τὰ παροῖσάκια φτάσανε στὴ σειρά κάτω ἀπὸ τὰ δέντρα. Οἱ μικρομάνες λαχταροῦν ἀνήσυχα γιὰ τὰ μικρά τους. "Ὅλο καὶ δυναμώνουν οἱ φωνές, ὅλο καὶ τὸ παιχνίδι ζωηρεύει.

Τὰ τριανταφυλλὰ ἀνοίγουνε νὰ δούνε, νὰ χαρούνε
τοῦτο τὸ πανηγύρι. Πανσέδες καμαρώνουνε στὸ μι-
σχο τους καὶ τὰ μικρὰ χαμομηλάκια δεῖλὰ συναγωνί-
ζονται τὶς ἀσπροκίτρινες τὶς μαργαρίτες.

Κρυφτό, κυνηγητό μέσα στα λούλουδα σκόρπιοι στην άμμο οι πρωϊνοί, οι χωματένιοι πύργοι. Πιο ζωηρά οι «κούνιες», οι τραμπάλες, άνεβοκατεβαίνουνε κεφάτα· τὰ μπαλλόνια, σ' όλα τὰ χρώματα, τινάζονται στὸν ἥλιο. Ὅλ' ἡ χαρὰ χιμάει ἐδῶ μὲς στὶς ἀγνές τις παιδικές καρδοῦλες. Περναῖς καὶ στέκεσαι καὶ χαίρεις αὐτὰ τὰ βλασταράκια τῆς ζωῆς, ὅλο φρεσκάδα.

Οἱ πιτσιρίκοι σὲ κυκλώνουν, σὲ ξεκουφαίνουν, μὰ ἔχουν τόση ἀφέλεια καὶ χάρι. Σὰν τὰ μελίσσια γύρω σου βουίζουνε καὶ νοιάθεις νὰ ξαναγίνεσαι καὶ σὺ παιδὶ καὶ λαχταρᾷς νὰ ξαναπαίξεις. Ὁμορφα δλόχρυσα μαλλιά μπλέκουν μετὰ σκυμμένα κάτασπρα κεφάλια. Τὰ δροσερά τὰ μάγουλα φιλᾷνε πρόσωπα χλωμά, ἀδύνατα, ρυτιδωμένα.

Ἐδῶ στήν «Παιδική Χαρά» φωνοῦλες παιδικές χαλάνε τὸν κόσμο. Ἐνα ὁλόδροσο τραγουδι ἀκούγεται. Εἶ-
ναι τὸ τραγουδι τῆς ζωῆς ποὺ ἀνατέλλει. Ἐδῶ ὁ χειμῶ-
ν αἰμίλει μὲ τὴν ἀνοιξί, καὶ τὰ μπουμπουνία τῆς ζωῆς
χαμογελάνε ἄθωα καὶ γλυκὰ στή... γερασμένην νιότη.

Η ΡΟΔΑΚΙΝΙΑ

Διήγημα

Ανελέητος και παντοδύναμος πέ-
ρασε, τη νύχτα χτές, ο νοτιοδυτικός
άνεμος πάνω από την καρτερική χώ-
ρα, πάνω από τις χέρσες κοιλάδες
και τους ρημαγμένους κήπους, ανά-
μεσα από τους μαραμένους άμπελω-
νες και το γυμνωμένο δάσος, τρι-
ζοβόλησε κάθε κλαδί, ταρακούνησε
κάθε κορμό, ούρλιασε σφυρίζοντας
έμπρός σε κάθε έμπόδιο, κροτάλισε
δαιμονισμένα άπάνω στη σκυιά και
σήκωσε σύννεφα από ξεροφύλλα και
κλαδιά, στροβιλίζοντάς τα στα ύψη.
Σωροί τεράστιοι είχαν σχηματιστή
πίσω από κάθε γωνιά και πίσω από
κάθε μάντρα, πού έγιναν είδος άμν-
τικού προχώματος στην έπιδρομή
του άνεμου.

Κι όταν βγήκα στον κήπο, ή συμ-
φορά είχε συντελεστή. Η μεγαλύ-
τερη ροδακινιά μου κοίτονταν στο
χώμα, σπασμένη λίγο πάρα πάνω
από το έδαφος και γερόμενη προς
την άπώτομη πλευρά του άμπελοφύ-
τετου λόφου. Δεν ζούν πολλά χρό-
νια τούτα τα δέντρα, δεν άνήκουν
στον ήρωες και τους γίγαντες, εί-
ναι τρυφερά και φιλάσθενα άκόμη,
εδαίσθητα στις προσβολές, ο εσω-
δερός χνός τους έχει από παλιό,
υπερκαλλιεργημένο, εύγενικό αίμα.
Δεν ήταν κανένα ιδιαίτερα ώραίο
και πολύκαρπο δέντρο αυτό πού
είχε πέσει, ήταν όμως το μεγαλύ-
τερο από τις ροδακινίες μου, ένας
γνωστός και παλιός εγκάρδιος φί-
λος, περισσότερο οικείος κι από μέ-
να στο κομμάτι αυτό της γης. Κά-
θε χρόνο, στα μέσα του Μάρτη,
άνοιγε τα πικροπούκια του και β-
λωνε ρωμαλέα και ευδιάκριτα στο
γαλάζιο ή στο τεφρό φόντο τ' ου-
ρανού το όλάνθιστο, άφρόπλαστο,
θαρρούσες, ροδόλευκο στέμμα του

άπαλοσάλευε στις παιγνιδιάρικες αλ-
ρες των δροσερών άπριλιτικών ή-
μερών, αφήνοντας να χουσίζουν ανά-
μεσα στα κλαδιά του οι φλόγες
των λεμονόδεντρων πού το περιστοι-
χίζαν, αγωνιζόταν κραταιά με τον
νοτιοδυτικόν άνεμο, στεκόταν σιω-
πηλό και σά ρεμφώδες και όνειρο-
πόλο τις βροχερές ήμέρες, σκύβον-
τας και κοιτάζοντας, θαρρείς, τα
πόδια του, όπου με κάθε βροχή ή
χλόη γινόταν όλο και περισσό-
τερο πράσινη και πλούσια. Πολλές
φορές έκοβα κ' έφερνα μαζί μου στο
σπίτι και στο δωμάτιό μου ένα μι-
κρό, άνθισμένο κλαρί, πολλές φορές
έπίσης, όταν ήμουν πολύ νέος και
πολύ άνέμελος, προσπαθούσα να το
ζωγραφίσω την ώρα της άνθοφο-
ρίας του.

Σ' όλες τις εποχές ώρθώνταν εκεί,
κρατούσε μια θέσι άδιατάρακτη μέ-
σα στο μικρό μου κόσμο, άνήκε
όλοκληρωτικά σ' αυτόν, ζούσε μα-
ζί μου τη ζέστη και το χιόνι, τη
θύελλα και τη γαλήνη, έπρόσφερε
τόν τόνο του στο τραγούδι μου, τις
ανταύγειές του στους πίνακές μου,
στεκόταν πάντα στητό και υπερή-
φανο ανάμεσα στους στύλους των
κλημάτων κ' είχε γαλουχήσει γε-
νεές από σαύρες και φίδια κι από
πεταλούδες και πουλιά. Δεν ήταν,
όπως είπα, κανένα δέντρο «διακε-
κριμένο», δεν του έδινε ιδιαίτερη ση-
μασία, όμως για μένα είχε γίνει
πια άπαραίτητο. Όταν άρχιζαν να
ώριμάζουν πια οι καρποί, κάθε πρω-
ινό έφταναν κοντά του, από κάποιο
πλάγιο δρομίσκο, μάζενα τα ροδά-
κινα πού είχαν πέσει τη νύχτα στην
ύγρη γης και τα έφερνα σπίτι μου,
μέσα στην τσέπη μου ή μέσα σε κα-
λάθι ή στο καπέλλο μου, και τα

άπλωνα κάτω από τον ήλιο να λια-
στούν.

Τώρα, στον τόπο πού άνήκε στον
παλιό κ' εγκάρδιο αυτό φίλο, είχε
σχηματιστή μια τρύπα, ο μικρός
κόσμος είχε μια ρωγμή κι ανάμεσα
απ' αυτήν κοίταζε το κενό, το σκο-
τάδι, ή φρίκη, ο θάνατος! Ολιβερός
κοίτονταν ο σπασμένος κορμός, το
ξύλο του ήταν τώρα εύθραυστο και
λασπερό, τα κλαδιά του ήταν σπα-
σμένα ή ραγισμένα, αυτά πού σε
δυό βδομάδες ίσως θα ύφωναν το
ροδοπόρφυρο άνοιξιάντικο στέμμα
τους και θα άτένιζαν με ύπερηφάνεια
το γαλάζιο ή τον τεφρόν ουρανό.
Ποτέ πια δεν θα έκοβα ένα κλαρί,
ποτέ πια δε θα σύναζα έναν καρπό,
ποτέ πια δε θα μπορούσα να ζω-
γραφίσω την ιδιότυπη και φαντα-
σμαγορική μορφή των κλάδων του,
ποτέ πια, τις θερμές καλοκαιριά-
τικες ήμέρες, δε θα πήγαινα προς τα
έκεί για να χαρώ για μια στιγμή
την άπαλη σκυιά του. Φώναζα το
Λορέντζο, τον κηπουρό και του εί-
πα να τραβήξη το έρειπωμένο δέν-
τρο στο σταύλο. Εκεί, την πρώτη
βροχερή ήμέρα, όταν δε θα είχαμε
δουλειά, θα πριονιζόταν για να γίνει
κανοστόβυλο! Παρακολουθούσα βα-
ρύθυμος τις σκηνές. Αχ! Και στα
δέντρα λοιπόν δεν υπάρχει ασφάλ-
εια, πρέπει να φύγουν κι αυτά, πρέ-
πει να πεθαίνουν, να χάνονται, να
ρουφιούνται κι αυτά από το μεγάλο
σκοτάδι!

Παρακολουθούσα τον Λορέντζο,
πού δυσκολεύονταν πολύ στη μετα-
φορά. Γειά σου, καλή μου ροδακινιά!
Τουλάχιστον έσύ, και γι' αυτό σε
θεωρώ ευτυχισμένη, γνώρισες ένα
θάνατο φυσικό, σωστό, αξιοπρεπή,
πολέμησες όσπου δεν έπαιρνε άλ-
λο, όσπου ο μεγάλος έχθρός, συ-
στρέφοντας τους άρμούς σου, άπλω-
σε επάνω στο χώμα τα μέλη σου.
Αγωνίστηκες κ' υπέκυπες, πολέ-
μησες όσπου στο τέλος άποκόπη-
κες από τις ρίζες σου. Αλλά δεν
κομματιάστηκες από τις βόμβες,
δεν πυρπολήθηκες από τις εκρή-
ξεις, δεν άποσπάρθηκες βίαια από
την πατρική γη όπως μυριάδες, δεν
μεταφτεύτηκες πρόχειρα, με αίμο-
στάζουσες ρίζες, για να μεταφερθής
στης» και πάλι και να μεταφερθής
άλλου, δεν γνώρισες την κατάπτωση
και τη διάλυση, τον πόλεμο και την
καταισχύνην και δεν ύποχρεώθηκες
να πεθάνης μέσα στην άθλιότητα.

(Συνέχεια στην σελίδα 18)

ΜΕΣΗ ΑΝΑΤΟΛΗ ΚΑΙ ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ

Στον 4ο μ.Χ. αιώνα, πού θεωρείται
δικαιολογημένα «ο χρυσός αιώνας της
Εκκλησίας» γιατί σ' αυτόν φανερώθη-
καν τα πιο προικισμένα θεολογικά πνεύ-
ματα, παρουσιάσθηκε μια δυνατή, φυγό-
κεντρη, πνευματική κίνησι πού την ώνό-
μασαν Μοναχισμό. Αλλά τί σημαίνει
Μοναχισμός και τί μοναχός; Με άπλά
λόγια θα ήμπορούσαμε να πούμε, ότι
Μοναχισμός είναι μια πνευματική κίνη-
σι ανάμεσα σ' εύσεβείς και πιστούς άν-
θρώπους πού λαχταρούν να βιώσουν
άπόλυτα το θέλημα του Θεού στην καθη-
μερινή πραγματικότητα. Ιδιαίτερα για
τους Χριστιανούς ο Μοναχικός βίος είναι
ή άρένα μέσα στην όποιαν άσκοούν τις
τρεις βασικές άρετές της Εύαγγελικής
ήθικης, την Ύπακοή, την σωματική Αγ-
νότητα, την Πτωχεία.

Το φαινόμενο αυτό της φυγής από τα
κέντρα της Κοινωνίας, δηλαδή τις δια-
σκεδάσεις, ψυχαγωγίες και πολυτέλειες
δημιούργησε πολλές υποθέσεις και θεω-
ρίες από τα πρώτα χριστιανικά χρόνια
μέχρι σήμερα. Πολλοί ειδικοί έρμηνεύουν
τόν χριστιανικό Μοναχισμό, ιδιαίτερα
αυτόν της Ανατολικής Παραδόσεως απ'
τόν όποιο ξεπήδησε και ο Δυτικός, σαν
καρπών πνευματικής έπαφής της χρι-
στιανοποιημένης Μέσης Ανατολής με
τις Ινδικές θρησκείες και ιδιαίτερα τον
Βουδδισμό, πού έχει πολύ πλούσια και
άρχαια μοναστική παράδοση. Άλλοι
πάλι υποστηρίζουν ότι ο χριστιανικός
μοναχισμός ήταν «το αίτημα των και-
ρών». Με άλλα λόγια όταν ή Εκκλησία
άνέβηκε στην έπιφάνεια, στην νομιμό-
τητα κι έπιστημότητα του Ρωμαιο-Βυ-
ζαντινού κράτους από τις κατακόμβες
έχχασε την άποστολή της πού ήταν ή
«Μεταμόρφωσι και ο Άγιασμός του
Κόσμου». Και αντί αυτού άλλοπρόσαλ-
λες πράξεις έγίνοντο και άντιχριστιανι-
κές διδασχές εκηρύσσοντο.

Η Εκκλησία του Χριστού άρχισε να
περνά έρεβώδεις ήμέρες. Στην κρίσιμη
αυτή στιγμή φωνές διαμαρτυρίας ύψώ-
θηκαν μέχρι έβδόμου ουρανού και πολ-
λοι ζηλωτές νέοι έγκατέλειψαν τις πό-
λεις τους και τα χωριά τους για να πά-
νουν στις έρήμους να ζήσουν άσκητική χρι-
στιανική ζωή και μ' αυτό τον έμπρακτο
τρόπο να διαμαρτυρηθούν για την έκ-
τροπή της εκκλησίας και την προσκόλ-
λησι της σε κοσμικά ήθη και έθιμα. Οι
άνθρωποι αυτοί πού άγαπούσαν άσυμ-
βίβαστα το Θεό ζούσαν ένας-ένας σε
σπηλιές, στην έρημο, στα βουνά. Έτσι
γενικά σε άπόμακρους τόπους. Έτσι
πρώτα άσκητήρια, τα όποια με την
πάροδο του χρόνου μετεβλήθησαν σε
μοναστικά κέντρα, άνεπτυχθησαν στην

Αίγυπτο, στην Παλαιστίνη, στην Αίθιο-
πία, στην Μ. Ασία. Γενικά με μια λέξι
ή Μέση Ανατολή είναι ο γενέθλιος τό-
πος του Χριστιανικού Μοναχισμού, τό-
σο του Ιδιόρρυθμου, όσο και του Κοι-
νοβιακού. Οι πρώτοι διδάσκαλοι του
Μοναχισμού δεν ήταν τυχαίοι άνθρωποι
άλλα έσχες μορφές Όρθόδοξου πνευμα-
τικότητας. Και πρό παντός άγίας ζωής.
Γαλαξίες άσβεστοι παραμένουν τα όνό-
ματά τους στο στερέωμα της εκκλησίας.
Αντώνιος, Παχώμιος, Σάββας, Παΐσιος,
Έφραίμ και Ισαάκ ο Σύρος. Ο Μ. Αθα-
νάσιος στο φημισμένο έργο του ο βίος
του όσιου Αντωνίου μας δίνει πολύτιμες
πληροφορίες για το ήθος των πρώτων
αυτών μοναστών, τους όποιους κυριο-
λεκτικά έθαύμαζε και έμμεϊτο.

Από την Αίγυπτο στον Άθω

Με την κατάκτησι όμως της Αιγύ-
πτου απ' τους Άραβες τον 7ο αιώνα
και την αυτομόλησι εκατοντάδων χιλιά-
δων μονοφυσιτών χριστιανών στο στρα-
τόπεδο των Μουσουμάνων από αντί-
δρασι στην αυτοκρατορική εκκλησία της
Κωνσταντινουπόλεως, κύματα μοναχών
έκινήθησαν προς το Άγιον Όρος, μια
και τα σπήλαια και ή έρημος δεν προσε-
φέροντο πια για μοναχική ζωή και άσκη-
τητα. Έτσι οι πρώτες καμινάδες άρχισαν
να καπνίζουν στην περιοχή πίσω από
τη διώρυγα του Ξέρξη, στον Άκάνθιο
ισθμό, κοντά στα προς τον κόσμο σύνο-
ρα. Εκεί, σύμφωνα πάντα με το ιερό
Συναξάρι, οι μοναχοί «καλύβας εκ μι-
κρών κτισάμενοι έύλων» ζούσαν άσκη-
τικά, «τών άγρίων δένδρων συλλέγον-
τες τους καρπούς, τρεφόμενοι από αυτο-
σχέδιον τράπεζαν».

Κατά τον έβδομον αιώνα, όπως ιστο-
ρεί ο Γρηγόριος ο Παλαμάς, ο μετέπειτα
μέγας Άρχιεπίσκοπος Θεσσαλονίκης, μια
διακεκριμένη μορφή, άρχιζει ν' αναδύεται
από την άνωνημία και να εισέρχεται στην
ιστορία της περιοχής: Είναι ο Πέτρος ο
Άθωνίτης, παλαιός αξιωματικός απ' την
Βασιλίδα Πόλιν, πού άσκήτησε στην πε-
ριοχή περί τα 50 χρόνια «διαλάμψας
έπί αγιότητι βίου». Η άνατολή του
9ου αλ. βρίσκει το «Περίβόλι της Πανα-
γίας» σε πλήρη βλάστησι φυτική και
πνευματική. Αρχικά ο τόπος προστα-
τεύεται από χρυσόβουλο του αυτοκρά-
τορος Βασιλείου του Α' (867 - 886), και
από τα 885 άυστηρή διαταγή όρίζει
πως μόνο «τοις άσκηταίς βάτος» θα
παραμείνη ή περιοχή αυτή. Έτσι κάθε
λογής άνθρωποι, ποιμένες και άλλοι λαί-
κοί, πού συγχάζουν στο Περίβόλι της
Παναγίας, άλλοι για να βοσκήσουν ποι-

μνια κι άλλοι για να συλλέξουν καρπούς,
άποκλείονται του Όρους.

Ο άναμορφωτής Άθανάσιος ο Άθωνίτης

Κάπου ένα αιώνα άργότερα έφθασε
στο Όρος άσκητής σοφός, και άγιος και
συνετός άνακαινιστής ο Άθανάσιος ο
Τραπεζούντιος, πού έμελλε να θεμελιώση
μια καινούργια ζωή στον τόπο αυτό.
Άσκήτευε πριν σε κάποιο άλλο μονα-
στήρι, στα Κυμινά της Μικρασίας, όπου
ήγουμένευε ο θεός του κατοπινού αυτο-
κράτορος Νικηφόρου Φωκά. Στο μονα-
στήρι τούτο, όταν άρχιστράτηγος της
Ανατολής ο Νικηφόρος βρισκόταν στα
μέρη αυτά, γνωρίσθηκε και συνεδέθηκε
με πνευματικούς δεσμούς με τον Άθα-
νάσιο, έτσι πού κάποτε μάλιστα όνει-
ρευόταν μαζί μιν άσκητική ζωή πού
θα κατέλυε όλότελα της κοσμικής τους
έπιθυμίας την κάθε μάταιη ιδιοτροπία.
Άλλ' ο δρόμος του στρατηγού ώδηγού-
σε στον θρόνο τον κοσμικό των πορφυ-
ρογενήτων, ενώ του άσκητή ο δρόμος
ώδηγούσε στο Όρος. Εκεί λοιπόν ο
Άθανάσιος έξαφανίσθηκε στα 958 ντυ-
μένος στης σιωπής τη σεμνότητα, ως
τότε πού, πολεμώντας στην Κρήτη ο
Φωκάς τους Σαρακηνούς, χρειάσθηκε
τη πνευματική βοήθεια του φίλου του.
Τόν άνεζήτησε παντού, και τελικά τον
βρήκε στο Όρος. Κατέβηκε τότε ο
άσκητης στην Κρήτη κ' έργάσθηκε κον-
τά στον ένδοξο στρατηγό για τη σωτη-
ρία των Χριστιανών. Ο λόγος του ήταν
μαχαίρι δίστομο, πού κακίες έερρίζωνε
και άρετές φύτευε. Κοντά στον φίλο
του βρήκε τις παλιές στιγμές και μίλησαν
ξανά για τα κοινά όνειρά τους και για το
κτίσιμο μιας λαύρας στο Άγιο Όρος.
Όμως τους πήρε απ' το χέρι ή ζωή και
τόν ένα τόν ξανάφερε στη μετάνοιά του
στο Όρος ενώ τον άλλον τον ώδήγησε
στον θρόνο της Βασιλεύουσας (στα 963).
Ο Ισχυρός έσπερμένος πάντως δεν λη-
σμόνησε τον έπιστήθιο φίλο του. Μια και
δεν ήταν γραφτό να συμμονάσουν, έστει-
λε εκείνος πλούτη και δύναμι λιλική, πού
ο άσκητης τα φύτευσε βαθιά στην
Άθωνική γή και θεμελίωσε μ' αυτά την
θεοκρατική πολιτεία του.

Η Ίδρυσι της Λαύρας

Στα 963 λοιπόν, στην άκρη της χερ-
σονήσου, εκεί πού κάποτε άνθισαν οι
Άκρόθωοι, στήριωσε το δικό του το
μοναστήρι, την Λαύρα του, δείγμα και
πυρήνα μιας καινούργιας κοινοβιακής
άσκητικής ζωής. Ο οίκοδομικός αυτός
όργασμός έσκανδάλιζε βέβαια τους συν-
τηρητικούς μοναχούς, οι όποιοι άρχι-
σαν να τον έπικρίνουν. Αντιπρόσωποι
σεβάσμιοι έφθασαν στην Κωνσταντινού-
πολι και παρουσιάσθηκαν στον Αυτο-
κράτορα, μ' έπικεφαλής τον Πρώτο έπι-
στάτη του Όρους όνόματι Άθανάσιον
και τον Παύλο Ξηροποταμηνό, για να
παραπονεθούν πως ο Άθανάσιος ο Άθω-
νίτης «τους άρχαίους νόμους παρακινεί
και μεταποιείται παλαιά ήθη και άρους»,
και προσκάλεσαν να πάη στο Όρος για
να έπιλύση τις διαφορές ο μοναχός Εύ-
θύμιος ο Στουδίτης, ο όποιος πράγματι
έφθασε στον Άθω για να ήρεμήση τα
πνεύματα και να συνδιαλλάξη τους άδελ-
φούς. Καρπός άκόμη της σημαντικής

(Συνέχεια στην σελίδα 18)

ΠΕΡΙΣΤΕΡΙΑ ΣΤΟ ΡΥΘΜΟ ΤΗΣ ΕΠΟΧΗΣ

Μέχρι τώρα, όταν λέγαμε περιστέρια, έννοούσαμε — μὰ τί άλλο; — τὸ ἄσπρὸ ἢ γκριζωπὸ πουλάκι ποὺ ἔχουμε γιὰ σύμβολο τῆς εἰρήνης καὶ τῆς ἀνθρωπιάς. Ἐκεῖνο ποὺ ἔφερε τὸ κλωνάρι τῆς ἐλιάς στὸν Νῶε, ἐκεῖνο ποὺ στολιζέει κάρτ-ποστὰλ καὶ ἀφίσες μὲ μηνύματα ἀγάπης.

Τὸ πουλάκι αὐτὸ τὸ ξέραμε ὅλοι ἀπὸ τοὺς περιστεριῶνες τῆς αὐλῆς μας, ἀπὸ τὶς ἀγροικίες, ἀπὸ τὰ μπαλκόνια μας, ποὺ τὰ στολίζαν μὲ τὴ ζωντανή τους παρουσία. Μὰ οἱ καιροὶ ἄλλαξαν. Ἀλλάξαν γιὰ μᾶς τοὺς ἀνθρώπους, ἀλλὰ καὶ γιὰ τὰ περιστέρια, ποὺ γιὰ νὰ βγάλουν τὸ ψωμί τους, ἔπρεπε νὰ προσαρμοστοῦν κ' ἐκεῖνα στὴν ἠλεκτρονική μας ἐποχή, στὸ γρήγορο βῆμα τῆς, στὸν σκληρὸ καὶ ἀδυσώπητο ρυθμὸ τῆς.

Βέβαια δὲν ξέρουμε πότε ἔγιναν ὅλα αὐτά. Μπορεῖ νὰ ἔγιναν σὲ συνάθροισι, σὲ μιὰ πλατεία, μπορεῖ νὰ ἔγιναν κάποιον βράδυ στὸ τραπέζι, ὅπου ἦταν μαζεμένη ὅλη ἡ οἰκογένεια. Τὸ ἀρσενικὸ περιστέρι θὰ κοίταξε σοβαρὰ τὸ θηλυκὸ καὶ θὰ τοῦ εἶπε:

— Περιστέρια μου, τὰ πράγματα δὲν πᾶνε καθόλου καλὰ γιὰ μᾶς. Οἱ αὐλὲς ποὺ μᾶς φιλοξενούσαν ἀραιώνουν. Ὁ χώρος γέμισε πολυκατοικίες. Οἱ πολυκατοικίες εἶναι ἀπὸ τσιμέντο καὶ τὸ τσιμέντο ἡμᾶς δὲν μᾶς βολεῖ. Οἱ ἀνθρώποι πᾶνε νὰ καταργήσουν τὰ δέντρα καὶ τὸ πράσινο. Δὲν μπορῶ νὰ καταλάβω, τί συμβαίνει;

Ἀπλούστατα ἡ ζωὴ εἶχε πάρει ἓνα καινούργιο ρυθμὸ, τὸν ρυθμὸ τῆς τεχνικῆς ἐποχῆς, ὅπου τὰ περιστέρια, τὰ λουλούδια καὶ ἡ φροντίδα τους ἔχουν ἔρθει σὲ δευτέρη μοῖρα. Τὰ περιστέρια τὸ κατάλαβαν ἔγκαιρα καὶ ἀφοῦ ἔχασαν τὴν ἡσυχία τους προσπάθησαν νὰ συνηθίσουν στοὺς θορύβους. Ἀπὸ κεῖ ποὺ χρησιμοποιοῦσαν τὰ φτερά τους, τώρα χρησιμοποιοῦν τὰ πόδια τους. Ἀπὸ τὰ ψηλὰ κατέβηκαν στὰ χαμηλὰ καὶ συμβαδίζουν μὲ τοὺς ἀνθρώπους σὰν ἴσος πρὸς ἴσον.

Τὰ περιστέρια κατέβηκαν στὸ πεζοδρόμιο. Ὁργάνωσαν τὴ ζωὴ τους στὶς πλατείες, στὸ κέντρο τῆς πόλης, μέσα στὴ μεγάλη κίνησι. Περπατοῦν λικνιστὰ, καμαρωτὰ καὶ περισπούδαστα στὸ δρόμο, σὰν βιαστικοὶ ὑπάλληλοι ποὺ τρέχουν στὴ δουλειά τους νὰ υπογράψουν παρουσία. Περπατᾶνε δίπλα μας κάθε πρωί. Σὲ τρόλεϋ βέβαια δὲν μπαίνουν ἀκόμα, ἀλλὰ κυκλοφοροῦν στὴν ὁδὸν Ἀθηνᾶς, στὴν Αἰόλου μὲ τὰ ἐμπορικὰ μαγαζιά, στὰ ἀνθωπωλεῖα τῆς πλατείας τοῦ ταχυδρομείου, ἀνάμεσα στὰ χρυσάνθεμα καὶ τὶς ντάλιες, ἴδια ἱπτάμενα λουλούδια.

Αὐτὸ θὰ πῇ προσαρμογή. Δηλαδή νὰ κάνουν χωριὸ ἐκεῖ ποὺ πρῶτα δὲν ἔκανες. Βλέπεις ἓνα περιστέρι δίπλα σου νὰ κινῆται μὲ κοσμοπολίτικη ἀνεσι μέσα στὸ πλῆθος, σὰν πολίτης τῆς μεγάλης πόλης, νὰ συμμετέχη στὴ καθημερινή κίνησι. Ἀν κρατοῦσε ζεμπίλι στὸ χέρι, θὰ ἔλεγε πὼς πρόκειται

γιὰ νοικοκυρὰ ποὺ πάει γιὰ ψώνια στὴ λαϊκὴ ἀγορὰ. Γαντζώνεται στὴ βιτρίνα ἐνὸς καταστήματος λευκῶν εἰδῶν καὶ θαυμάζει τὰ λινὰ τραπεζομάντηλα καὶ τὰ κεντημένα σεντόνια σὰν νὰ πρόκειται νὰ ἐτοιμάσῃ τὰ προικιά του. Ἀνεβαίνει στὰ ψηλὰ παράθυρα τῶν γραφείων, βλέπει τοὺς ἀνθρώπους νὰ κάνουν λογαριασμούς, τοὺς λυπᾶται μὲ τὴ μικρούλα ψυχὴ του, βολτάρει ἐπιδεικτικὰ γιὰ νὰ ὑπογραμμίσῃ τὴν ἐλευθερίαν του καὶ σταματᾷ σ' ἓνα ὑποδηματοποιεῖο γιὰ νὰ θαυμάσῃ τὴ νέα γυναικεῖα μόδα στὰ παπούτσια.

Μὰ ἐκεῖνο ποὺ σὲ ἀφήνει κατάπληκτο εἶναι ὁ τρόπος ποὺ ἀντιμετωπίζει τὰ αὐτοκίνητα. Κανονικὰ θὰ πρέπη νὰ βρῖσκη πολὺ δυσάρεστα τὰ καυσάκια, μιὰ καὶ δὲν ἔχουν καμμιά σχέσι μὲ τὴ μωριά τῶν δροσισμένων φύλλων. Ὁ δρόμος μὲ τ' αὐτοκίνητα θὰ τοῦ μοιάζῃ μὲ μιὰ ζούγκλα γεμάτη δεινόσαυρους. Τὰ κλάξον θὰ ἤχοῦν παράξενα στ' αὐτιά του, καθὼς ἦταν συνηθισμένο ἀπὸ τὶς γλυκεῖες λαλιὲς τῶν συντρόφων του. Ὅσotόσο τὰ ἀντιμετωπίζει θαρρετὰ. Χώνεται σχεδὸν κάτω ἀπὸ τὶς ρόδες τους καὶ ποτὲ δὲν παθαίνει τίποτα, γιὰτὶ ἔμαθε τὴν τελευταία στιγμή νὰ πετᾷ καὶ ν' ἀποφεύγῃ τὸ πάτημα μὲ τὴ βοήθεια τῶν φτερῶν του. Ὅταν βρεθῇ ψηλότερα, κοιτάζει εἰρωνικὰ τὶς ρόδες, καταδικασμένες νὰ τσουλᾶνε ἀτέλειωτα ἐπάνω στὴν καυτὴ γκριζὰ ἄσφαλτο.

Κι ὅμως τὸ πουλάκι αὐτὸ εἶναι μετανάστης σ' αὐτοὺς τοὺς χώρους. Οἱ πλατείες καὶ οἱ κεντρικοὶ δρόμοι τῆς πόλης δὲν εἶναι ἡ πατρίδα του. Πατρίδα του εἶναι οἱ ἡσυχες αὐλὲς τῶν συνοικιῶν, οἱ πράσινοι κήποι, τὰ ἡρεμὰ περιβόλια τῶν ἐξοχικῶν σπιτιῶν. Ἐκεῖ ἐτοίμαζε τοὺς γάμους του, ἐκεῖ γεννοῦσε τὰ μικρά του, ἐκεῖ ζοῦσε τὴ ζωούλα του. Μὰ οἱ ἀνθρώποι τοῦ ξεριζώσαν τὸ σπίτι του. Ἐκτίσαν ὀλόγυρά του μπετόν-ἀρμέ σὰν φυλακὲς, κατὶ πανύψηλα κτίρια κ' ἦταν σὰν νὰ τοῦ ἔλεγον: Ἄν σ' ἀρέσῃ κάθῃσε, ἂν δὲν σ' ἀρέσῃ φύγε.

Καὶ ποὺ νὰ πᾶν τὸ δυστυχισμένο; Στὰ δάση; στὰ βουνά; Συνηθισμένο στὴν ἀνθρώπινη παρουσία, προσπάθησε νὰ μάθῃ νὰ ζῇ μ' ἓναν ὀλλοιώτικο τρόπο. Κι ἔγινε ὑπάλληλος τῶν πλατειῶν καὶ τῶν δημόσιων δρόμων. Ἐκεῖ τοῦ πετᾶνε ψίχουλα καὶ καναβούρι, ἐκεῖ τὰ φωτογραφίζουν, σὲ πολλὲς καὶ διαφορετικὲς πόζες. Μ' ἓνα βόλ-πλανὲ τὰ περιστέρια πηγαίνουν στὴν ἀγορὰ καὶ ἐνημερώνονται στὶς τιμὲς τῶν ψαριῶν καὶ τῶν κρεάτων. Μ' ἄλλο ἓνα βρῖσκονται στὸ μνημεῖο τοῦ Ἀγνωστοῦ Στρατιώτη καὶ παρακολουθοῦν τὴν ἀλλαγὴ τῆς φρουρᾶς. Ἄν ἔχουν καιρὸ — γιὰτὶ τὸ ψωμάκι βγαίνει μὲ ἰδρώτα καὶ κούρασι — κατηγοροῦν πρὸς τὴν ὁδὸν Ἑρμοῦ νὰ δοῦν τί θὰ φορεθῇ ἐφέτος. Καὶ μετὰ κάθονται καὶ σὲ κανένα πρεβάζι παρακολουθώντας τὴ ζωὴ μέσα στὶς Τράπεζες καὶ τὰ γραφεῖα.

Κοιτάζουν μὲ τὰ πονηρά τους ματάκια, ποὺ δὲν εἶναι πονηρά, ἀλλὰ γεμάτα ἀνησυχία, τὸν ἀνθρώπου ποὺ σκύβει πάνω στὰ χαρτιά καὶ χωρὶς νὰ ἔχουν πάρει μαθήματα ψυχολογίας, καταλαβαίνουν ὅτι μοχθεῖ καὶ τὸν λυποῦνται. Φουσκώνουν τὰ φτερά τους, βγάζουν ἓνα βαθὺ περιστερίσιο ἀναστεναγμὸ καὶ λένε μὲ τὴ δική τους γλῶσσα:

— Γιὰ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, ζωὴ εἶναι κι αὐτὴ ἡ δική σας;

ΜΝΗΜΗ ΟΣΙΑΣ ΦΙΛΟΘΕΗΣ

Στὰ σκοτεινὰ χρόνια τῆς Τουρκοκρατίας ἔρριχναν κάθε τόσο τὶς φωτεινὲς ἀκτῖνες τους κάποιοι ἄνωθεν προικισμένοι, ἀλλὰ κ' ἐντατικὰ καλλιεργημένοι ἄνθρωποι. Αὐτοί, μὲ τὸ λόγο τους, τὸν προφορικὸ καὶ τὸν γραπτὸ καὶ τὶς ὑποδειγματικὲς τοὺς πράξεις τὸν ἤθικὸ τῶν Ραγιάδων καὶ ἰσχυροποιοῦσαν τὴν πίστι τους στὴν Ὀρθοδοξία καὶ τὴν Πατρίδα. Ἀνάμεσά τους ξεχωρίστη θέσι κατέλαβε μιὰ Ἀθηναῖα ἀρχόντισσα, ἡ Ρηγίλλα Μπενιζέλου, ποὺ δὲν ἦταν ἄλλη ἀπὸ τὴν Ὁσία Φιλοθέη. Οἱ μακρinoὶ πρόγονοί της κρατοῦσαν ἀπὸ τὸ Βυζάντιο, γι' αὐτὸ καὶ στοὺς τάφους τους ὑπῆρχε σκαλισμένος ὁ Δικέφαλος Ἀετός. Ἡ οἰκογένεια Μπενιζέλου ἔδωκε στὴν πόλι τῆς Ἀθηνᾶς ἐπιστήμονες, πολεμάρχους, δημογέροντες καὶ πνευματικούς ἀνθρώπους. Ἦταν, ὅσοι ἀπὸ τοὺς Χαλκοκονδυλῆδες, ἡ πρώτη.

Πατέρας τῆς Ὁσίας ἦταν ὁ Ἀγγελος Μπενιζέλος, ποὺ γεννήθηκε τὸ 1490, καὶ μητέρα ἡ Σηρίγανη ἡ Σηρίγη Παλαιολόγου. Ἐκτὸς ἀπὸ τὴν κόρη, εἶχανε κ' ἓνα γιό, τὸ Δημήτρη. Μορφώθηκαν μ' ἐξαιρετικὴν ἐπιμέλεια καὶ τὰ δυὸ παιδιὰ, μὰ ἡ Ρηγίλλα ἔδειξε ἀπὸ μικρὴ πὼς εἶχε ἔμφυτη κλίσι στὰ Γράμματα. Ἀπὸ τὰ πρῶτα χρόνια τῆς ἐφηβείας ἦταν ἤδη ἓνας ὠλοκληρωμένος πνευματικὸς ἄνθρωπος. Ὅπως ἐσυνήθιζον τότε οἱ σκλαβωμένοι Ἕλληνες, γιὰ λόγους σιγουρίας, ἐπειδὴ οἱ Τούρκοι ἀρπάζανε τὰ κορίτσια, ἐνῶ ἔδειχναν κάποιο σεβασμὸ στὶς ἑγγαμὲς γυναῖκες, οἱ γονεῖς τῆς τὴν ἐπάντρεψαν, σὲ ἡλικία 14 χρόνων, μ' ἓνα νέο εὐπορὸς φαμίλιας, τὸν Ἀντρέα Χειλᾶ. Τρία χρόνια ἀργότερα, χήρεψε ἡ Ρηγίλλα. Βαριὰ πληγωμένη ἀπὸ τὴ συμφορὰ ποὺ τὴ βρῆκε, κλείστηκε στὸ σπῆτι. Ἐκοψε κάθε δεσμὸ μὲ τὴν κοινωνικὴ ζωὴ, καὶ δὲν παρουσιαζότανε παρὰ μόνο στὸ ἰδιόκτητο ἐκκλησάκι τῶν Μπενιζέλων, ποὺ βρισκότανε κοντὰ στὴ σημερινὴ Μητρόπολι. Γιὰ νάβρῃ κάποια λύτρωσι ἀφωσιώθηκε στὴ μελέτη, κυριώτατα τῶν ἔργων τῶν Μεγάλων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας. Αὐτὴ ἡ

θητεία τῆς στὰ ἱερὰ κείμενα, ἡ πνευματικὴ ἐμβάθυνσι κ' ἡ μεταρσίωσι ποὺ τῆς χάρισαν μὲ τὴν ἀκτινοβολία τους, ἐσταλάξανε βάλαμο παρηγορίας στὴν ψυχὴ τῆς. Συνάμα τῆς ἐνέπνευσαν τὸν πόθο νὰ ἐργασθῇ μ' ὅλες τὶς δυνάμεις τῆς γιὰ τὴν ἀνακούφισι τῶν ἀποκληρών. Ἄνοιξε διάπλατες τὶς θύρες τοῦ ἀρχοντικοῦ γιὰ νὰ μπουῖν μέσα οἱ ἄποροι, οἱ κατατρεγμένοι ἀπὸ τὴν τύχη, οἱ ἄρρωστοι. Ἰδιαίτερα στοργὴ ἔδειξε γιὰ τὶς γυναῖκες τοῦ λαοῦ ποὺ μάλιστα ἡ φτώχεια. Ἐκτὸς ἀπὸ τὴν ὑλικὴν ἀνακούφισι ἦταν προθυμὴ νὰ προσφέρῃ καὶ τὴν ἡθικὴ σ' ὅσους ζητοῦσαν τὴ βοήθειά της. Εὗρισκε πάντα τὰ κατάλληλα λόγια γιὰ ν' ἀλαφρώσῃ τὸν πόνο, φρόντιζε, χρησιμοποιώντας τὰ ἰσχυρά της μέσα, νὰ ξεσκαβῶνῃ Ἕλληνόπουλα ποῦχαν ἀρπάξει οἱ βάρβαροι Ἀσιάτες, νὰ βγάλῃ ἀπὸ τὰ μπουντρούμια ἀνθρώπους φυλακισμένους, νὰ προλαβαίνῃ καταδικᾶς ἄδικες. Σὲ κανένα δὲν ἀρνιότανε τὴν προστασία της. Μοναδικὴ τῆς ἐγνοία ἦταν ἡ ἀγαθοεργία. Γιὰ νὰ τῆς δώσῃ προέκτασι, πῆρε κάποια μέρα μιὰν ἀπόφασι τολμηρὴ: Ἐκανε κτῆμα τῆς τὸ ἐκκλησάκι τοῦ Ἀγίου Ἀνδρέα ποὺ γειτόνευε μὲ τὸ ἀρχοντικὸ καὶ τὸ μετέτρεψε σὲ μοναστήρι, ξενῶνα, νοσοκομεῖο, διδασκαλεῖο κ' ἐργαστήρι χειροτεχνίας. Ταυτόχρονα ἔκοψε τὰ μαλλιά της, φόρεσε τὴν ἀγγελικὴ στολὴ καὶ μετονομάστηκε Φιλοθέη.

Ὅταν τέλειωσαν οἱ προετοιμασίες, ἡ ἐμπνευσμένη ἀρχοντοπούλα πῆρε τὶς γυναῖκες ποὺ τὴν ὑπηρετοῦσαν, τὶς «βάγιες» καὶ τὶς «ἀνέρες», καὶ πῆγε νὰ ἐγκατασταθῇ στὸ ἱδρυμὰ της. Ὁ χρονογράφος τῆς ἐποχῆς ἔγραψε τὰ ἑξῆς: «Κεῖρα μὲν τὴν κόμην καὶ Φιλοθέη μειονομασθεῖσα, πρώτῃ, εἰσῆλθεν εἰς τὴν μονήν, συνεπαγομένη μεθ' ἑαυτῆς καὶ τὰς θεραπαινίδας της».

Μιὰ μονὴ ἰδιότυπη ἄρχισε τότε νὰ λειτουργεῖ στὸ κέντρο τῆς σκλαβωμένης Ἀθῆνας, κατὶ σὰ μικρογραφία τοῦ καταπληκτικοῦ ἱδρυματος (Βασιλείας) ποὺ κατὰ τὰ μέσα τοῦ 4ου αἰ. εἶχε ἐγκαταστήσει ὁ Μέγας Βασίλειος. Αὐτὸ τὸ ἱδρυμα,

ποὺ ἦταν νοσοκομεῖο, γηροκομεῖο, ξενῶνας, καὶ ποὺ ἔσωσε χιλιάδες ἀνθρώπους, φαίνεται πὼς εἶχε ὡς πρότυπο ἡ Ὁσία Φιλοθέη. Κι ὡς ἓνα σημεῖο κατάρθωσε νὰ κάνῃ παρόμοιο τὸ δικό της σὲ μιὰ φοβερὴ περίοδο τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Γιὰτὶ καὶ ξενῶνα εἶχε, καὶ «Τράπεζα» (ἐστιατόριο δηλαδή) καὶ γυναικεῖο ἐκπαιδευτήριον, ποὺ τὸ ὠνόμασε «Παρθενῶνα». Σ' αὐτὸ τὸ ἐκπαιδευτήριον ἡ Ὁσία μεταλαμπάδευε στὶς καλὲς τὶς γνώσεις τῆς, τὴν ἀλύγιστη πίστι τῆς στὸν ἀληθινὸ Θεό, τὴ φλογερὴ ἀγάπη ποὺ ἔτρεφε γιὰ τὴν Ἑλλάδα. Σὰν μέλισσες ἐργαζόμενες ὑπὸ τὴν ἐπιβλεψὶ τῆς οἱ μοναχές. Ὑφαίνανε ροῦχα, κεντοῦσαν, ἐπλεκαν. Τὰ προϊόντα τῆς δουλειᾶς τους, ποὺ τοὺς ἐξασφάλιζαν τὰ καθημερινὰ ἐξοδα, τὰ παραδίδανε στὴν ἱερεία τῆς φιλαλληλίας κ' ἐκεῖνη τὰ διαωχέτευε γιὰ νὰ βοηθᾷ ἀπὸ τὰ κέρδη φτωχὲς οἰκογένειες καὶ νὰ γλυτώνῃ μὲ γενναῖα «μπαξίσια» ἀπὸ τὰ νύχια τῶν ἀλλόπιστων κατατρεγμένων ραγιαδῶν, ὅμως ταυτόχρονα φρόντιζε νὰ δημιουργῇ ἀποδοτικὰ μετόχια καὶ ὑποστατικά. Μέσα σὲ λίγα χρόνια ἡ περιουσία τῆς Μονῆς ἦταν τεράστια. Τεράστιο ἦταν καὶ τὸ φιλανθρωπικὸ κ' ἐθνικὸ ἔργο τῆς Ὁσίας. Οἱ ἐπίσημοι Τούρκοι δὲ βλέπανε μὲ καλὸ μάτι τὴ δράσι της. Ἐπειδὴ ὅμως οἱ δικοὶ τῆς εἶχανε μεγάλα μέσα κι ὅλοι οἱ Δημογέροντες τῆς παραστέκανε, τὴν ἄφηναν ἀνενοχλήτη. Μὰ βρέθηκαν κάποτε μερικοὶ φανατικοὶ καὶ κατάρθωσαν νὰ ξεσηκώσουν τὶς ἀρχές. Τότε συνελήφθη ἡ Φιλοθέη, φυλακίστηκε κ' ἐκακοποιήθηκε. Λίγες μέρες ἀργότερα, ὅσοι ἀπὸ δραστήριες ἐνέργειες τῆς Δημογεροντίας, ἐλευθερώθηκε. Γιὰτρεψε τὶς πληγὲς τῆς καὶ συνέχισε τὸ θεάρεστο ἔργο της μὲ τὴν ἴδια πνοὴ καὶ τὴν ἴδια ζωτικότητα. Μὰ ὄχι γιὰ πολὺ καιρὸ. Τὴν παραμονὴ τοῦ Ἀγίου Διονυσίου τοῦ Ἀρεοπαγίτη, στίφη βαρβάρων ἔξαλλα ὤρμησαν στὸ μετόχι τῶν Πατησίων ὅπου ἔφαλλε, τὴν ἔσυραν ἔξω, τὴν ἔδειραν, τὴν πληγῶσαν καὶ τὴν ἄφηναν μισοπεθαμένη.

Ὅταν τὴν μεταφέρανε στὸ μετόχι τοῦ Πυρσοῦ, ποὺ ἀπὸ τ' ὄνομα της οἱ χωρικοὶ τὸ βγάλανε Καλογρέζα, ἡ ὁσία ἦταν ἓνα ζωντανὸ πτώμα. Μόνο τὰ μάτια τῆς εἶδαν κάποια σημεῖα ζωῆς, μάτια γεμάτα καλωσύνη κι ἀνεξικακία, γεμάτα συμπόνια κ' ἐγκαρτέρησι. Ἡ προ-

(συνέχεια στὴ σελίδα 26)

Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΗΣ ΠΕΤΑΛΟΥΔΑΣ

Μια πεταλούδα πέθανε.
Οι πρωινές ώρες ανήγγειλαν
τή θανή της.

Κι έθρήνησαν του κήπου τὰ
λούλουδα τὸ χαμό.
Δυὸ δάκρυα κύλησαν ἀπ' τὰ
ὠχρὰ πέταλα ἑνὸς ρόδου.

Καὶ τὸ χελιδόνι μὲ τὸ ἀτλαζω-
τό του φράκο, παρακολούθησε ἄ-
φωνο τὸ πέρασμα τῆς ἀγαπημέ-
νης νεκρῆς. Ὁ μόνος ἐπίσημος τῆς
πομπῆς.

Γιὰ πένθιμη ἀκολουθία, ξεχύ-
θηκε συναυλία ἀπὸ ἀρώματα. Κ' ἕ-
νας σπουργίτης - ἀλήτης τοῦ αἰ-
θέρα - σφύριξε μὲ πόνο τὸ νεκρικὸ
ἐμβυτήριον.

Μιὰ πεταλούδα πέθανε.
Δυὸ σκαραβαῖοι σκάψαν τὸ μι-
κρὸ τάφο της.

Τὴ σκέπασαν μὲ γίαισεμιά.
Καὶ κύλησαν πάνω γιὰ ταφό-
πετρα, τὸ χιονισμένο πέταλο ἑνὸς
κρίνου.

Ο ΗΡΩΑΣ

Ὁ ἥρωας τοῦ πολέμου σκο-
τώθηκε. Ἡ Πολιτεία κήδεψε με-
γαλόπρεπα τὸν πρῶτο πολεμι-
στὴ καὶ τοῦδωσε τὸν τίτλο τοῦ
«Μεγάλου Νεκροῦ».

Ὁ καλλιτέχνης λάξεψε σὲ πεν-
τελικὸ μάρμαρο τὴν προτομή του
καὶ τὸ Κράτος τὴν ἔστησε στὴν
πιὸ περιβλεπτή θέσι τῆς χώρας.
Ὁ ποιητὴς ἔψαλε τὴν ἀνδρεία
του μὲ πινδαρικοὺς ὕμνους. Τ' ὀ-
νομα τοῦ γίνηκε θρύλος καὶ τὸ
τραγούδησαν ὅλα τὰ στόματα.
Στὴν πικραμένη Μάνα δόθηκαν
οἱ μεγαλύτερες τιμές, αὐτὲς ποὺ
ἀρμόζουν στὴ μάνα ἑνὸς τέτοιου
ἥρωα. Τὴ γέμισαν μὲ δόξα, τῆς
χάρισαν ὅ,τι καλύτερο εἶχε ἡ Πο-
λιτεία καὶ ὕμνησαν τὴ γεννήτριά
τοῦ «Μεγάλου Νεκροῦ».

Στὸ τέλος ἱκανοποιημένοι ὅλοι
γιὰ ὅσα ἔκαναν, ρώτησαν τὴν
πονεμένη Μάνα τί ἄλλο θέλει.

Καὶ κίνησε:
— Θέλω τὸ παιδί μου.

ΝΙΚΟΣ ΤΟΥΤΟΥΝΤΖΑΚΗΣ

ΜΕΣΗ ΑΝΑΤΟΛΗ ΚΑΙ ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ

(Συνέχεια ἀπὸ τὴ σελ. 15)

ἐκείνης ἐπισκέψεως ἦταν τὸ «Πρῶτο Τυ-
πικό», ποὺ ὠρίζε κανόνες διαβιώσεως
τῶν μοναχῶν στὸ Ὅρος. Συντάχθηκε
τότε, στὰ 971, μὲ κοινὴ συμφωνία 58
ἡγουμένων καὶ μοναχῶν καὶ καταχωρή-
θηκε σὲ διφθέρα (δέρμα) τράγου. Εἶναι
ὁ πασίγνωστος «Τράγος», ὅπως τὸν λέ-
νε, ποὺ σώζεται ἀκόμη στὸ «Πρωτάτο».
Ἔτσι, τὸ θεμέλιωμα τοῦ μοναστηριοῦ,
τῆς Λαύρας, ἔγινε ταυτόχρονα στερέω-
μα μιᾶς Πολιτείας μὲ δικούς της νόμους,
ποὺ ὠρίζαν τὸν τρόπο τῆς ζωῆς τῶν
ἀσκητῶν τοῦ Ὁρους, τῆς Μοναστικῆς
Πολιτείας τοῦ Ἀθῶ. Πολλὰ κτίρια πέ-
τρινα ἀντικατέστησαν σιγά-σιγὰ τὶς
ξύλινες καλύβες, τὶς παλαιᾶς ἐκείνης λαύ-
ρες, μέσα στὶς ὁποῖες ἐξαφανίζονταν τὸ
ἄτομο, γυρεύοντας νὰ ἐνωθῇ μὲ τὸν Θεό.
Ἀλλὰ μοναστήρια, σὰν τοῦ Ἀθανασίου
τὸ κτίσμα, ξεπετάχθηκαν λίγο ἀργό-
τερα ἀπὸ τὴ Λαύρα. Τὸ Βατοπέδι, τῶν
Ἱβήρων σκῆτες καὶ καθίσματα ποικι-
λώνυμα, ποὺ ὅλα ὅμως ἐδέοντο σὲ μιὰ
ὀργανικὴ ἐνότητα μὲ τὸ κοινόβιο, ποὺ
ἦταν τὸ κέντρο τῆς συλλογικῆς λειτουρ-
γικῆς ζωῆς καὶ ἀσκητείας. Ἔτσι ὁ ἰδιόρ-
ρυθμος βίος μετεβλήθη σὲ κοινοβιακό.
Μιὰ πολυάνθρωπη Ἐκκλησία ἐρημιτῶν
ἀπὸ Ἑλληνες, Γεωργιανούς, Ἰταλοὺς καὶ
πλήθος ἀπὸ ἄλλους ξενόφερτους εὐλα-
βεῖς ποὺ γύρευαν νὰ πλύνουν τὴ στο-
λὴ τῆς ψυχῆς τους μέσα στὸ ἀκτιστο
φῶς τῆς Μεταμορφώσεως καὶ βρῆκαν
στὸν μεταμορφωμένο Ἀθῶ αὐτὸ ποὺ
λαχταροῦσαν, τὴ Θεῶσι καὶ τὴ Λύτρωσι.

Ἡ Σύναξι τῶν Διασπαρμένων

Οἱ σκόρπιοι στὸ Ὅρος μοναχοὶ συνά-
χθηκαν σὲ κοινότητες, μπαίνοντας ὁ κα-
θένας τους κάτω ἀπὸ κάποιο ΚΟΙΝΟΒΙΟ
μαζί μὲ ἄλλους συνασκητὲς ἀδελφούς.
Κι ὅλα αὐτὰ τὰ σέπτα καθιδρύματα μο-
νές, σκῆτες, καθίσματα, καλύβες, μπή-
καν ὀργανικὰ κάτω ἀπὸ τὴν καθέδρα
τῶν γερόντων, ἡ ὁποία ἔγινε ἡ ὑπεράττη
διοικητικὴ ἀρχὴ καὶ εἶχε ἔδρα τὶς Καρυές,
τὸ «Πρωτάτο», ποὺ ὀνομάστηκε ἔτσι
ἀπὸ τὸν «Πρῶτον» τὸν κατόπιν ἐκλογῆς
ἀρχοντα τῆς ἱερῆς Πολιτείας. Φυσικὰ
ἡ κοινοβιακὴ ζωὴ ἦταν μιὰ ἀπόφασις γιὰ
τοὺς ἀπόκοσμους ἐρημίτες καὶ γεννοῦσε
χίλιες δυὸ δυσκολίες καὶ προσκόμματα.

Ὅμως ἡ νοερή, ἡ ἀέναντι προσευχὴ «Κύ-
ριε Ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστέ, Ἐλέησόν με»
ἀνεβαίνει νυχθημερόν στὰ οὐράνια εἰς
ὁσμὴν εὐωδίας πνευματικῆς γιὰ ν' ἀντι-
καταπέμψῃ χάρι καὶ εὐλογία. Ἔτσι ὁ
μέγας Ἀθῶς ἔφθασε ἀκόμη καὶ ὡς τὶς
ἡμέρες μας νὰ σκορπᾷ μυστικὸ φῶς καὶ
ἐλπίδα γιὰ τοὺς ἀκοπιώντας καὶ πεφορ-
τισμένους τοῦ βίου. Ἡ ἀκοιμητὴ λιτα-
νεῖα τῶν μοναστῶν συνεχίζεται καὶ στὶς
δυσκόλες ἀντιπνευματικὲς ὥρες ποὺ περ-
νάμε ὅπως καὶ τότε στὰ βυζαντινὰ τὰ
χρόνια, στὰ ἱερὰ προσκυνήματα τῆς
Σιμωνόπετρας, τοῦ Διονυσίου, τοῦ Γρη-
γορίου, τοῦ Ἀγίου Παύλου, τοῦ Σταυρο-
νικήτα, τοῦ Φιλοθέου, τοῦ Ἐσφιγμένου.

Τὸ Ὅρος Ἀθῶς, ἡ πηγὴ αὐτῆς τῆς
Μεταμορφώσεως εἶναι Ἀγιο, ὁπότε καὶ
τότε, ποὺ τὸ χρυσόβουλο τοῦ Ἀλεξίου
τοῦ Κομνηνοῦ ὠρίζε: «Τὸ Ὅρος τοῦ
Ἀθῶ παρ' ἀπάντων Ἀγίων Ὅρος κα-
λεῖσθαι».

ΓΕΩΡ. ΜΟΥΣΤΑΚΗΣ

Η ΡΟΔΑΚΙΝΙΑ

(Συνέχεια ἀπὸ τὴν σελ. 14)

Εἶχες τὴ μοῖρα ποὺ σοῦπρεπε, ποὺ
ταίριαζε στὴ φύσι σου. Γι' αὐτὸ σὲ
μακαρίζω γιὰ τὴν τύχη σου! Εἶχες
φτάσει ὠραῖο καὶ πολύκαρπο στὴν
ὥριμο πιά ἡλικία σου, εἶχες ἕνα
θάνατο περισσότερο ἀξιοπρεπῆ παρ'
ὅ,τι ἐμεῖς, ποὺ τώρα, στὶς προχω-
ρημένες ἡμέρες μας, εἴμαστε ὑπο-
χρεωμένοι νὰ ἀντιμετωπίζουμε τὸ
φαρμάκι καὶ τὴν ἀθλιότητα ἑνὸς
πανουκλιασμένου κόσμου καὶ νὰ
πασχίζουμε γιὰ λίγον καθαρὸν ἀέρα
μέσα σ' αὐτὸ τὸ σκοτάδι ποὺ μᾶς
ζώνει ἀπὸ παντοῦ καὶ ἀπειλεῖ νὰ
καταβροχθίσῃ τὰ πάντα.

Ὅταν εἶδα χάμον τὸν κορμὸ σκέ-
φτηκα, ὅπως πάντα σὲ τέτοιες περι-
πτώσεις, νὰ ἐπανορθώσω τὴ ζημιὰ,
νὰ ἀντικαταστήσω τὸ χαμένο δέν-
τρο. Στὴ θέσι τοῦ πεσμένου θὰ
ἀνοίγαμε ἕνα λάκκο, θὰ τὸν ἀφή-
ναμε ἄδειο γιὰ λίγες μέρες ἔτσι
ποὺ νὰ μὲν ἐλεύθερος στὴ βροχὴ
καὶ στὸν ἥλιο, θὰ τὸν γεμίζαμε κο-
πριά καὶ ἀπορολήματα, καὶ μετὰ,
ἴσως κάποια ἡμέρα ποὺ θὰ ἔπερτε
μιὰ βροχὴ ἡρεμὴ καὶ γλυκεῖα, θὰ
φυτεύαμε ἕνα νέο, δροσερὸ δεντρά-
κι. Θὰ φροντίζαμε καὶ πάλι τὸ φν-
τώριο, θὰ τὸ περιποιούμαστε μὲ
χῶμα καὶ νερό, θὰ τὸ ἀνασταίναμε,
ὅπως τὸ ἄλλο, νὰ γίνῃ μιὰ μέρα
ὁ σύντροφος καὶ ὁ γείτονας ὁ καλὸς
τῶν κλημάτων καὶ τῶν λουλουδιῶν,
τῶν σαυρῶν, τῶν πουλιῶν καὶ τῶν
χρυσολιδίων.

Ναί, σ' ἕνα - δυὸ χρόνια θὰ γιό-
μιζε καρπὸς καὶ κάθε ἀνοιξί, τὸν
μῆνα Μάρτη, θὰ ὕψανε τοὺς ἐρά-
σμους ἀνθρώπους του, καί, ἂν ἡ τύχη
τὸ ἐννοοῦσε, θὰ συνέχιζε τὴ ζωὴ
του, ὥσπου τέλος, κουρασμένο καὶ
υπέρογκο, θὰ ἔγερνε νεκρὸ, χτυπη-
μένο, ποῖος ξέρει, ἀπὸ κάποια και-
ταιγίδα ἢ συντριμμένο ἀπὸ τὸ βά-
ρος τοῦ χιονιοῦ ἢ ἀπὸ τὸ ἀνοιγμα
ἴσως τῆς γῆς ἀπὸ σεισμό.

Ἀλλὰ αὐτὴ τὴ φορὰ δὲν μπορού-
σα ν' ἀποφασίσω. Εἶχα στὴ ζωὴ
μον φντέψει πλῆθος δέντρα, δὲν
ἦταν ζήτημα νὰ φυτέψω ἕνα ἀκόμη.
Ὅμως κάτι μέσα μου μοῦλεγε:
"Ὅχι! Κἀντι μοῦλεγε ὅτι δὲν πρέπει
νὰ ἀνανεώσω τὸν κύκλο τῆς ζωῆς,
νὰ προσφέρω μιὰ νέα λεία, ἕνα και-
νούργιο λάφυρο στὸ θάνατο. Δὲν
μποροῦσα. Ἡ θέσι ἔπρεπε νὰ μείνῃ
ἄδεια!

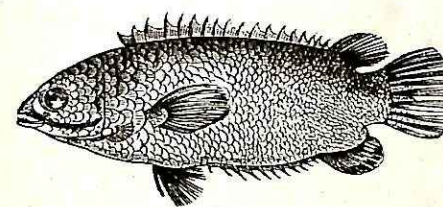
Μεταφρ. Β. Ι. ΛΑΖΑΝΑΣ

Ν. Γ. ΔΗΜΗΤΡΟΚΑΛΛΗ

ΔΙΠΝΕΥΣΤΑ ΚΑΙ ΗΛΕΚΤΡΟΦΟΡΑ ΨΑΡΙΑ

Ὅταν μιλήσαμε γιὰ τὶς λίμνες ὡς βιο-
τόπους, εἴπαμε ὅτι πολλὰ ἀπὸ τὶς λίμ-
νες αὐτὲς κατὰ τὴν περίοδο τῆς ξηρα-
σίας ἀποξηραίνονται, τὰ φυτὰ ὅμως καὶ
τὰ ζῶα, ποὺ ζοῦν ἐκεῖ, κατορθώνουν μὲ
διαφόρους τρόπους νὰ ἐπιβιώσουν. Ἀξι-
ζει τὸν κόπο νὰ ποῦμε περισσότερα πρᾶ-
γματα γιὰ τὰ ψάρια αὐτὰ τῶν γλυκῶν
νερῶν, τὰ ὁποῖα παρουσιάζουν σπουδαί-
ες διαφορὲς, ἀπὸ τὰ ψάρια τῆς θάλασ-
σας, τὰ ὁποῖα ξέρομε.

Ὅλα τὰ εἶδη τῶν ψαριῶν, ὅπως μᾶς
λένε οἱ ἰχθυολόγοι, φθάνουν περίπου τὶς



Ἀνάβας ὁ ἀναρριχώμενος. Τὸ μῆκος
του φθάνει τὸ πολὺ τοὺς 20 πότους.

25.000. Ἀπ' αὐτὰ τὸ 1)3 περίπου, δη-
λαδὴ κάπου 8.000, εἶναι ψάρια ποὺ ζοῦν
στὰ γλυκὰ νερά τῆς ξηρᾶς, στοὺς ποτα-
μούς, τοὺς βάλτους καὶ τὶς λίμνες.

Ἀνάμεσα σ' αὐτὰ τὰ εἶδη ὑπάρχουν
μερικά, ποὺ ἐνῶ θεωροῦνται ψάρια τοῦ
γλυκοῦ νεροῦ, ἐν τούτοις δὲν παραμένουν
σ' αὐτὸ ὅλη τὴν ζωὴ. Τέτοια ψάρια
εἶναι οἱ σολομοί. Αὐτοὶ γεννιοῦνται στὰ
γλυκὰ νερά τῶν ποταμῶν, μεταναστεύ-
ουν πρὸς τὴ θάλασσα, καὶ μετὰ ἀρκετὰ
χρόνια ξαναγυρίζουν πάλι στοὺς ποτα-
μούς ὅπου γεννήθηκαν, γιὰ νὰ γεννή-
σουν τὰ αὐτὰ τους καὶ νὰ πεθάνουν.

Τὰ γνωστὰ μᾶς χέλια πάλι ἀκολου-
θοῦν ἀκριβῶς τὸν ἀντίθετο δρόμο: Γεν-
νιοῦνται στὴ θάλασσα - τὴν περίφημη
θάλασσα τῶν Σαργάσων στὸ κέντρο
τοῦ Ἀτλαντικοῦ - μεταναστεύουν στὰ
γλυκὰ νερά τῶν ἡπείρων, παραμένουν ἐκεῖ
ἐπὶ ἑπτὰ ἕως εἰκοσι χρόνια, καὶ ὕστερα με-
ταναστεύουν πάλι στὴ θάλασσα, ὅπου
γεννοῦν τὰ αὐτὰ τους καὶ πεθαίνουν.
Τὰ ψάρια ποὺ ἔχουν τὶς συνήθειες
τοῦ σολομοῦ οἱ ἰχθυολόγοι τὰ ὀνομάζουν
ποταμοτόκα (=ποὺ γεννοῦν στοὺς πο-
ταμούς). Ἐκεῖνα ποὺ μεταναστεύουν, τὰ
ὀνομάζουν θαλασσοτόκα.

Εἶναι βεβαίως ἀπὸ τοὺς εἰδικούς
ἐπιστήμονες ὅτι οἱ σολομοί, ἀφοῦ ζήσουν
ἀρκετὰ χρόνια στὴ θάλασσα, ξαναγα-
ρίζουν στοὺς ἴδιους ποταμούς, ὅπου γεν-
νήθηκαν καὶ οἱ ἴδιοι, γιὰ νὰ γεννήσουν
ἐκεῖ τὰ αὐτὰ τους. Πῶς κατορθώνουν
οἱ ἐπιστήμονες δὲν μπόρεσαν νὰ δώσουν
ἀπάντησι στὸ ἐρώτημα αὐτό.

Τὸ ἴδιο ἀνεξήγητὸ μὲνει καὶ ἡ μετα-
νάστευσι τῶν χελιῶν. Στὴ θάλασσα τῶν
Σαργάσων γεννοῦν τὰ αὐτὰ τους καὶ

τὰ χέλια ποὺ ἔρχονται ἀπὸ τὴν Εὐρώπη
καὶ ἐκεῖνα ποὺ ἔρχονται ἀπὸ τὴν Ἀμε-
ρικὴ. Ἀφοῦ γεννήσουν τὰ αὐτὰ τους
πεθαίνουν.

Τὰ μικρὰ χελάκια, ποὺ βγαίνουν ἀπὸ
τὰ αὐγά, ἀφοῦ χρειασθοῦν περίπου δυὸ
μὲ τρία χρόνια γιὰ νὰ διασχίσουν τὸν
Ἀτλαντικὸ ὠκεανὸ, καταλήγουν στὰ ἴδια
ποτάμια καὶ στὶς ἴδιες λίμνες, ἀπ' ὅπου
ξεκίνησαν οἱ γονεῖς των. Ἐκεῖνο ποὺ
γεννᾷ ἕνα πελώριο ἐρωτηματικὸ εἶναι
κατορθώνουν καὶ βρίσκουν τὰ μέρη αὐ-
τά. Ἀλλ' ἀκόμη μεγαλύτερη ἀπορία ἀπο-
τελεῖ τὸ γεγονός ὅτι τὰ χελάκια ἀμερικα-
νικῆς - ἂς ποῦμε - καταγωγῆς πηγαί-
νουν στὴν Ἀμερικὴ, καὶ τὰ Εὐρωπαϊκῆς
στὴν Εὐρώπη. Ὅτι ἔτσι συμβαίνουν τὰ
πράγματα εἶναι βεβαιωμένο ἐπιστημο-
νικά, γιὰ τὴν τὰ χέλια τῶν δύο ἡπείρων
παρασιάζουν μεταξύ των ἀρκετὲς δια-
φορές. Ἐν τούτοις μέχρι σήμερα δὲν ἔχει
βρεθῇ ἀμερικανικὸ χέλι στὴν Εὐρώπη
οὔτε Εὐρωπαϊκὸ στὴν Ἀμερικὴ. Πῶς τὸ
μικρὸ χελάκι, ποὺ μοιάζει σὰν ἕνα διά-
φανο σκουληκάκι, ξέρει κατὰ ποῦ πρέ-
πει νὰ κατευθυνθῇ; Εἶναι μυστικὸ, ποὺ
μονάχα ἡ Φύσις τὸ ξέρει.

Πιὸ ἀξιοπεριέργα ὅμως εἶναι μερικά
εἶδη ψαριῶν ποὺ ζοῦν στὰ γλυκὰ νερά
τῶν ἡπείρων, τὰ λεγόμενα διπνευστα ψά-
ρια (διπνευστοὶ ἰχθύες). Λέγονται ἔτσι
γιὰ τὸ ἔχουν δυὸ λογιῶν ἀναπνοῆς: Ἀνα-
πνεύουν μὲ βράγχια μέσα στὸ νερό, ὅπως
ὅλα τὰ ψάρια, καὶ μὲ πνεύμονες ὅταν
βρεθοῦν ἔξω ἀπὸ τὸ νερό, ὅπως τὰ ζῶα
τῆς ξηρᾶς.

Τὰ εἶδη τῶν ψαριῶν αὐτῶν δὲν εἶναι
πολλὰ. Τρία εἶδη ζοῦν στὴν Ἀφρικὴ,
ἕνα στὴν νότιο Ἀμερικὴ καὶ ἕνα στὴν
Αὐστραλία. Κατὰ τὴν ἐποχὴ τῆς ξηρα-
σίας, ὅταν ἡ λίμνη ἢ ὁ βάλτος ξεραθῇ
ἄλλα ἀπὸ τὰ ψάρια αὐτὰ ἀναπνεύουν μὲ
τοὺς πνεύμονές των καὶ ἄλλα χώνονται
βαθιά στὴ λάσπη τοῦ βυθοῦ, ὅπου
πάντα ὑπάρχει κάποια ὕγρασις, καὶ
ζοῦν ἐκεῖ σὲ μιὰ κατάστασι μισοθάνης,
ὅπως περίπου σ' ἐμᾶς οἱ βάρδαχοι ἢ οἱ
χελώνες κατὰ τὸν χειμῶνα, ὥσπου νὰ
ἐρθῇ πάλι ἡ περίοδος τῶν βροχῶν.

Ὑπάρχουν καὶ ψάρια ποὺ ὄχι μόνο
εἶναι ἱκανὰ νὰ ἀναπνεύουν ἔξω ἀπὸ τὸ
νερό, ἀλλὰ μποροῦν καὶ νὰ διατρέχουν
μικρὲς ἀποστάσεις στὴν ξηρὰ, ἀκόμη καὶ
νὰ σκαρφαλώνουν στὰ δέντρα. Ἐνα τέ-
τοιο εἶδος εἶναι ὁ ἀνάβας ὁ ἀναρριχώ-
μενος στὴν Ἰνδία. Τὸ ψάρι αὐτὸ ἀναπνέει
καὶ ἔξω ἀπὸ τὸ νερό μὲ βράγχια, τὰ
ὁποῖα ὅμως εἶναι ἔτσι κατασκευασμένα
ὥστε νὰ μποροῦν νὰ λειτουργοῦν ἐξ ἴσου
καλὰ καὶ μέσα καὶ ἔξω ἀπὸ τὸ νερό. Ὁ
ἀνάβας μπορεῖ ἀκόμη νὰ σκαρφαλώσῃ
καὶ σὲ δέντρο - γι' αὐτὸ ὀνομάστηκε ἀνά-
βας ὁ ἀναρριχώμενος.

Στὰ νερά τῶν ποταμῶν καὶ τῶν λιμ-
νῶν τῆς Ἀφρικῆς καὶ τῆς Νοτίου Ἀμερι-
κῆς ζοῦν καὶ μερικά ψάρια ἡλεκτροφόρα,
ψάρια δηλαδὴ τῶν ὁποίων τὸ σῶμα πα-
ράγει ἡλεκτρικὸ ρεῦμα. Ἡ τάσι τοῦ ρεύ-
ματος αὐτοῦ φθάνει πολλὰς φορὲς τὰ
550 βόλτ καὶ μπορεῖ νὰ κεραυνοβολήσῃ
ἕνα ζῶο. Τὰ μεγάλα ζῶα καὶ ὁ ἄνθρωπος
ἴσως δὲν διατρέχουν κίνδυνο νὰ σκοτω-

θοῦν, εἶναι ὅμως δυνατόν ἡ ἡλεκτρικὴ ἐκ-
κένωσι νὰ τοὺς προξενήσῃ ἰσχυρὸ κλο-
νισμό, νὰ τοὺς τινάξῃ μακριά, ἀκόμη καὶ
νὰ χάσουν γιὰ πολλὰς ὥρες τὶς αἰσθήσεις
των.

Ὑπάρχουν βέβαια τέτοια ἡλεκτροφόρα
ψάρια καὶ στὴ θάλασσα. Ἐνα τέτοιο εἶ-
δος εἶναι ἡ μουδιάστρα, ποὺ ζῇ καὶ στοὺς
δικές μας θάλασσες, μοιάζει σὰν σαλάχι,
τὸ δὲ ἐπιστημονικὸ τῆς ὀνόμα εἶναι νάρ-
κη. Στὰ νερά ὅμως τῶν ποταμῶν καὶ τῶν
λιμνῶν τῶν θερμῶν χωρῶν φαίνεται ὅτι
ζοῦν περισσότερα εἶδη ἡλεκτροφόρων ψα-
ριῶν.

Πιὸ ἐπικίνδυνο ἀπὸ τὰ εἶδη αὐτὰ θεω-
ρεῖται ὁ γύννωτος ἢ γυνμόνωτος, ψάρι
τῶν λιμνῶν καὶ βάλτων τῆς νοτίου Ἀμε-
ρικῆς. Μοιάζει καταπληκτικὰ μὲ τὸ χέλι
καὶ οἱ ἡλεκτρικὲς ἐκκενώσεις του εἶναι
ἀρκετὰ δυνατές, ὥστε μπορεῖ νὰ κιν-
δυνεύσῃ ἀπ' αὐτὲς ἀκόμη καὶ ἕνα ἄλογο.
Θὰ πρέπῃ ὅμως νὰ ποῦμε ὅτι ἀφοῦ ὁ
γύννωτος χρησιμοποίησιν κάμποσες φο-
ρὲς τὶς ἡλεκτροπαραγωγὰς συσκευές του,
εἶναι ἀναγκασμένος νὰ μὲν κάμποσες
ὥρες σὲ ἡρεμία γιὰ νὰ ξαναγεμίσει,
ὅπως περὶ τῶν ξαναγεμίζωμε ἐμεῖς τὶς
μπαταρίες ἑνὸς αὐτοκινήτου ὅταν ἀδειά-
σουν. Τὸ ἡλεκτρικὸ ρεῦμα στὰ ψάρια



Γύννωτος ὁ ἡλεκτρικὸς. Τὸ μῆκος του
φθάνει μέχρι 2 1)2 μέτρα.

αὐτὰ δὲν χρησιμεύει μονάχα σὰν μέσον
γιὰ τὴ σύλληψιν τῆς λείας των. Ἀποτελεῖ
συγχρόνως καὶ μέσον γιὰ τὴν ἀμυνα
ἐναντίον τῶν ἐχθρῶν τους. Δὲν εἶναι εὐ-
κολο νὰ πλησιάζῃ ὁποιοσδήποτε ἐχ-
θρὸς ἕνα τόσο ἐπικίνδυνο στόχο, ὅταν
κινδυνεύῃ νὰ λιποθυμήσῃ ἀπὸ τὴ δύναμι
τοῦ ἡλεκτρικοῦ ρεύματος.

Τὰ ψάρια αὐτὰ χρησιμοποιοῦν ἀκόμη
τὸ ἡλεκτρικὸ ρεῦμα τοῦ ρεύματός των
γιὰ νὰ καθορίζουν τὴ θέσι τους μέσα στὸ
νερό, δηλαδὴ πόσο ἀπέχουν ἀπὸ τὸ
βυθὸ, ἀπὸ τὴν ἐπιφάνεια ἢ ἀπὸ τὶς ὀχθες
τῆς λίμνης ἢ τοῦ ποταμοῦ, στὰ νερά
τῶν ὁποίων ζοῦν.

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΡΥΘΡΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ

Υπό Μ. ΠΡΩΤΟΓΕΡΙΔΗ

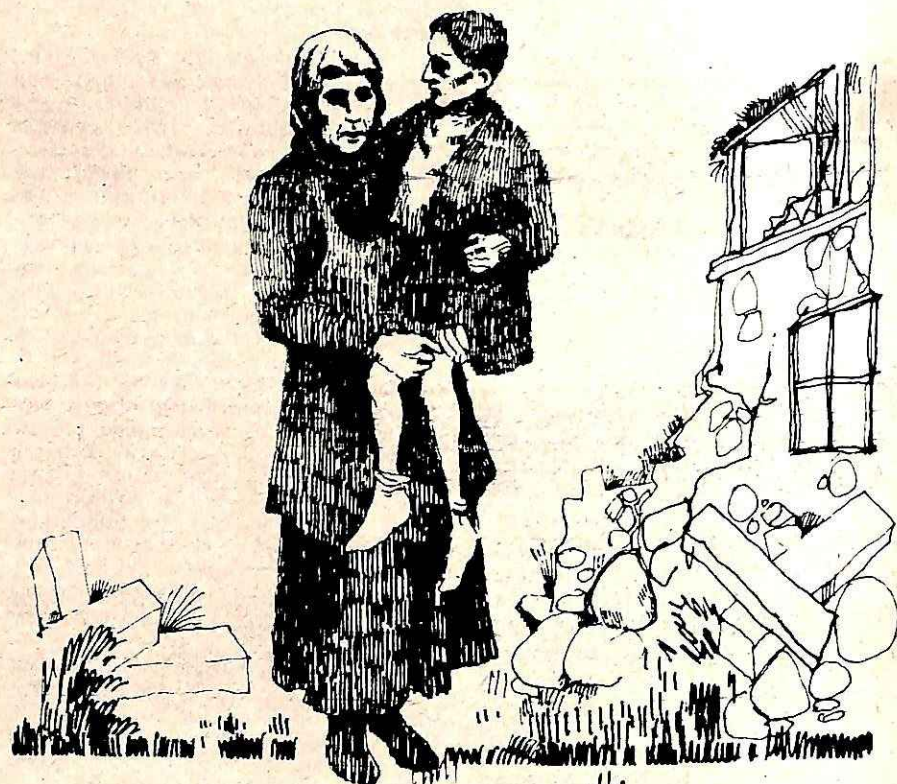
15

Όπως είδαμε, ο Έλληνικός Έρυθρός Σταυρός Άλλοδαπής ιδρύθηκε, στις αρχές του 1942 στο Λονδίνο, με την επίμονη προσπάθεια του αειμνήστου Αλεξάνδρου Καββαδία.

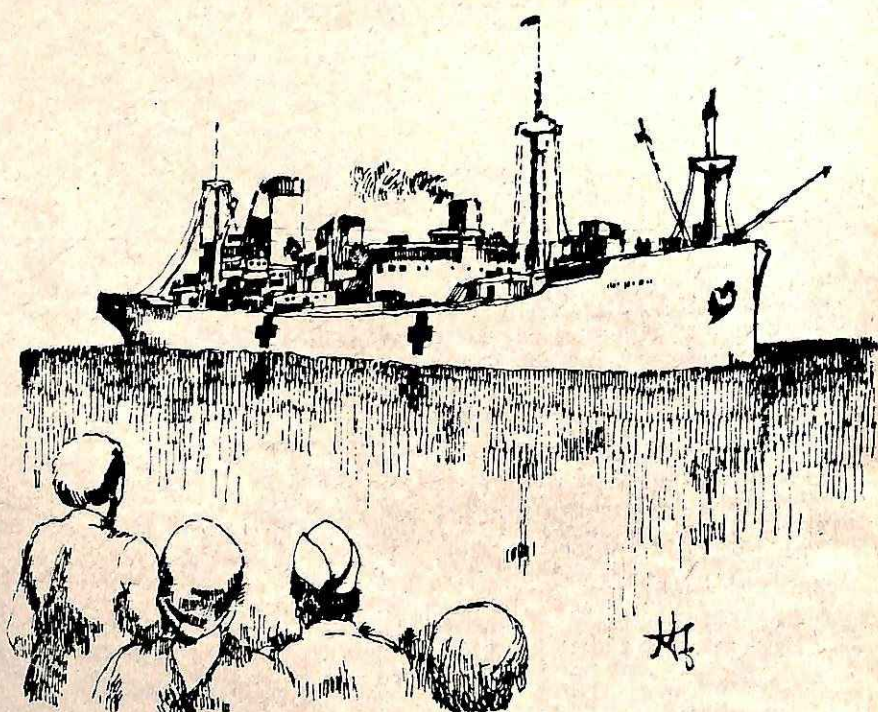
Άμέσως μετά την ίδρυση του Σωματίου, πριν μάλιστα από την επίσημη ιδρυτική πράξη, άρχισαν οι ακάματες φροντίδες του Καββαδία, Προέδρου της Έκτελεστικής Επιτροπής, για την πραγματοποίηση του σκοπού του, που δεν ήταν άλλος από την επισιτιστική ενίσχυση του πεινασμένου ελληνικού λαού, καταδικασμένου από την έχθρική κατοχή σε εξόντωση.

Ο σκοπός ήταν ένας, αλλά οι κατευθύνσεις των ενεργειών για την επίτευξή του ήταν πολλές: Η Ελληνική Κυβέρνηση του Έξωτερικού, ο Διεθνής Έρυθρος Σταυρός, η Αγγλική Κυβέρνηση, η Αγγλική Βουλή, ο Αγγλικός Τύπος και το Ραδιόφωνο, οι Κυβερνήσεις των συμμαχικών χωρών, οι Ελληνικές Πρεσβείες στις ίδιες χώρες και τέλος Έλληνες του εξωτερικού που άσκούσαν επιρροή στους όμογενείς των Η.Π.Α., του Καναδά, της Ν. Αμερικής, της Αυστραλίας, της Νέας Ζηλανδίας, της Ν. Αφρικής κ.λ.π. Προς όλες αυτές τις κατευθύνσεις κινήθηκε ο αείμνηστος Καββαδίας, με άλλεπάλληλες εκκλήσεις που έδωσαν πλούσιους καρπούς:

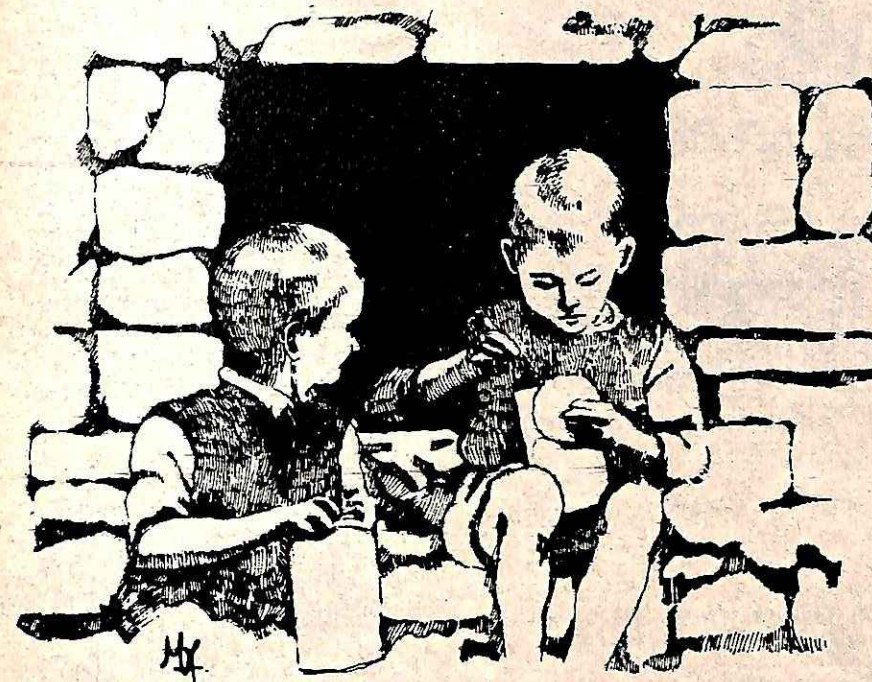
Ο Διεθνής Έρυθρος Σταυρός έγguήθηκε ότι τα τρόφιμα και άλλα είδη βοήθειας που θα έστελναν οι συμμαχικές χώρες στην Ελλάδα, δεν θα πήγαιναν στα χέρια του στρατού κατοχής, ή Αγγλική Κυ-



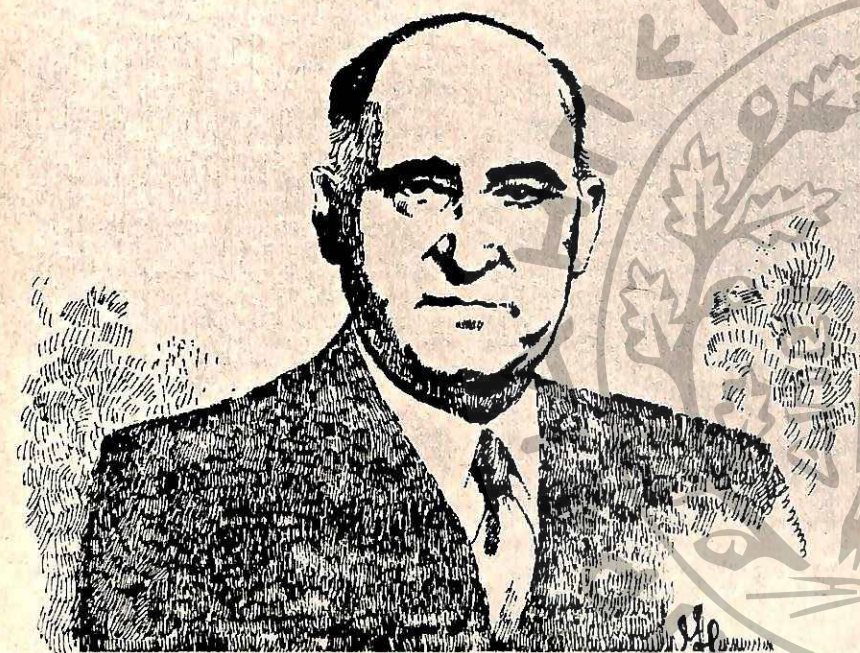
Πείνα!



Ο Ε.Ε.Σ. Άλλοδοπής εν δράσει, τα πρώτα τρόφιμα φτάνουν στην Ελλάδα.



Τα τρόφιμα έφτασαν. Πρώτη φροντίδα, τα παιδιά!



Β. Κ. Σαλάμης.

βέρνηση έκαμε μερική άρση του θαλασσιού αποκλεισμού, για να περάσουν τα πλοία που μετέφεραν βοήθεια στην Ελλάδα, και από όλες τις φιλικές χώρες άρχισε η αποστολή στη χώρα μας σιτηρών, γάλακτος για τα παιδιά και τους άρρώστους, φαρμάκων κ.λ.π.

Στόν Άπολογισμό της Επιτροπής Διαχείρισης του Διεθνούς Έρυθρού Σταυριού (βλέπε Bent Helger: Ravitaillement de la Grèce pendant l'occupation 1941 - 1944) μπορεί κανείς να βρή τις ποσότητες τροφίμων που έφτασαν στην Ελλάδα από συμμαχικές χώρες, στην κατοχική περίοδο 1942 - 1944. Έδώ σημειώνουμε μόνον ότι ο Έλληνικός Έρυθρος Σταυρός Άλλοδαπής, από εισφορές που ο ίδιος συνεκέντρωσε, έστειλε τότε από την Αγγλία στην Ελλάδα τρόφιμα, φάρμακα, δέματα με ιματισμό κ.λ.π. αξίας 150 χιλιάδων λιρών και ξόδεψε άλλες 50 χιλιάδες λίρες για αποστολή τροφίμων από άλλες χώρες.

Μνημονεύουμε εδώ έναν από τους όμογενείς που πρωτοστάτησε τότε στη συγκέντρωση και την αποστολή βοήθειας στην Ελλάδα. Είναι ο κ. Βασίλης Σαλάμης, επιχειρηματίας από τη Σάμο εγκατεστημένος στον Καναδά. Τον μνημονεύουμε ιδιαίτερα, γιατί εξακολουθεί και σήμερα, 30 χρόνια μετά τη λήξη του πολέμου, να συνεργάζεται με τον Έλληνικό Έρυθρό Σταυρό για την παροχή βοήθειας στη φτωχολογία του τόπου μας. Από την εξιστόρησή του Έλληνικού Έρυθρού Σταυρού Άλλοδαπής δεν πρέπει να παραλειφθή η Επιτροπή Καΐρου, που ιδρύθηκε και λειτουργήσε στα χρόνια της κατοχής σαν παρακλάδι του κεντρικού Ε.Ε.Σ.



Στιγμιότυπον ἀπὸ τὴν ἀπονομὴν πτυχίων εἰς ἐθελοντὰς Σαμαρείτας τοῦ τμήματος
Ε.Ε.Σ. Θεσσαλονίκης.

ΜΑΘΗΜΑΤΑ
ΠΡΩΤΩΝ ΒΟΗΘΕΙΩΝ
ΟΙΚΟΙ ΝΟΣΗΛΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΒΡΕΦΟΚΟΜΙΑΣ

Ὁ Ἑλληνικὸς Ἐρυθρὸς Σταυρὸς
ὀργανώνει καὶ ἐφέτος Τμήματα μα-
θημάτων Πρώτων Βοηθειῶν, Βρε-
φοκομίας καὶ Οἴκοι Νοσηλείας.

Τὰ μαθήματα αὐτὰ εἶναι ἐξ (6) δώρα καὶ γίνονται καθ' ὁμάδας 10 - 12 μαθητῶν τρὶς τῆς ἐβδομάδος.

Ἐπειδὴ ἡ ἀπόκτησις τῶν γνώσεων τούτων εἶναι ἀναμφισβητήτως πολυτιμωτάτη, ἔχομεν τὴν πεποίθησιν ὅτι κατὰ τὸ τρέχον σχολ. ἔτος ἀκόμη περισσώτεροι μαθηταὶ καὶ μαθήτριαι θὰ προντίσσουν νὰ ἐπιωφεληθοῦν τῆς εὐκαιρίας αὐτῆς, τὴν ὁποίαν παρέχει ὁ Ε.Ε.Σ.

Διὰ τὸν καθορισμὸν τῶν ὥρῶν καὶ τῶν ἡμερῶν τῶν μαθημάτων ἡ συν-
ευνόησις δύναται νὰ γίνη καὶ ἀπ'
εὐθείας μετὰ τῆς ἀρμοδίας ὑπηρε-
σίας, ἀριθμὸς τηλ. 8227-438, πρὸς
καταρτισμὸν τοῦ προγράμματος.

ΠΡΩΤΑΙ ΒΟΗΘΕΙΑΙ

Ο Σταθμός Πρώτων Βοηθειών του Ελληνικού Έργου Σταυρού, εξυπηρετήσε δια των διαφόρων Έπιχειρήσεων του κατά τον παρελθόντα μήνα Σεπτεμβρίου 1975 7.927 ασθενείς και τραυματίες. Οι εξυπηρετηθέντες κατά κατηγορίας έχουν ως εξής:

**ΕΙΣΦΟΡΑΙ
ΥΠΕΡ ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ
ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ.**

(Μέσω Ε.Ε.Σ.) εἰς χρῆμα

Τὸ Ἰδιωτ. Γυμνάσιον Θηλέων «Μαρία Κρίκου» Ἀθηνῶν δρχ. 4.370 Τὸ Δημ. Σχολ. Ἀμπελακίον Σαλαμίνος δρχ. 3.000. Τὸ Ἴον Δημ. Σχολ. Λιτοχώρου Πιερίας δρχ. 4.100 Τὸ Δημ. Σχολ. Καστανιάς Σικυῶνος δρχ. 750. Τὸ Δημ. Σχολ. Ἀγ. Μαρίνης Κάσου δρχ. 700. Τὸ Δημ. Σχολ. Κεφαλαρίου Σικυῶνος δρχ. 1.700. Τὸ Δημ. Σχολ. Ποκιστῆς Ναυπακτίας δρχ. 200, διὰ πρόσφ. μαθητὴν 7ου Δημ. Σχολ. Λεμεσοῦ. Ὁ Δ'ντὴς τοῦ Δημ. Σχολ. Καλοῦ Νεροῦ Φαρσάλων κ. Ἀλεξάνδρος Κακαδιάρης δρχ. 1.000. Τὸ Γυμνάσιον Θηλέων Ἐλασσόνας δρχ. 8.000. Τὸ Δημ. Σχολ. Ἑλληνικοῦ Φαρσάλων δρχ. 2.000. Τὸ Δημ. Σχολ. Μηλιωτῶδων Ἰωαννίνων δρχ. 200 Τὸ Γυμνάσιον Μακρσκάωμης δρχ. 250. Τὸ Δημ. Σχολ. Ἀγ. Σπυριδῶνος Πιερίας δρχ. 600. Τὸ Δημ. Σχολ. Ἀγ. Βαρβάρας Ἀγρινίου δρχ. 279. Τὸ Δημ. Σχολ. Κομποτίου Ἀρτίας δρχ. 1450. Τὸ 47ου Δημ. Σχολ. Ἀθηνῶν δρχ. 166 Τὸ Ἴον Δημ. Σχολ. Κολινδρού Πιερίας δρχ. 1.000 Τὸ Δημ. Σχολ. Φασκομηλίδς Ἡγουμενίστας δρχ. 285. Τὸ Νηπιταγωγεῖον Θεμελίου Πρεβέζης δρχ. 100. Τὸ Δημ. Σχολ. Χρυσοῦ Φωκίδος δρχ. 650 εἰς τὸν 10ν Δημ. Σχολ. Λεμεσοῦ Κύπρου. Τὸ Δημ. Σχολ. Ράχης Πιερίας δρχ. 338.

Εἰς εἶδη :

Ἡ Διδασκαλικὴ Ὀμοσπονδία τῆς Ἑλλάδος 2.606 κόλλα με μπισκότα, τυρόν, μαρμελάδα καὶ ἐλαίας, Βάρους καθαροῦ 48.963 χιλιογράμμων, συνολικῆς ἀξίας δραχμῶν 1.695.914 εἰς τὴν Διδασκαλικὴν Ὀμοσπονδίαν Κύπρου, διὰ τοὺς πρόσφυγας μαθητὰς τῶν Σχολείων τῆς Μεγαλονήσου. Τὸ ΙΘ! Γυμνάσιον Θηλέων Ἀθηνῶν 3 χαρτοκιβώτια με ἱματισμόν εἰς 4ον Γυμνάσιον Λεμεσοῦ καὶ 2 χαρτοκιβώτια με σχολ. εἶδη εἰς Γυμνάσιον Θηλέων Λάρκακος. Ἡ Ἰδιωτ. Σχολὴ Ἀγυλοπούλου Πειραιῶς 13 δέματα με ἱματισμόν. Τὸ Γυμνάσιον Βιάννου Ἡρακλείου Κρήτης 11 κόλλα με ἱματισμόν. Τὸ Ἰδιωτ. Σχολεῖον Εὐστ. Λυσικάτου Πειραιῶς 36 κόλλα με ἱματισμόν. Τὸ Γυμνάσιον Ἀρρένων Ναυπάκτου 5 κόλλα με ἱματισμόν. Τὸ Νηπιαγωγεῖον «Ντόνα» Ἄνω Γλυφάδας Ἀττικῆς 30 χαρτοκιβώτια με ἱματισμόν. Τὸ Κατηχητικόν Σχολεῖον Γυμνασίου Θηλέων Μυκόνος 2 χαρτοκιβώτια με ἱματισμόν. Τὸ Ἴον Δημ. Σχολ. Πεύκης Ἀττικῆς 12 χαρτοκιβώτια με τρόφιμα. Τὸ Γυμνάσιον Θηλέων Ἀργιστολίου (τάξεις 2α) 1 χαρτοκιβώτιον με ἱματισμόν καὶ 1 χαρτοκιβώτιον με σακχ. γάλα. Τὸ Δημ. Σχολ. Βαφιοχωρίου Κοκκίς 1 χαρτοκιβώτιον με ἱματισμόν. Τὸ ΣΤ! Γυμνάσιον Ἀρρένων Ἀθηνῶν 1 σάκκον με κλεινοσκεπάσματα. Τὸ Ε! Γυμνάσιον Θηλέων Ἀθηνῶν 7 χαρτοκιβώτια με τρόφιμα καὶ 1 χαρτοκιβώτιον με ἱματισμόν εἰς τὴν Πολιτικὴν Ἀμυναν Παραλιμνίου Ἀμμοχώστου. Τὸ Δημ. Σχολ. Ποκίστης Ναυπακτίας 1 χαρτοκιβώτιον με τρόφιμα εἰς πρόσφ. μαθητὴν 7ου Δημ. Σχολ. Λεμεσοῦ. Τὸ Γυμνάσιον Θηλέων Ζωγράφου Ἀθηνῶν (τάξεις 2α) 1 δέμα με τρόφιμα.

**ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΟΥ Ε.Ε.Σ.Ν.
ΕΙΣ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΙΣ**

‘Ομάς ἐκ δύο Ἐρυθροσταυριτῶν μαθη-
τῶν καὶ τριῶν Ἐρυθροσταυριτισσῶν μα-
θητριῶν Γυμνασίου τῆς Χώρας με ἀρχη-
γὸν τὴν Καθηγήτριαν τοῦ Πειραματικοῦ
Σχολείου Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν διδά-
σκειν Ἀριστέαν Ἀγγελόπουλον συμμετέχε-
σασάντων προσλήψεως τοῦ Ρουμανικοῦ
Ε.Σ.Ν. εἰς τὴν ὑπ’ αὐτοῦ ὀργανωθείσαν
διεθνῆ συγκέντρωσιν μελῶν Ε.Σ.Ν. εἰς
NÁVORADI καὶ PRAHOVA ἀπὸ 14-
7-75 ἕως 4-8-75.

Ἐτέρα τετραμελής ὁμάς με ἀρχηγὸν τὴν Καθηγήτριαν τοῦ Α' Ἀρσασκεῖου Ψυχικοῦ διδάσκαλου Μαρτίαναν Σγουρδαίου συμμετέσχε κατόπιν προσκλήσεως τοῦ Γερμανικοῦ Ε.Ε.Ν. εἰς Ἐρυθροσταυρικὴν Συνάντησιν εἰς WURZBURG Α. Γερμανίας ἀπὸ 10-24 Αὐγούστου 1975.

Ἀμφότεροι αἱ ομάδες ἐπέστρεψαν με
ἀρίστως ἐντυπώσεις καὶ πλουσίαν ἐμπει-
ρίαν ἐκ τῶν διεθνῶν τούτων συναντήσεων
ἡ δὲ συμμετοχὴ τῶν εἰς αὐτὰς ἐσημείω-
σε λαμπρὰν ἐπιτυχίαν.

ΚΑΙ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΡΥΘΡΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ ΝΕΟΤΗΤΟΣ

'Απ' εὐθείας

Τὸ Γυμνάσιον Ἀρρένων Ἀγίου δέματα με σχολ. εἶδη. Τὸ 1ον Δημ. Σχολ. Θηρῶν ἱματισμὸν εἰς Δημ. Σχολ. Φανερωμένης Λευκωσίας. Τὸ Δημ. Σχολ. Μαγγανίτης Ἰκαρίας δρχ. 5.800 καὶ δέμα με Καὶν. ἱματισμὸν καὶ ὑπόδησιν ἀξίας δρχ. 5.000 εἰς τὸ Κοιν. Νηπιαγωγεῖον Λεμεσού. Τὸ 12ον Δημ. Σχολ. Πατρῶν 20 δέματα με εἶδη βοηθείας ἀξίας δρχ. 42.100 εἰς πρόσφ. μαθητὰς Δημ. Σχολ. Εὐρύχου Λευκωσίας. Τὸ 21ον Δημ. Σχολ. Ἀθηνῶν 16 δέματα με ἱματισμὸν ἀξίας δρχ. 17.000 εἰς Δημ. Σχολ. Εὐλοτύμβου Λάρνακος καὶ δρχ. 3.883 εἰς πρόσφυγας. Τὸ 1ον Δημ. Σχολ. Φιλιατρῶν Τριφυλλίας δρχ. 4.514. Τὸ Δημ. Σχολ. Νομίτης Καλαμάτας δρχ. 150. Τὸ 1ον Δημ. Σχολ. Ἡλιοπολέως Ἀθηνῶν 5 δέματα με ἱματισμὸν ἀξίας δρχ. 8.000 εἰς ὑποθετηθέντας πρόσφ. μαθητὰς Δημ. Σχολ. Ἀυτελίου Πάφου. Τὸ 2ον Δημ. Σχολ. Μυτιληνῶν Σάμου δέματα με εἶδη βοηθείας. Οἱ Ἐρυθροσταυρίται μαθητὰ Δημ. Σχολεῖον Περιφ. Σουφλίου Καὶν. ἱματισμὸν ἀξίας δρχ. 26.000, διὰ τοῦ Συλλόγου Διδασκάλων καὶ Νηπιαγωγῶν Σουφλίου. Τὸ 69ον Δημ. Σχολ. Ἀθηνῶν δέματα με ἱματισμὸν, γραφ. ὕλην καὶ παιγνίδια ἀξίας δρχ. 30.000 εἰς ὑποθετηθέντας πρόσφ. μαθητὰς Δημ. Σχολ. Εὐλοτύμβου Λάρνακος. Τὸ 2ον Δημ. Σχολ. Κορυθαλλοῦ Πειραιῶς δέμα με Καὶν. ἱματισμὸν εἰς ὑποθετηθέντας πρόσφ. μαθητὰς Δημ. Σχολ. Ἀγ. Μαρίνης Εὐλιάτου Λευκωσίας. Τὸ 18. Γυμνάσιον «Σμαράγδειον» Χρυσόβργη Κ. Πεύκης Ἀττικῆς δρχ. 5.500, διὰ τῆς Ἐθν. Τραπεζῆς Ἑλλάδος. Τὸ 1ον Δημ. Σχολ. Λαγκαδίων Γορτυνίας 2 δέματα με ἱματισμὸν καὶ γραφ. ὕλην, χίμα 20, εἰς ὑιοθετ. προσφ. μαθητρίαν Δημ. Σχολ. Ἐγκώμης Λευκωσίας. Τὸ Ζ' Γυμνάσιον Θηλέων Ἀθηνῶν 37 μεγάλα χαρτοκιβώτια με τρόφιμα καὶ δρχ. 170.000, διὰ τῆς Ἀγροτ. Τραπεζῆς Ἑλλάδος. Τὸ 47ον Δημ. Σχολ. Πατρῶν δρχ. 5.800. Οἱ Ἐρυθροσταυρίται μαθητὰ Δημ. Σχολεῖων Α' περιφ. Λέσβου 79 άτομα. δέματα με εἶδη βοηθείας εἰς τὸ ὑποθετηθῆν 3ον Δημ. Σχολ. Καίμακλίου Λευκωσίας. Τὸ 1ον Δημ. Σχολ. Πόρου Κεφαλληνίας δρχ. 150 καὶ 2 δέματα με ἱματισμὸν. Τὸ Δημ. Σχολ. Κομπσιῦ Ἀρτης 3 δέματα με εἶδη βοηθείας γραφ. ὕλην ἀξίας δρχ. 1.500 καὶ δρχ. 2.800. Τὸ Δημ. Σχολ. Σουλλάρων Κεφαλληνίας δρχ. 1.000 εἰς ὑιοθ. πρόσφ. μαθητὴν καὶ δρχ. 300 μετ' ἄλλων δρχ. 6.900 εἰς ἐξοφὰς τῶν κατοίκων. Τὸ Δημ. Σχολ. Κέδρου Ἰωαννίνων γραφ. ὕλην ἀξίας δρχ. 220. Τὸ 2ον Δημ. Σχολ. Πόρου Κεφαλληνίας δρχ. 600 καὶ δέμα με ἱματισμὸν. Τὸ Δημ. Σχολ. Ποκίστης Ναυπακτίας δρχ. 950. Τὸ Δημ. Σχολ. Γαρδικείου Παραμυθίας δρχ. 350. Τὸ 1ον Δημ. Σχολ. Καλαμπάκας 2 δέματα με ἱματισμὸν καὶ γραφ. ὕλην ἀξίας δρχ. 1.000. Τὸ Δημ. Σχολ. Φάρου Αἰλίδος Χαλκίδος δρχ. 350. Τὸ Δημ. Σχολ. Πεύκου Βιάννου Ἡρακλείου Κρήτης δρχ. 450. Τὸ Ράλλειον Γυμνάσιον Θηλέων Πειραιῶς δέματα με Καὶν. ἱματισμὸν ἀξίας δρχ. 11.750 καὶ δρχ. 1.250 εἰς τὸν Ἐρανον τῆς «Κυπρίας Μητέρας». Τὸ Διδακτικὸν Προσωπικὸν καὶ οἱ Ἐρυθροσταυρίται μαθητὰ τῶν Γυμνασίων Ἀν.

δραβίδας, Γαστούνης, Δούκα, Κάτω Φυγαλίας, Κρεστέων και Ἀρρένων Πύργου Ἡλείας δρχ. 38.549. Τὸ Διδακτικὸν Προσωπικὸν τῶν Γυμνασίων Θηλέων Ἀμαλιάδος, Βάρδας, Λαμπείας, Λεχαϊνῶν Ἡλείας δρχ. 9.650. Οἱ Ἐρυθροσταυρίται μαθηταὶ καὶ μαθητρίαι τῶν Γυμνασίων, Θηλέων Ἀμαλιάδος, Βάρδας, Βαρθολομιῶν, Βασιλακίου, Καρατούλας, Λεχαϊνῶν, Πελοπίου, Θηλέων Πύργου, Οἰκονομικοῦ Πύργου καὶ Συμπούλου Ἡλείας δρχ. 56.201. διὰ τῶν Τραπεζῶν Ἑλλάδος καὶ Ἑθνικῆς. Τὸ Διδακτικὸν Προσωπικὸν καὶ οἱ Ἐρυθροσταυρίται μαθητὰὶ Γυμνασίων Ἡλείας Βιβλία πρακτικῶν καὶ οἶκον. τηρημάτων ἀξίας δρχ. 16.000 εἰς τὸ υἱοθετ. Γυμνάσιον Πεδουλά Κυπρου. Τὸ Δημ. Σχολ. Λαγκάδας Χίου 80 δέματα με τροφίμου καὶ ἱματισμὸν εἰς πρόσφυγας καὶ γραφ. ὕλην κλπ. εἰς πρόσφ. μαθητὰς τοῦ υἱοθετ. χωρίου «κρημόλοφον» Κυπρου. Τὸ 3ον Δημ. Σχολ. Παλαμᾶ Καρδίτης 14 μεγάλα δέματα με ἱματισμὸν εἰς πρόσφυγας καὶ 3 δέματα με εἴση βοηθείας ἀξίας δραχ. 7.800 εἰς υἱοθετ. πρόσφ. μαθητρίας. Τὸ Δημ. Σχολ. Ν. Πέλλης Γιαννιτσῶν Βιβλία καὶ παιχνίδια. Τὸ 19ον Δημ. Σχολ. Τρικάλων δραχ. 130 καὶ 38 κονοτέρβες τροφίμων. Τὸ Δημ. Σχολ. Λεπτοκαρυᾶς Γιαννιτσῶν δρχ. 500. Τὸ 1ον Δημ. Σχολ. Ναούσης δρχ. 20.000 καὶ δέματα με ἱματισμὸν καὶ σχολ. εἶδη εἰς πρόσφ. μαθητὰς. Τὸ Δημ. Σχολ. Ποταμιάς Χίου 104 τεμ. ἱματισμοῦ καὶ δρχ. 100. Τὸ 9ον Δημ. Σχολ. Εἰσθῆς ἱματισμὸν καὶ σχολ. εἶδη ἀξίας δρχ. 15.000. Τὸ 1ον Δημ. Σ. ολ. Χίου 27 καιν. κλινωσκεπάσματα εἰς πρόσφυγας καὶ 3 μεγάλα δέματα ἱματισμοῦ κλπ. εἰς Δημ. Σχολ. Ψημολόφου Κυπρου. Τὸ Μικτὸν Γυμνάσιον Ἀγ. Ἱεροθέου Ἀττικῆς χρήματα καὶ δέματα με εἶδη βοηθείας. Τὸ Δημ. Σχολ. Καρυδίου Σπείας Κρήτης δέμα με καιν. ἱματισμὸν ἀξίας δρχ. 4.500 εἰς Δημ. Σχολ. Βάσης Κοιλανίου. Τὸ 1ον Δημ. Σχολ. Καισαριανῆς Ἀθηνῶν 12 δέματα με εἶδη βοηθείας καὶ δρχ. 6.537. Τὸ Δημ. Σχολ. Καματεροῦ Σαλαμίνος εἶδη βοηθείας δρχ. 990. Τὸ 1ον Δημ. Σχολ. Μεγάρων Ἀττικῆς σχολ. εἶδη ἀξίας δρχ. 4.975 καὶ δρχ. 1.210 εἰς τὸν Ἑρανον τῆς «Κυπρίας Μητέρας». Τὸ Δημ. Σχολ. Μαλακασίου Καλαμπάκας χρημ. βοηθήματα. Τὸ Δημ. Σχολ. Ἀγιοφύλλου Καλαμπάκας ἱματισμὸν κλπ. εἰς πρόσφ. μαθητὴν Σχολεῖον Λεμεσσοῦ. Τὸ 1ον Δημ. Σχολ. Ἀγ. Ἀναργύρων Ἀττικῆς 4 δέματα με καιν. ἱματισμὸν καὶ χρήματα. Τὸ Δημ. Σχολ. Μητροπόλεως Καρδίτης 20 μεγάλους σάκκους με ἱματισμὸν καὶ 68 κλινωσκεπάσματα εἰς πρόσφυγας καὶ 3 δέματα με ἱματισμὸν ἀξίας δρχ. 7.586 εἰς πρόσφ., μαθητὰς. Τὸ Δημ. Σχολ. Παναγιᾶς Καλαμπάκας δέμα με ἱματισμὸν καὶ γραφ. ὕλην εἰς πρόσφ. μαθητρίαν. Τὸ 8ον Δημ. Σχολ. Ἐλευσίνος 15 δέματα με ἱματισμὸν, σχολ. εἶδη, παιχνίδια κλπ. εἰς Δημ. Σχολ. Κ. Πολεμίδιον Κυπρου. Τὸ Δημ. Σχολ. Ἰσθμίας Κορινθίας 22 δέματα με εἶδη βοηθείας, 36 κλινωσκεπάσματα καὶ δρχ. 5.000. Τὸ 3ον Δημ. Σχολ. Αἰγίου Καίν. ἱματισμὸν καὶ χρημ. Βοηθήματα. Τὸ Δημ. Σχολ. Νεοχωρίου Γορτυνίας 4 δέματα με ἱματισμὸν καὶ γραφ. ὕλην ἀξίας δρχ. 1.835. Τὸ Δημ. Σχολ. Καλοῦ Νερό

Λαρίσης δρχ. 1.599,50 εἰς πρόσφυγας καὶ οἶκον. ἑνίαυσον εἰς πρόσφ. μαθητὰς Δημ. Σχολ. Πεδουλά Κύπρου. Τὸ 4ον Δημ. Σχολ. Πατρῶν δέματα με ἱματισμὸν εἰς υἱοθετ. πρόσφ. μαθητὰς Δημ. Σχολ. Μουταλά Λευκωσίας. Τὸ 7ον Δημ. Σχολ. Τριπόλεως 14 Καὶν. ἐνδυμασίας καὶ ὑποδήματα ἀξίας δρχ. 14.500, καὶ δρχ. 4.641 εἰς υἱοθετ. πρόσφ. μαθητὰς. Τὸ 79ον Δημ. Σχολ. Ἀθηνῶν 24 δέματα με εἶδη Βοηθείας καὶ δρχ. 2.100 εἰς πρόσφυγας καὶ τρόφιμα, ἱματισμὸν καὶ δρχ. 1.000 εἰς ἄπορον πρόσφ. μαθητρίαν. Τὸ 50ον Δημ. Σχολ. Ἀθηνῶν ἱματισμὸν ἀξίας δρχ. 18.500. Τὸ 2ον Δημ. Σχολ. Αἰγιάλεω Ἀθηνῶν δέματα με εἶδη Βοηθείας. Τὸ Δημ. Σχολ. Καλαμαύκας Ἱεράπετρας Κρήτης δέμα με ἱματισμὸν, σχολ. εἶδη καὶ παγινίδια ἀξίας δρχ. 6.000 εἰς υἱοθετ. πρόσφ. μαθητὴν. Τὸ 1ον πρότ. Δημ. Σχολ. Παιδαγ. Ἀκαδημίας Λαρίσης 3 δέματα με γραφ. ὕλην εἰς Δημ. Σχολ. Ἀθηκίνου Λάρνακος. Τὸ 3ον Δημ. Σχολ. Ἱεράπετρας Κρήτης δέματα με ἱματισμὸν, γραφ. ὕλην, παγινίδια καὶ χρήματα. Τὸ 24ον Δημ. Σχολ. Ἀθηνῶν Καὶν., ἱματισμὸν ἀξίας δρχ., 24.000 καὶ δρχ. 12.500. Τὸ 2ον Πρότ., Δημ. Σχολ. Παιδαγ. Ἀκαδημίας Λαρίσης δρχ. 5.719. Τὸ Γυμνάσιον Θηλέων Ἀγ. Ἀναργύρων Ἀττικῆς ἱματισμὸν καὶ σχολ. εἶδη εἰς πρόσφ. μαθητὰς Κυπερουπότος Λεμεσοῦ, Ἑλενίου Λευκωσίας καὶ Ἀμμοχώστου. Τὸ Δημ. Σχολ. Ἀγ. Ἰωάννου Κερκύρας δέμα με γραφ. ὕλην ἀξίας δρχ. 750 καὶ δρχ. 1.257. Τὸ Δημ. Σχολ. Βαλανίδας Ἐλασσόνης εἶδη Βοηθείας. Τὸ Δημ. Σχολ. Σταθμοῦ Εὐήνουχωρίου Μεσολογγίου 100 δέματα με τρόφιμα καὶ ἱματισμὸν. Τὸ 7ον Δημ. Σχολ. Χαλκίδος δρχ. 6.870 εἰς πρόσφυγας καὶ 12 δέματα με καὶν. ἱματισμὸν ἀξίας δρχ. 30.000 εἰς 5ον Δημ. Σχολ. Λεμεσοῦ. Τὸ 2ον Δημ. Σχολ. Λουτρῶν Λαγκαδᾶ καὶν. ἱματισμὸν εἰς πρόσφ. μαθητὰς. Τὸ 53ον Δημ. Σχολ. Θεογόνικης δρχ. 8.030 εἰς πρόσφυγας καὶ 10 καὶν., ἐνδυμασίας κλπ. ἀξίας δρχ. 12.500 εἰς Δημ. Σχολ. Ἀγ. Ὁμολογητῶν Λευκωσίας. Τὸ 5ον Δημ. Σχολ. Καισαριανῆς χρήματα εἰς πρόσφυγας καὶ 5 δέματα με καὶν. ἱματισμὸν, γραφ. ὕλην καὶ παγινίδια εἰς 1ον Δημ. Σχολ. Εὐλοτύμβου Λάρνακος. Τὸ Δημ. Σχολ. Καλλονῆς Λέσβου 3 δέματα με καὶν. ἱματισμὸν, τρόφιμα, σχολ. εἶδη, παγινίδια κλπ. Τὸ 6ον καὶ 11ον Δημ. Σχολ. Καλλιθέας Ἀθηνῶν δρχ. 6.900 καὶ δέματα με γραφ. ὕλην. Τὸ 1ον Δημ. Σχολ. Ἱεράπετρας Κρήτης ἱματισμὸν, τρόφιμα καὶ παγινίδια ἀξίας δρχ., 2.000. Τὸ Δημ. Σχολ. Ἀγ. Μύρωνος Ἱρακλείου Κρήτης 3 δέματα με ἱματισμὸν, σχολ. εἶδη κλπ. ἀξίας δρχ. 7.693 εἰς υἱοθετ. πρόσφ. μαθητρίαν. Τὸ Δημ. Σχολ. Νέας Ἀνατολῆς Ἱεράπετρας Κρήτης δρχ. 3.638 εἰς πρόσφυγας καὶ δέμα με εἶδη Βοηθείας ἀξίας δρχ. 5.000 εἰς υἱοθ. πρόσφ., μαθητὴν Δημ. Σχολ. Βάσης Κοιλανίου Λεμεσοῦ. Τὸ 12ον Δημ. Σχολ. Πατρῶν δρχ. 12.500 καὶ 20 δέματα με εἶδη Βοηθείας ἀξίας δρχ. 42.100. Τὸ 4ον Δημ. Σχολ. Ἱρακλείου Κρήτης δρχ. 10.438, διὰ τοῦ Διδ. Συλλόγου καὶ 15 μεγάλα δέματα με ἱματισμὸν κλπ. ἀξίας δρχ. 12.516 εἰς Δημ. Σχολ. Ὀρμυδίδας Λάρνακος. Τὸ Δημ. Σχολ. Ἀσίνης Ἑρμυονίδος καὶν.,

ιματισμόν άξίας δρχ. 20.000 εις υιοθετ.
 προσφ. μαθητάς.
 Τό βον Δημ. Σχολ. Χίου δέματα με ιμα-
 τισμόν. Τό 'Ιδιωτ. Δημ. Σχολ. Χρυσού-
 λας Μπουρλώτου 'Ηρακλείου Κρήτης
 καιν., ιματισμόν άξίας δρχ. 6.535 εις 2ον
 Δημ. Σχολ. Λεμεσού. Τό Δημ. Σχολ.
 Κανδήλας Μεσολογγίου δρχ. 1.440. Τό
 Δημ. Σχολ. Στουρναραίων Τρικάλων
 δρχ. 3.527, πρόφιμα χιλ/μα 159, 500)000
 και ιματισμόν (χιλ/μα 13 εις πρόσφυγας
 και 2 δέματα με είδη Βοηθείας εις πρόσφ.
 μαθητάς 5ου Δημ. Σχολ. Λεμεσού. 'Ο
 Έρυθροσταυρίτης μαθητής Δημ. Σχολ.
 Κανδήλας Μεσολογγίου Γ. Σακουφάκης
 2 δέματα με πρόφιμα, σχολ. είδη και
 παιγνίδια, ώς και 20 δολάρια 'Αμερι-
 κής εις πρόσφ., μαθητήν. Τό 'Ιδιωτ. Δημ.
 Σχολ. «ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ» Κ. Σταυριανού
 Πειραιώς 10 καιν., ένδυμασίαι και ύπο-
 δήματα άξίας δρχ. 18.000 εις Δημ. Σχολ.
 Λευκάρων Λάρνακος και δρχ. 9.038 εις
 πρόσφ., μαθητάς Κύπρου, διά της 'Επιθ-
 σεως Δημ. 'Εκπ/σεως Β! περιφ. Πειραιώς.
 Τό Γυμνάσιον Θηλέων 'Ιεράπετρας Κρή-
 τος 8 δέματα με πρόφιμα και ιματισμόν.

ΧΡΗΜΑΤΙΚΑΙ ΕΙΣΦΟΡΑΙ
(Μέσω Ε.Ε.Σ.)

α) ὑπὲρ τῶν σκοπῶν τοῦ Ε.Ε.Σ.Ν.
Τὸ Δημ. Σχολ. Περδίκκα Ἑορδαίας
δρχ. 500. Τὸ Δημ. Σχολ. Κανδήλας Με-
σολογγίου δρχ. 300. Τὸ Δημ. Σχολ. Κα-
ρυᾶς Ἀργολίδος δρχ. 200. Τὸ Δημ. Σχολ.
Πέτρας Ζαγορίου—Μετσόβου δρχ. 40.
Τὸ Δημ. Σχολ. Φέρμων Ἱεράπετρας Κρή-
της δρχ. 150. Τὸ Δημ. Σχολ. Καρυδοχω-
ρίου Σιντικής δρχ. 200. Τὸ Γυμνάσιον
Ἀλιστράτης Σερρών δρχ. 2.000. Τὸ Δημ.
Σχολ. Ἐμπροσθέντων Ἀποκωνῶν Κρή-
της δρχ. 120. Τὸ Λύκειον «ΕΛΛΗΝΙ-
ΣΜΟΣ» Κ. Σταυριανοῦ Πειραιῶς δρχ. 1.000.

β) Ὑπὲρ διαφορῶν σκοπῶν:

Τὸ βον Δημ. Σχολ. Σταυρουπόλεως
Θεο)νίκης δρχ. 500 πρὸς ἀγορὰν αἵμα-
τος δι' ἀπόρους ἀσθενεῖς. Τὸ Δημ. Σχολ.
Ν. Τιρύνθου Ναυπλίας δρχ. 200 δι'
ἄπορα παιδιὰ Ἀφρικανικῆς χώρας.

(Ἐκ εὐθείας)

Τὸ 12ον Δημ. Σχολ. Πατρῶν δρχ. 9.000 εἰς ἄπορα ἄτομα καὶ οἰκογενεῖας τῆς πόλεως καὶ ἀνά δρχ. 1.000 εἰς τὰ ἰδρύματα «Καθυστοτημένων παιδῶν» καὶ Ἑρανίων Πατρῶν». Τὸ 21ον Δημ. Σχολ. Ἀθηνῶν δρχ. 1.300 εἰς ἀπόρους μαθητὰς, δρχ. 500 εἰς τὸ Ὅργαν. «Παιδικὴ Κυψέλη» Πατρῶν, δρχ. 2.500 εἰς διαφόρους Ἑράνοους καὶ δρχ. 1.100 εἰς Κοινωφελεῖς σκοποῦς. Τὸ 1ον Δημ. Σχολ. Φιλιπτῶν Τριφυλλίας δρχ. 369 εἰς τὸν Ἑρανον τῆς ἀγάπης» καὶ ἔξωτ. Ἑραποστολῆς Ἑερ. Μητροπόλεως Τριφυλλίας καὶ Ὀλυμπίας. Τὸ Δημ. Σχολ. Νομίτης Καλαμάτας δρχ. 150 εἰς τὸν Ἑρανον ἔξωτ. Ἑραποστολῆς Ἑερ. Μητροπόλεως Καλαμάτας. Τὸ Κολλέγιον Ἀθηνῶν οἶκον ἐπίσκοπον εἰς Ἑερ. Ναὸν Ἀγ. Νικολάου Ἀμαρουσίου. Τὸ Δημ. Σχολ. Καλυβίων Ἀναλήψεως Ἑλασσόνης χρημ. βοηθήματα εἰς ἀπόρους γέροντας. Τὸ 1ον Δημ. Σχολ. Πόρου Κεφαλῆνης δρχ. 200 εἰς Ὁρανοτροφεῖον Κεφαλῆνης «Ὁ Σωτήρ», δρχ. 100 εἰς τὸ Ταμεῖον Φιλανθρωπίας καὶ δρχ. 150 εἰς τὸν Ἑρανον ἔξωτ. Ἑραποστολῆς. Τὸ Δημ. Σχολ. Σουλλάρων Κεφαλῆνης δρχ. 500 εἰς τὸ Ὁρανοτροφεῖον Κεφαλῆνης «Ὁ Σωτήρ», δρχ. 875 εἰς διαφόρους ἐράνοους κλπ. Τὸ 9ον Δημ. Σχολ. Καλλιθέας

*Αθηνῶν δρχ. 21.791 εἰς οἰκογένειαν ἀπορρασιθεύτων μαθητῶν τῆς 5ης τάξεως τοῦ Σχολείου. Τὸ 2ον Δημ. Σχολ. Πόρου Κεφαλῆς δρχ. 150 εἰς Ὀρφανοτροφεῖον Κεφ. νῆας» «Ὁ Σωτήρ» δρχ. 126 εἰς τὸ Ταμεῖον Φιλανθρωπίας καὶ δρχ. 250 εἰς τὸν Ἑρανὸν Ἑξωτ. Ἱερὰ.

ποστολῆς. Τὸ Δημ. Σχολ. Ποκίστης Ναυ-
πакτίας δρχ. 125 εἰς διαφόρους Ἐράνους.
Τὸ Δημ. Σχολ. Γαρδικίου Παραμυθίας
δρχ. 165 εἰς τὸν Ἐρανὸν τῆς Ἐξῆς. Ἱερα-
ποστολῆς. Τὸ Δημ. Σχολ. Ἑλληνικοῦ
Πατρῶν δρχ. 120 εἰς διαφόρους Ἐρά-
νους. Τὸ Ἴον Δημ. Σχολ. Καλαμπάκας δρχ.



Σχεδιάστε αυτό τὸ σκυλάκι...

**...καὶ στειλτε τὸ μας
γιὰ νὰ σᾶς ποῦμε τὶς ἐντυπώσεις μας**

Σὺς ὁρέσῃ νὰ σχεδιάζετε:

Τότε, πάρτε στο χέρι σας ένα μολύβι, είτε ένα μαρκαδόρο ή χρωματιστά κραγιόνια - δεν έχει σημασία - και σχεδιάστε το σκαλί της εικόνας μας, προσπαθώντας να μοιάξει όσο μπορείτε περισσότερο, με την μικρογραφία του πού βρίσκεται επάνω άριστερα. Φτιάξτε το άσπρου όσο πιά με χρώματα - όπως προτιμάτε.

«Έστω και αν δεν κάνετε κανένα άριστούργημα, έστω κι' αν τὸ σχέδιό σας εἶναι ἀδόξιο, θὰ σᾶς πούμε τῆς κρίσεως καὶ συμβουλῆς μας.

Μαζί, θα σ'α στείλωμε καί ένα παλιτελές είκονογρα-
φημένο τεύχος γιά τή Μέθοδο ABC, Σχεδίου - Ζωγρα-
φικής (δλα αυτά δωρεάν καί χωρίς καμιάν υπόχρεω-
σί σου)

■ Ἀρκεῖ νὰ τὸ θελήσετε, καὶ αὐτὴ ἡ Μέθοδος θὰ σῶς
κάνῃ νὰ περάσετε μέσα σὲ λίγες ἐβδομάδες ἀπὸ τὸ

άπλά "έρασιτεχνικά σκιστάκια", στο γερό και καλοχρη-
μένο σχέδιο με δέριζες. Έπειτα θα γνωρίσετε διά-
φορα τεχνικά μέσα, έφρακτικά και πλάστια σε από-
δοσι, όπως το κάρβουνο, το πατσέ, ή σανγκίνο, ή
πέννα, ή μονόχρωμα και ή πολυχρώμη υδατογραφία,
ή γκουάς, ή έλαιονομια κλπ. Και γρήγορα το σχέδιο
θα γίνει ή χαρά της ζωής σας!

Εμπρός λοιπόν! Σχεδιάστε, στείλτε μας αυτό το φύλλο. Θα είναι ίσως το ξεκίνημα για μια συνεργασία μας, γεμάτη ενδιαφέρον και ανέλπιστα πραγματοποιήσεις.

Εσωκλείστε δρχ. 4 σέ γραμματόσημα για έξοδα.

ΟΝΟΜΑ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ ΤΗΛ. ΗΛΙΚΙΑ
ΑΣΧΟΛΙΑ

ΣΧΟΛΗ AEC Σχεδίου - Ζωγραφικής

Αθήναι: Πανεπιστημίου 10 - τηλ. 617.811

Θεσσαλονίκη: Τσιμισκή 68 - τηλ. 232.370

650 εἰς μικρὸν καρδιοπαθεῖ διὰ τὴν θεραπείαν του. Τὸ Ρῶλλειον Γυμνάσιον Θηλέων Πειραιῶς δρχ. 1.050 δι' ἀνέγερσιν 'Ιερ. Ναῶν. Τὸ 38ον Δημ. Σχολ. Πειραιῶς δρχ. 5.347 δι' ἀνέγερσιν 'Ιερ. Ναοῦ 'Αγ. Κοσμά τοῦ Αἰτωλοῦ Ν. Φιλαδελφείας. 'Αθη- νῶν. Τὸ Δημ. Σχολ. Λαγκαδος Χίου δρχ. 750 δι' ἀνέγερσιν 'Ιερ. Ναοῦ 'Αγ. Κοσ- μά τοῦ Αἰτωλοῦ. Τὸ Δημ. Σχολ. Πολυ- δρόσου 'Αρτίης δρχ. 300 εἰς ἀπόρους τοῦ χωρίου. Τὸ Δημ. Σχολ. Ν. Πέλλης Γιαν- νιτσῶν δρχ. 1.500 διὰ τὴν θεραπείαν μικροῦ καρδιοπαθοῦς. Τὸ 19ον Δημ. Σχολ. Τρικάλων δρχ. 100 εἰς ἀπορον οὐ κογένειαν. Τὸ Δημ. Σχολ. Ποταμίδας Χίου δρχ. 420 εἰς διάφορα Φιλανθρ. 'Ιδρύματα. Τὰ 1ον καὶ 3ον Δημ. Σχολ. Φερῶν 'Αλεξ) πόλεως χρήματα δι' ἀνέγερσιν 'Ιερ. Ναοῦ. Τὸ Μικτὸν Γυμνάσιον 'Αγ. 'Ιεροθέου 'Αττικῆς χρημ. βοηθήματα εἰς ἀπόρους μαθητὰς καὶ οικογενείας. Τὸ 1ον Δημ. Σχολ. Καισαριανῆς 'Αθηνῶν δρχ. 3.250 εἰς Φιλανθρ. 'Ιδρύματα κλπ. Τὸ Δημ. Σχολ. Καματεροῦ Σαλαμίνος δρχ. 200 εἰς τυφλὸν μαθητὴν. Τὸ 1ον Δημ. Σχολ. Μεγάρων 'Αττικῆς δρχ. 600 εἰς τὸν 'Ε- ρανον τῆς ἀγάπης καὶ δρχ. 1.850 διὰ τὴν ἀνέγερσιν 'Ιερ. Ναοῦ. Τὸ Δημ. Σχολ. 'Ανθηρῶν Μουζακίου Χρημ. εἰσφορὰς δι' ἀνέγερσιν 'Ιερ. Ναοῦ καὶ κοινωφ. σκο- ποῦς. Τὸ 7ον Δημ. Σχολ. 'Αγ. 'Αναγρῦ- ρων 'Αττικῆς χρημ. εἰσφορὰς δι' ἀνέ- γερσιν 'Ιερ. Ναοῦ. Τὸ Δημ. Σχολ. Μη- τροπόλεως Καρδίτσης δρχ. 1.384 δι' ἀνέγερσιν 'Ιερ. Ναοῦ καὶ Κοινωφελεῖς σκοποῦς. Τὸ Δημ. Σχολ. 'Αμπελιῶν Κα- λαμπάκας χρημ. εἰσφορὰς δι' ἀνέγερσιν 'Ιερ. Ναοῦ καὶ κοινωφελεῖς σκοποῦς. Τὸ Δημ. Σχολ. 'Ισθμίας Κορινθίας δρχ. 2.270 εἰς κοινωφελεῖς σκοποῦς. Τὸ 2ον Δημ. Σχολ. Γαλατίας 'Αθηνῶν χρημ. βοηθήματα εἰς διάφορα 'Ιδρύματα καὶ ἐνδύεις οικογενείας. Τὸ Δημ. Σχολ. Νεο- χωρίου Γορτυνίας δρχ. 659 δι' ἀνέγερ- σιν 'Ιερ. Ναοῦ καὶ κοινωφελεῖς σκοποῦς. Τὸ Δημ. Σχολ. Καλοῦ Νεοῦ Λαρίσης δρχ. 278,50 δι' ἀνέγερσιν 'Ιερ. Ναοῦ. Τὸ 4ον Δημ. Σχολ. Πατρῶν χρήματα εἰς 'Ιερ. Μητρόπολιν καὶ Σανατόριον Πατρῶν. Τὸ 79ον Δημ. Σχολ. 'Αθηνῶν δρχ. 500 δι' ἀνέγερσιν 'Ιερ. Ναοῦ, δρχ. 200 εἰς Παναγαίαν Σουμελά, δρχ. 600 εἰς 'Αντικαρκινικὸν 'Ινστιτοῦτον 'Αθηνῶν καὶ δρχ. 1.000 εἰς καρδιοπαθεῖ μαθητὴν. Τὸ 50ον Δημ. Σχολ. 'Αθηνῶν δρχ. 2.325 εἰς τὸν 'Ερανον τῆς ἀγάπης, δρχ. 2.175 δι' ἀνέγερσιν 'Ιερ. Ναοῦ καὶ δρχ. 1.010 εἰς τὸν 'Ερανον τῆς 'Εξωτ. 'Ιεραποστολῆς. Τὸ 1ον Πρότ. Δημ. Σχολ. Παιδ. 'Ακαδη- μίας Λαρίσης δρχ. 820 εἰς τὸ Γηροκομεί- ον τῆς πόλεως. Τὸ 3ον Δημ. Σχολ. 'Ιε- ραπείτρας Κρήτης χρήματα δι' ἀνέγερ- σιν 'Ιερ. Ναοῦ καὶ κοινωφελεῖς σκοποῦς. Τὸ 24ον Δημ. Σχολ. 'Αθηνῶν δρχ. 2.542 εἰς τὸν 'Ερανον τῆς ἀγάπης. Τὸ 2ον Πρότ. Δημ. Σχολ. Παιδ. 'Ακαδημίας Λαρίσης δρχ. 2.264 εἰς 'Ιερ. Μητρόπολιν Λαρίσης δι' ἀπόρους μαθητὰς καὶ δρχ. 3.344 εἰς ἀναξιοπαθοῦντα πρόσωπα. Τὸ Γυμνά- σιον Θηλέων 'Αγ. 'Αναργύρων 'Αττικῆς δρχ. 1.400 εἰς διάφορα Φιλανθρ. 'Ιδρύμα- τα καὶ δρχ. 580 εἰς 'Ιερ. Ναὸν 'Αγ. 'Ανα- γρύρων. Τὸ Δημ. Σχολ. 'Αγ. 'Ιωάννου Κερκύρας δρχ. 1435 εἰς Φιλανθρ. 'Ιδρύ- ματα καὶ κοινωφ. σκοποῦς. Τὸ Δημ. Σχολ. Ξυλοκάστρου δρχ. 1.000 εἰς Γεν. Νοσοκομείον Κορίνθου. Τὸ 7ον Δημ. Σχολ. Χαλκίδος δρχ. 7.330 εἰς κοινωφελεῖς σκο- ποῦς. Τὸ 53ον Δημ. Σχολ. (Θεσ)νίκης

δρχ. 2.139 δι' ἀνέγερσιν Ἱερ. Ναῶν καὶ
δρχ. 7.800 εἰς κοινῶφ. σκοπούς. Τὸ Δημ.
Σχολ. Καλλιῶντι Λέσβου δρχ. 2.800 δι'
ἀποπεράτωσιν Ἱερ. Ναῶν, δρχ. 1.000
εἰς Φιλανθρ. Ἰδρύματα καὶ δρχ. 2.600
εἰς κοινῶφ. σκοπούς. Τὰ ὅσα καὶ 11ον
Δημ. Σχολ. Καλλιθέας Ἀθηνῶν δρχ.
2.350 δι' ἀνέγερσιν Ἱερ. Ναοῦ καὶ δρχ.
3.960 εἰς κοινῶφ. σκοπούς διὰ τῆς Ἱερ.
Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν. Τὸ 1ον Δημ.
Σχολ. Ἱεράπετρας Κρήτης δρχ. 1.050
δι' ἀνέγερσιν Ἱερ. Ναοῦ καὶ δρχ. 1.000
εἰς ἀπόρους. Τὸ Δημ. Σχολ. Ἀγ. Μύ-
ρωνος Ἡρακλείου Κρήτης δρχ. 1.645
εἰς ἀπόρους οικογενεῖας Τὸ Δημ. Σχολ.
Νέας Ἀνατολῆς Ἱεράπετρας Κρήτης δρχ.
710 δι' ἀνέγερσιν Ἱερ. Ναοῦ. Τὸ Πειρα-
ματικὸν Σχολεῖον Πανεπιστημίου Ἀθη-
νῶν οἰκονομ. ἐνίσχυσιν εἰς ἀνεξισπαθοῦν-
τα άτομα καὶ οικογενεῖας. Τὸ 12ον Δημ.
Σχολ. Πατρῶν δρχ. 1.550 εἰς ἀπόρους
καὶ ἀσθενεῖς μαθητάς, δρχ. 2.800 εἰς
φιλανθρ. Ἰδρύματα καὶ δρχ. 14.500 εἰς
κοινῶφ. σκοπούς.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΙΣ

Τὸ ἸΔΡΥΜΑ ΠΕΡΙΘΑΛΨΕΩΣ

ΧΡΟΝΙΩΣ ΠΑΣΧΟΝΤΩΝ ανακοι-
νώνει ότι από το προσεχές έτος
θα λειτουργήσει η Σχολή του Βοη-
θών Νοσησκόμων μονοετούς φοι-
σεως για γυναίκες και άνδρες οι-
κοτρόφους.

Αιτήσεις των υποψηφίων ταχυδρομούνται μέχρι 1-12-1975.

Σε όλους που θα φοιτούν στη Σχολή θα χορηγείται εκπαιδευτικό επίδομα ίσο με το 1/2 των αποδοχών των πτυχιούχων αδελφών, δύο μήνες μετά την έναρξιν των μαθημάτων της Σχολής.

Πληροφορίες: ΙΔΡΥΜΑ ΠΕΡΙ-
ΘΑΛΨΕΩΣ ΧΡΟΝΙΩΣ ΠΑΣΧΟΝ-
ΤΩΝ, 'Αγίας Ζώνης 39 (Πατήσια,
στάσις Καλλιφρονά) τηλ, 848-144
και 878-226.

Ἡ Πρόεδρος ΘΑΛΕΙΑ Β. ΒΟΪΛΑ



για να επαναλάβετε άνετα, με την ίδια άψογη προφορά, ό,τι θ' ακούσετε από τους κορυφαίους και διεθνούς φήμης καθηγητές του Linguaphone που θα σάς μιλήσουν από την κασέτα αυτήν. Θα δπτε άμέσως πόσο εύκολα μπο-

ρεϊτε να μάθετε και σεις, χάρη στα
Linguarhphone, οιαδήποτε γλώσσα
θελήσετε! με λίγης ώρας άπασχό-
λησι μέσα στην ήμερα, όποτε εύ-
καιρείτε ΣΕΙΣΙ Στείλτε μας λοιπόν
άμέσως τó κατωτέρω δελτίο γι-
να λάβετε κάθε πληροφορία.

Παρακαλῶ στείλτε μου δωρεάν και χωρίς καμιάν ὑποχρέωσι μου, τὸν δίσκο σας—τὴν κασέτα σας (σβή-
νετε τὸ ἓνα ἀπὸ τὰ δύο) καὶ τὸ εἰκονογραφημένο ἀναλυτικὸ τεύχος σας. **Η ΓΛΩΣΣΑ ΠΟΥ Μ' ΕΝΔΙ-**
ΔΥΦΕΙ ΕΙΝΑΙ Η Ἐπισκλείω δοχ. **10**, σὲ γραμματόσημο γιὰ ἔξοδα.

ΑΦΕΡΕΙ ΕΙΝΑΙ Η..... ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΣ ΕΡΧ. ΤΟΥ.....

1. ONOMA: _____ THA: _____

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ

Ινστιτούτον Linguaphone

Αθήναι : Πανεπιστημίου 10 - Τηλ. 617.811 Θεσσαλονίκη : Τσιμισκή 68 - Τηλ. 232.370

Τώρα στο Ίνστιτούτον Linguaphone λειτουργεί ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ταχυρρυθμού
οπτικοακουστικής διδασκαλίας ΑΓΓΛΙΚΗΣ - ΓΑΛΛΙΚΗΣ. Επίσκεψθε το: Πανεπιστημίου 10 (Α' όροφος)

οπτικοακουστικής εκμάθησής ΑΓΓΛΙΚΗΣ - ΓΑΛΛΙΚΗΣ. Επιμέλεια:

X. X. ANTEPSEN

Διάσῃμα τὸν ἑκατοντὰ βιβλία του. Τὰ περισσότερα ἀναφέρονται στὶς περιπλανήσεις του καὶ στὶς περιπέτειές του. Ἔγραψε, ὅ, τι εἶδε καὶ ἄκουσε, ἔδωσε πνοὴ μὲ τὴ φαντασία του, ἔγινε ὁ μάγος τῆς παιδικῆς ψυχῆς. Δὲν διαμαρτυρήθηκε γιὰ τὰ βάσανά του, δὲν ἀγανάκτησε· ἡ ζωὴ τὸν ἀντάμειψε, ἔγινε ὁ πῶς μεγάλος παραμυθὸς τῆς Δανίας κι ὁ ἀγαπημένος τῶν παιδιῶν ὅλου τοῦ κόσμου. Τὰ ταξίδια του καὶ ἡ μεγάλη του παρατηρητικότη-
τα τοῦ ἔδωσαν τὸν καιρὸ νὰ δῇ καὶ νὰ σπουδάσῃ ὅσα διδάσκει ἡ φύσι. «Ὑπεγρά-
φισε αὐτὰ ποὺ θὰ σοῦ πῶ καὶ θὰ δῇς πῶς θὰ κάνῃς ἕνα ὁμορπο βιβλίον» τοῦ λέει ἡ Σελῆνη. (Τὸ βιβλίον τῶν εἰκόνων χωρὶς εἰκόνες). Τὸ βιβλίον αὐτὸ εἶναι ἕνα μεγάλο ταξίδι σὲ ὅλον τὸν κόσμον.

Ἀργότερα ὁ Ἄντερσεν ἔγραψε τὸ αὐ-

ΣΠ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ

Η ΩΡΑ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ

Τὰ παιδιά σὲ μιὰ ὑποβλητική σιωπή
χαίρονται μὲ τὰ ἄθωα μεγάλα μάτια
τοὺς τῆς λιχουδιᾶς. Δὲν μποροῦν τὰ καη-
μένα ν' ἀρθρώσουν λέξι. Σαστίζουν κι-
ἀδυνατοῦν νὰ ποῦν «εὐχαριστῶ». Προ-
χωροῦν, μασοῦν καρπῖν καὶ πρόσχαρα
καλημερίζουν τοὺς περαστικούς συντο-
πίτες. Τὶ πηγαία εὐγένεια! Φτάνουν

Τὸ μόνο γιατρικό, σωστὸ βάλεσμα,

ΑΘ. Ι. ΔΕΛΗΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΔΡΑΣΙΝ ΤΩΝ ΟΜΑΔΩΝ Ε.Ε.Σ.Ν.

Βοήθεια εις σεισμοπλήκτους και ένδεεις
Help to the needy

Βοήθεια εις Κοινότητα και σχολεία
Health in the Home



Ε.Ε.Σ.Ν. Γυμνασίου Στυλίδος
Juniors of High School Styliis



Ε.Ε.Σ.Ν. Γυμνασίου Χατζή Πυλίας
Juniors of High School Hatze Pylia



Ε.Ε.Σ.Ν. 2ου Γυμνασίου Θηλ. Ήρακλείου Κρήτης
Juniors of 2nd High School for Girls Heraklion Krete



Ε.Ε.Σ.Ν. 1ου Δημ. Σχολ. Σητείας
Juniors of 1st Elem. School Sitea Krete



Ε.Ε.Σ.Ν. Γυμνασίου Ήκαρίας
Juniors of High School Ikaria



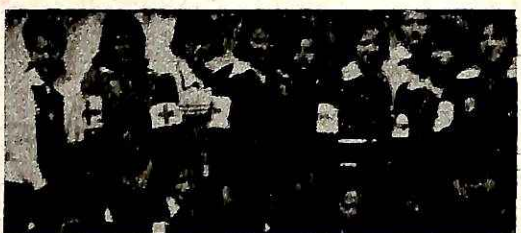
Ε.Ε.Σ.Ν. Γυμνασ. Θηλ. Κηφισίας
Juniors of High School for Girls Kefissia



Ε.Ε.Σ.Ν. Δημ. Σχολ. Λιθοτόπου Σερρών
Juniors of Elem. School Lithotopos Serrae



Ε.Ε.Σ.Ν. Δημ. Σχολ. Ληονταρίου Καρδίτσας
Juniors of Elem. School Leontarion Karditsa



Ε.Ε.Σ.Ν. Γυμν. Θηλ. "Αργούς
Juniors of High School for Girls Argos



Ε.Ε.Σ.Ν. Δημ. Σχολ. Χλομού Κερκύρας
Juniors of Elem. School Chlomos Kerkyra

ΑΠΟ ΤΗΝ ΔΡΑΣΙΝ ΤΩΝ ΟΜΑΔΩΝ Ε.Ε.Σ.Ν.

Βοήθεια εις σεισμοπλήκτους και ένδεεις
Help to the needy

Βοήθεια εις Κοινότητα και σχολεία
Health in the Home



Ε.Ε.Σ.Ν. Ίδιωτ. Γυμν. «Σμαράγδειον»
Χρυσοβέργη Κ. Πεύκης Ἀττικής
Juniors of priv. High School
«Smaragdeon» Peuke Attika



Ε.Ε.Σ.Ν. Γυμνάσιον Φερών
Juniors of High School Ferae Thrace



Ε.Ε.Σ.Ν. 5ου Δημ. Σχολ. Ξάνθης
Juniors of 5th Elem School Xanthe



Ε.Ε.Σ.Ν. 4ου Δημ. Σχολ. Ναούσης
Juniors of 4th Elem. School Naoussa



Ε.Ε.Σ.Ν. 1ου Δημ. Σχολ. Αίγιου
Juniors of 1st Elem School Aeghion



Ε.Ε.Σ.Ν. Δημ. Σχολ. Καλάμου Κυθήρων
Juniors of Elem. School Kalamos Kythera



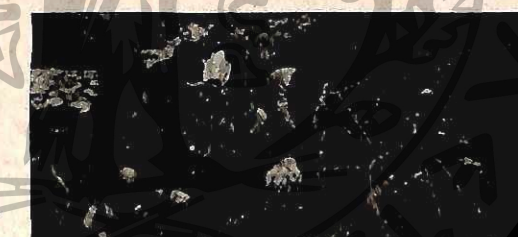
Ε.Ε.Σ.Ν. 1ου Γυμν. Ἀρρέων Ἀρτης
Juniors of 1st High School for boys Arta



Ε.Ε.Σ.Ν. Γυμνασίου Πωγωνιανής
Juniors of High School Pogoniane



Ε.Ε.Σ.Ν. Δημ. Σχολ. Ζεμενού Κορινθίας
Juniors of Elem. School Zemenon Korinthias



Ε.Ε.Σ.Ν. Δημ. Σχολ. Μοίρας Πατρών
Juniors of Elem. School Moera Patra

**ΠΡΟΑΣ, Ο ΔΟΥΛΟΣ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ**

Μυθιστόρημα

— Μακάρι νάταν έτσι. Μὴν ξεχνᾷς ὅμως ὅτι, δυστυχῶς, ὁ πόλεμος δὲ λείπει. Γι' αὐτὸ ὀφείλεις νὰ προετοιμάξεσαι. Πρέπει πρῶτα νὰ γίνῃς καλὸς μαθητής, ἂν ἐπιθυμῇς νὰ γίνῃς ὅταν μεγαλώσῃς ἄξιος πολεμιστής.

— Της! ἔκανε ὁ Περδίκας. Λὲς καὶ μαθαίνεται μὲ τὰ βιβλία ὁ ἥρωϊσμός!

—Ὁ ἡρωϊσμός δὲν μαθαίνεται, φυσικά, μαθαίνεται ὅμως τὸ πῶς πρέπει νὰ τὸν χρησιμοποιῇ κανεὶς.

—Ὡστε ὁ Ἀλέξανδρος δὲν εἶναι παρὰ ἓνας ἀπλὸς βιβλιοφάγος;

— Ποιὸς εἶπε τέτοιο πρᾶγμα; Αὐτὸ ποῦ πρέπει νὰ ξέρετε εἶναι πὼς χωρὶς τὸν Ἀριστοτέλη ὁ Ἀλέξανδρος δὲν θὰ ἦταν αὐτὸ ποῦ εἶναι.

— Δηλαδή;

—Ὁ μεγάλος ἐκεῖνος φιλόσοφος, μὲ τὴν ἀνατροπὴν ποῦ τοῦ ἔδωσε τὸν ἕκανε ἱκανὸν ν' ἀξιοποιήσῃ τὰ φυσικὰ του χαρίσματα. Χωρὶς ἀμφιβολία ὁ ἀφθαστος στρατηλάτης εἶναι ἄνθος τῆς ἑλληνικῆς ἀγωγῆς. Οἱ θρίαμβοὶ του εἶναι θρίαμβοι τοῦ Ἀθηναίου δασκάλου του.

— Μὰ δὲν γεννήθηκε στὰ Στάγειρα ὁ φιλόσοφος Ἀριστοτέλης;

— Μάλιστα. Ἐμαθήτευσε ὁμως στὴ σχολὴ τοῦ Πλάτωνος...

— Ἀλήθεια, ποῦ πληγώθηκες; ρώτησε σὲ λίγο ὁ Ἀμύντας.

— Στὴ Χαϊρώνεια.

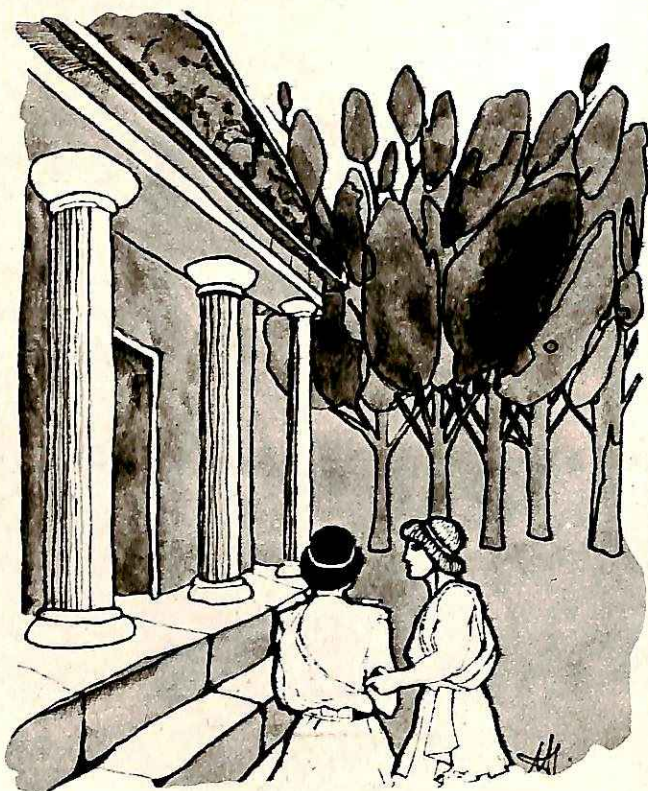
— Διηγήσου μας τὸ περιστατικό. Μίλησέ μας γιὰ τὴ ζωὴ σου καὶ γιὰ τὰ πολεμικά σου κατορθώματα. Ἐπιτέλους, οὐσιαστικά πολεμιστὴς εἶσαι κι ὄχι δάσκαλος ἢ καλλιτέχνης.

— Πολίτης Ἀθηναῖος εἶμαι, ἀποκρίθηκε ὄχι χω-
ρίς ὑπερηφάνεια ὁ σκλάβος. Καὶ πρέπει, παιδιά μου,
νὰ ξέρετε πὼς κάθε Ἀθηναῖος καμαρώνει ὅταν ξε-
χωρίζῃ καὶ στοὺ πολέμους τὴν τέχνη καὶ στῆς εἰ-
ρήνης τὰ ἔργα. Λοιπόν, θὰ σᾶς μιλήσω γιὰ τὰ παι-
δικὰ μου χρόνια καὶ γιὰ τὴν ἀθηναϊκὴ ἀγωγή, τὴν
ἀσύγκριτη. Κ' ἐλπίζω νὰ νοιώσετε γιατί ὁ Αἰσχύλος
δὲν ἦτανε μόνο ὁ πατέρας τῆς τραγωδίας, ἀλλὰ κ'
ἓνας ἀπὸ τοὺς γενναίους Μαραθωνομάχους. Κι ἄ-

κόμα γιατί ὁ Σωκράτης κι ὁ Ἀλκιβιάδης δοξάστη-
καν πολεμώντας στὴ Δῆλο. Ἡ δική μας ἀγωγή ἀπο-
βλέπει κυριώτατα στὴν ἀπόλυτη ἀρμονία όλων τῶν
ϊκανότητων. Πρόκειται γιὰ τὴν εὐγενικώτερη ἀπ’
ὅλες ἀγωγή, καὶ τὴν ὥριμότερη.

'Απὸ τὴν ἄλλη μέρα κιόλας ὁ Πρῶας ἔβαλε σ' ἐφαρμογὴ τὸ πρόγραμμα του. Κάθε ἀπομεσήμερο, ὕστερα ἀπὸ τὸ μάθημα, ὠδηγοῦσε τοὺς μαθητὰς του κοντὰ σὲ μιὰ κρήνη γλυκύλαλη, πού ὀλόγουρά της ῥοθιάνονταν δέντρα πυκνόφυλλα, καὶ τοὺς μιλοῦσε γιὰ τὰ νεανικά του χρόνια.

—'Εγώ, παιδιά μου, είπε τὸ πρῶτο δειλινό, δὲ γεννήθηκα στὴν πόλι τῆς Ἀθηνᾶς. Σ' ἓνα κοντινὸ χωριουδάκι γεννήθηκα ἀπὸ πατέρα πολίτη ἐλεύθερο, τὸν Νικία, ποὺ εἶχε μερικὴ καλλιεργήσιμη γῆ κ' ἓνα καλούτσικο σπιτάκι. Ὁ παπούς μου, ποὺ λεγόταν Ἰλαρίων, ὅταν τὸν πήρανε τὰ χρόνια ἔδωσε τὰ κτήματα στὸν πατέρα καὶ κάθησε στὸ παλιὸ του



σπίτι νά περάση ἡσυχά τὰ γεράματά του. Ἦτανε καλωσυνάτος καὶ πολὺ μυαλωμένος, ὅλοι τὸν ἔλεγαν σοφὸ.

ΟΙ γονεῖς μου κάνανε δεήσεις νὰ εἶναι ἀγόρι τὸ πρῶτο τους παιδί. Κι ὅταν γεννήθηκα, τὸ σπίτι στολίστηκε μ' ἕνα στεφάνι ἀπὸ κλώνους ἐλιάς, γιατί ἡ ἐλιά εἶναι σύμβολο τῆς γεωργίας, ποὺ προορίζεται νὰ ὑπηρετήσῃ ὁ ἄνθρωπος. Ἄν ἤμουναι θηλυκὸ θὰ κρεμοῦσαν στὴν ἐξώπορτα ἕνα μεγάλο πανί, γιατί ἡ

γυναίκα πρέπει νὰ καταπιάνεται μὲ τὸν ἀργαλειὸ καὶ τοῦ σπιτιοῦ τῇ λάτρᾳ.

Μωρό, με πήρε όλόγυμνο από την κούνια ή γιαγιά και πήγε να με δείξω στον παπού. "Όλοι τριγύρω στέκονταν άμίλητοι να ιδούν πώς εκείνος θα με δεχθί. Άφου με κοίταξε καλά - καλά ό παπούς, με πήρε χαρά γεμάτος στα χέρια του, και τότε ξέσπασαν φωνές ζωηρές που ξεσηκώσανε τη γειτονία. "Έπειτα μ' άρπαξε ό πατέρας και με σήκωσε ψηλά. «Θά μεγαλώσω σά δέντρο ψηλό, θά γίνη ένας ώραϊος έλεύθερος πολίτης», είπε. "Αν ήμουν άσχημος κι άσθενικός θά φερνόντουσαν διαφορετικά... Μά ή μοίρα θέλησε να μñ ευτυχήσω. Κι όπως οι κίνδυνοι του πολέμου και τó βάρος της σκλαβιάς με γονάτισαν, εύχίθηκα πολλές φορές να φύγω τó γρηγορότερο από τή ζωή...

Ἐβγαλε ἓνα βαθύ ἀναστεναγμὸς ὁ σκλάβος παι-
δαγωγὸς κ' ἔγειρε κάτω τὸ κεφάλι. Ἐσκυψε κι ὁ
Περδίκας ἀνατριχιάζοντας. Ἄ! ὄχι, δούλος, κἀλλίον
θάνατος» ἔλεγε μέσα του. Ὁ Ἀμύντας χάριδεψε ἁ-
παλὰ τὸ χέρι τοῦ δασκάλου του καὶ ψιθύρισε μερικὰ
παρηγορητικὰ λόγια.

— Έχεις καλή καρδιά, αγαπημένε μου Ἀμύντα, ἄς σὲ παραστέκουν οἱ θεοί, εἶπε ὁ Πρώας.

"Επειτα ἀπὸ μικρὴν σιωπὴν συνέχισε :

— Γίνηκαν χαρές μεγάλες όταν, ύστερα από λίγες ημέρες, με βαφτίσανε. Ὁ παπούς μου, πού τ' ὄνομά του μοῦ δόθηκε, πανηγύριζε. Καί καθώς συνήθιζε νά τρέφεται μέ μέλι, πού ἐπίστευε ὅτι ἐξασφαλίζει τήν μακροβιότητα, ἀφοῦ πρὶν ἀπὸ τὸ γεῦμα ἔρριξε σ' ἓνα μεγάλο κύπελλο γεμᾶτο μέλι ροδοπέταλα, γεύθηκε πρῶτα αὐτὸς καὶ ἔπειτα τὸ πέρασε στοὺς ἄλλους γιὰ νὰ τοὺς γλυκάνῃ καὶ γιὰ νὰ μείνῃ πιστὸς στὴν παράδοσι, κατὰ τὴν ὁποίαν ὅσοι τρῶνε ἀντάμα ἅπ' αὐτὴ συνιδρύνονται στενά.

Τὸ συμπόσιον ἦταν ἐξαιρετο. Μεγάλες θυσιᾶς εἶχε κάνει ὁ πατέρας γιὰ νὰ γιορτάσῃ τὸν ἐρχομὸ μου στὸν κόσμον. Στὴν ἀρχὴ πρόσφερε στοὺς καλεσμένους λογῆς - λογῆς λιχουδιᾶς, ἀκόμα κι αὐτὰ πουλιῶν τῆς Ἡρας, τῶν παγωνιῶν δηλαδὴ, καὶ σηκώτα ἀγριο-γούρουνων καὶ μαρίδες τοῦ Φαλλήρου. Αὐτὰ δὲ σὰς τὰ λέω ἀπὸ ψυροπερηφάνεια, ἀλλ' ἀπὸ τὴν ἐπιθυμίαν νὰ νοιώσετε τὸ πόσο ὥραϊον ἔγινε τὸ ξεκίνημά μου καὶ πόσο ἄσχημη ἦ συνέγεια.

— Καλά, καλά, ἔκανε ὁ Περδίκας. Πές μας τώρα τί ἄλλο φάγανε.

—“Ο, τι κράας βάλλη ὁ νοῦς σου. Τί γουρουνόπουλα ψητά, τί χουρομέρια κοκκινιστά, τί πουλερικά, τί ψάρια! ”Όσο γιά φροῦτα, μήτε ξέρω πόσων εἰδῶν εἶχανε. ”Ὡς καὶ κυδῶνια ἀπὸ τὴν Κόρινθο, καὶ ἀμύγδαλα ἀπὸ τὴ Νάξο, καὶ ἀχλάδια ἀπὸ τὴν Εὐβοία, καὶ μῆλα ἀπὸ τὸ Πήλιο. Ἡ μητέρα μου εἶχε φῆσει κατὰ πίττες, ποὺ θὰ τὶς τρώγατε μετὰ μεγάλην εὐχαρίστησιν, παιδιά μου. Ὁ παπoὺς πάλι εἶχε φροντίσει νὰ τοῦστέιλου ἀπὸ τὴν Κόρινθο καὶ ἀπὸ τὴ Χίο κατὰ σπάνια κρασιά.

Μετά τὸ δεῖπνο τραγούδησε παίζοντας τὴ λύρα
τοῦ ἑνὸς καλλιφώνου ἑφήβου. Ἐπειτα, μὲ τὴ σω-
ρὰ τους, ἄλλου, ποῦ δὲν ἄργησαν νὰ στήσουνε χορὸν
καὶ μῆτε ἔχρασε κανεὶς νὰ κάνῃ σποנדῆς στὸν ἄ-
γαθὸ Δαίμονα καὶ στὸν Δία σωτήρα. Τὰ ξημερώ-
ματα φύγαν οἱ συγγενεῖς καὶ φίλοι ἀπὸ τὸ σπιτί

μας, ἀφοῦ πρῶτα κάνανε θερμές εὐχές γιὰ μένα.

Τώρα πρέπει να μάθετε πώς η ελληνική αγωγή αρχίζει μόλις γεννιέται το παιδί και συνεχίζεται ως τον καιρό της εφηβίας. Ἐγὼ ἀρχικὰ εἶχα τὶς ἀγρυπνίες φροντίδες τῆς γλυκειᾶς μου μητέρας καὶ τῆς αὐστηρῆς γιαγιάς μου. Ἡ μάνα μ' ἐσυνήθισε νὰ τρώω τὰ πάντα γιὰ νὰ εἶμαι γερός, νὰ κοιμᾶμαι ὠρις, ν' ἀγαπῶ τὰ ζῶα, νὰ εἶμαι πειθαρχικὸς ἀλλὰ ὄχι ἄτολμος, κ' ἡ γιαγιά δὲν ἔπαυε νὰ μὲ μαθαίνει πῶς νὰ φέρωμαι, πῶς νὰ μὴ σκιάζωμαι, πῶς νὰ περπατῶ, μ' ἔμαθε ἀκόμα νὰ μὴ λέω ποτὲ ψέματα.

“Όταν μεγάλωσα άρχισαν νά συζητοῦν γιά τή δουλειά ποῦ ἔπρεπε νά κάνω. Ἡ μητέρα ἤθελε νά γίνω γεωργός, γιά νά βρίσκουμαι πάντα κοντά της. Ὅμως ὁ πατέρας ἔλεγε πῶς ἔπρεπε ν’ ἀποφασίσω μόνος μου, φυσικά ὅταν θάχε δέσει τὸ μυαλό μου. Μὰ μέρα ἄκουσα τὸν παπποῦ νά λέη πῶς, ἐπειδὴ εἶχα κλίσι στὰ γράμματα, θάτανε σωστὸ νά σπουδάσω. — «Κ’ ἔπειτα, ρώτησε ἡ μητέρα, τί θά κάνη;» — «Ἀροῦ μορφωθῇ καλὰ ὁ ἴδιος, θά μορφώσῃ ἄλλα παιδιά», τῆς ἀπάντησε.

Τέλος, ἦρθε ὁ καιρὸς νὰ φύγω γιὰ τὴν πόλι τῆς Ἀθηνᾶς. Εἶχε διδαχθῇ πολλὰ ἀπὸ τὸν παπoύ, ἤξερα νὰ διαβάζω καὶ νὰ γράφω χωρὶς νὰ κάνω πολλὰ λάθη, ἤξερα ἀριθμητικῇ. Ἀκόμα μοῦχε μιλήσει ὁ παποὺς γιὰ τὴν Ἀκρόπολι, τὸ Λύκειο, τὶς Στοές. Ἔτσι, ὅταν βρέθηκα στὴν Ἀθήνα, δὲν ἤμouνα σὰν ἄνεμος. Ὅμως δὲν περιγράφεται ὁ θαυμασμός ποὺ ἐνοιῶσα ὅταν ἀντίκρισα τὶς ὑπέροχες φυσικὲς ὁμορφίες τῆς δοξαμένης πολιτείας καὶ τ' ἀφθαστα καλλιτεχνήματα ποὺ τὴν στολιζοῦν.

Ἐγκαταστάθηκα σ' ἓνα σπίτι φτωχῶν ἀλλὰ τί-
μιων κ' εὐγενικῶν ἀνθρώπων κι ἄρχισα νὰ φοιτῶ
στὸ φημισμένο σχολεῖο τοῦ Λύσιδος, ποὺ βρίσκεται
παρέκει. Πρέπει νὰ πῶ ὅτι στὴν ἀρχὴ δὲν πῆρα μὲ
καλὸ μάτι τὸ δάσκαλό μου. Καὶ τοῦτο γιὰτ' εἶχε
ὀψι αὐστηρὴ καὶ βαθεῖα φωνή, ποὺ μᾶς προκαλοῦσε
δέος. Ὅμως δὲν ἄργησα ν' ἀλλάξω γνώμη, καὶ τὸ
γιατί θὰ τὸ μάθετε μιὰν ἄλλη φορὰ.

Τις πρώτες ημέρες δὲν κοιμόμουν καλὰ. Ὁ νοῦς μου ἦτανε στὸ σπιτικό μας. Ἐκλαγα, κι ὅταν μ' ἔπαιρνε ὁ ὕπνος ἔβλεπα ὄνειρα φοβερά.

Διασκευή Σ.Π.
Σχέδ. Μ. ΠΡΩΤΟΓΕΡΙΔΗ

(Συνεχίζεται)

ΥΠΟΜΝΗΣΙΣ

Πολλά είναι τὰ θύματα, κυρίως μεταξύ τῶν παιδιῶν, τὰ ὁποῖα ἀπὸ ἄγνοια τοῦ σοβαρωτάτου κινδύνου περιεργάζονται ἐγκαταλελειμμένα πολεμεφῶδια (χειροβομβίδες, νάρκες κ.λ.π.). Γι' αὐτὸ τονίζομεν καὶ πάλιν ὅτι δὲν πρέπει νὰ περιεργάζωνται τέτοια ἀντικείμενα, οὔτε ν' ἀφήνουν ἄλλους νὰ τὰ πλησιάζουν, ἀλλὰ μόνις τ' ἀντικρύζουν νὰ εἰδοποιοῦν ἀμέσως τὴν πλησιεστέραν ἀστυνομικὴν ἢ στρατιωτικὴν Ἀρχήν.

ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΕΡΥΘΡΟΣ ΣΤΑΥΡΟΣ ΝΕΟΤΗΤΟΣ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΙΣ

ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΡΥΘΡΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ

Γραφεία Συντάξεως: Λυκαβηττού 1 - Τηλ. 613.571

Α' Περίοδος 1924-1941 — Β' Περίοδος Έτος 31ον — ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 1975 - ΑΡΙΘ. ΤΕΥΧΟΥΣ 2

Διευθύνουσα Έπιτροπή του Περιοδικού

Π. ΓΕΩΡΓΙΟΥΤΖΟΣ, ΙΩΑΝ. ΚΙΤΣΑΡΑΣ, Ε. ΣΠΗΛΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ, Π. ΤΣΑΚΡΗΣ, ΧΡΙΣΤ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Σύμβουλος διὰ τὴν ἐποπτεῖαν τῆς ὕλης: ΣΠ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ

Διευθύνσεις συμφώνως Ν.Δ. 346/69 άρθρον 9: Διευθύνσεις Περιοδικού: ΚΑΛΛΙΠΡΟΗ ΧΡ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ Δώρα 8' Ἰσ-τρι-α 22

Υπεύθυνος Τυπογραφείου: ΤΡΙΦΩΝ ΤΣΟΥΚΑΣ Παισάνιου 10

Τιμή Φύλλου Δρχ. 5 — Έτησίᾳ συνδρομή: Έσωτ. Δρχ. 50 (διὰ τὰ Σχολεία Δρχ. 40) — Έξωτ. £ 1 ἢ \$ 3

ΕΞΟΦΛΗΣΕΙΣ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ: Παρακαλοῦμεν θερμῶς: α) τοὺς καθυστεροῦντας τὴν ἐξόφλησιν τῆς πρὸς τὸ περιοδικὸν ὀφειλῆς των, ὅπως ἐπισπεύσουν ταύτην, β) ὅπως τὰ ἐμβάσματα ἀποστέλλωνται ἀπροσώπως Ε.Ε.Σ.Ν., Λυκαβηττοῦ 1, Ἀθῆνας.

ΕΚΤΑΚΤΟΙ ΕΚΛΕΚΤΟΙ ΣΥΝΕΡΓΑΤΑΙ

Γ. ΑΘΑΝΑΣ: 'Ακαδημαϊκός
Γ. ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ: Καθηγητὴς τῆς
Παιδείας 'Αν. Σχ. 'Επιστημῶν
Ι. ΘΕΟΔΩΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ: 'Ακαδη-
μαϊκός
Β. ΚΟΥΡΙΑΣ: Καθηγητὴς Πανεπιστη-
μίου Ἀθηνῶν
Γ. ΚΟΥΡΝΟΥΤΟΣ: Γεν. Διευθυντὴς
Υπουργ. Πολιτισμοῦ καὶ Ἐπιστημῶν

ΟΡ. ΛΟΥΤΙΔΗΣ: 'Ομότ. Καθηγητὴς
Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν
Θ. ΠΕΤΣΑΛΗΣ - ΔΙΟΜΗΔΗΣ: 'Εθνι-
κὸν Ἀριστεῖον Γραμμάτων καὶ Τεχνῶν
Μ. ΣΤΑΣΙΝΟΠΟΥΛΟΣ: 'Ακαδημαϊ-
κός
Ι. ΧΑΡΑΜΗΣ: 'Ακαδημαϊκός
ΠΕΤΡΟΣ ΧΑΡΗΣ: 'Ακαδημαϊκός

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

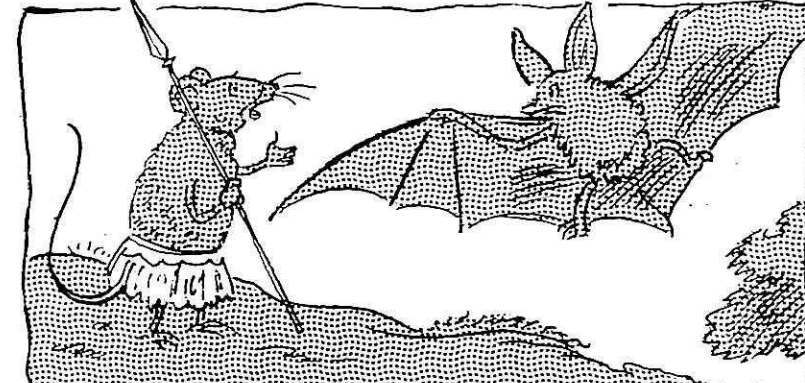
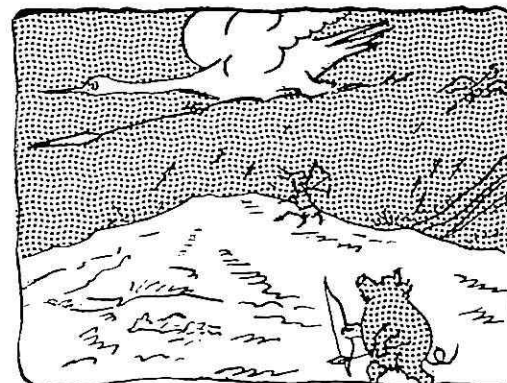
CONTENTS

Σελίς	Page
Α. ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗ: Παναγία ἡ Γλυκοφιλοῦσα ...	1
ΠΕΤΡΟΣ ΧΑΡΗΣ: Τὸ αἶμα ...	2
Ε. Β. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ: Ποίημα ...	3
Α. ΚΑΤΣΙΓΡΑ: Διατροφή ...	4
Α. Π. ΒΑΡΒΑΡΡΗΓΟΥ: Μυκηναϊκὸς πολιτισμὸς ...	4
Θ. ΠΟΤΑΜΙΑΝΟΥ: Ἑθνικὸς Κόσμος ...	5
Α. ΚΑΡΑΝΤΩΝΗ: Ὁ ἥρως τῶν ἀνδρείων ...	7
Γ.Κ. ΠΕΤΜΕΖΑ: Ἡ ναυμαχία τοῦ Ναυαρίνου ...	8
ΔΑΞΕΑΝΔΡΟΥ Γ.: Ὁ σκαντζόχοιρος ...	9
Α. Ι. ΔΕΛΗΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ: Κοσμάς ὁ Αἰτωλός ...	10
ΣΤΡΑΤΗ ΜΥΡΙΒΗΛΗ: Ἐπὶ τῶν κυμάτων ...	12
Α. Β.: Γράμματα στοὺς μικροὺς Ἑρυθροσταυροῦτες ...	13
Ρ. ΛΙΑΣΚΟΥ: «Παιδικὴ Χαρά» ...	13
HERMANN HESSE: Ἡ ροδακινιά ...	14
Γ. ΜΟΥΣΤΑΚΗ: Μέση Ἀνατολή καὶ Ἅγιον Ὄρος ...	15
Α. ΒΑΡΕΛΛΑ: Περιστέρια στὸ ρυθμὸ τῆς ἐποχῆς ...	16
Σ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΥ: Μνήμη Ὁσίου Φιλοθέης ...	17
Ν. ΤΟΥΤΟΥΝΤΖΑΚΗ: Ὁ θάνατος τῆς Πεταλούδας ...	18
— Ὁ ἥρωας ...	18
Ν. ΔΗΜΗΤΡΟΚΑΛΛΗ: Διπνευστα καὶ ἡλεκτροφόρα ...	19
Μ. ΠΡΩΤΟΓΕΡΙΔΗ: Ἡ ἱστορία τοῦ Ε.Ε.Σ. εἰκονο- γραφημένη ...	20
ΚΙΝΗΣΙΣ ΔΡΑΣΙΣ Ε.Ε.Σ. καὶ Ε.Ε.Σ.Ν. ...	22
Γ. Μ. ΠΟΛΥΤΑΡΧΗ: Χ. Ἀντερσεν ...	26
Γ. ΘΕΟΧΑΡΗΣ: Ἡ ὥρα τοῦ σχολείου ...	27
ΔΙΟ ΤΗΝ ΔΡΑΣΙΝ ΤΩΝ ΟΜΑΔΩΝ Ε.Ε.Σ.Ν. ...	28
Α. ΛΩΡΙ: Πρὸς, ὁ δούλος παιδαγωγός ...	30
Στίχοι — Μουσικὴ στὰ ἐσώφυλλα	
Α. ΡΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΙΣ: Virgin Mary (Glykofilousa) ...	1
PETROS HARIS: The blood ...	2
Th. V. KONSTANTINOU: Poem ...	2
Α. KATSIGRA: Healthy feeding ...	2
Α. Ρ. VARVARRIGOS: Mycenaean civilization ...	4
Th. POTAMIANOS: Gay People ...	5
Α. ΚΑΡΑΝΤΩΝΙΣ: The Brave's Oath ...	7
Γ. ΠΕΤΜΕΖΑΣ: The Sea Battle in Navarino ...	8
ALEXANDER G.: The Hedgehog ...	9
Α. Ι. ΔΕΛΙΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ: Kosmas Aetolos ...	10
STRATIS MYRIVILIS: On the waves ...	12
Α. Β.: Letters to the Little Juniors ...	13
R. LIASKOU: «Children's Joy» ...	13
HERMANN HESSE: The Peach — Tree ...	14
G. MOUSTAKIS: Middle East and Mount Athos ...	15
A. VARELLA: Pigeons on the Rythm of our time ...	16
S. PANAGIOTOPOULOS: Saint Philothei's Memory ...	17
N. TOUTOUNTZAKIS: The Butterfly's Death — The Hero ...	18
N. DIMITROKALLIS: Rare Fish Specimens ...	19
M. PROTOGERIDIS: The illustrate History of the H.R.C. ...	20
H.R.C. AND H.J.R.C.: Movement — Activities ...	22
G. M. POLYTARCHIS: H. Andersen ...	26
I. G. THEOHARIS: School Time ...	27
FROM H R C JUNIORS ACTIVITIES ...	28
A. LAURIE: Proas, the slave Educator ...	30
Vercas — Music Inner Covers	

ΤΟ ΕΞΟΦΥΛΛΟ ΜΑΣ: Είναι αντίγραφο καλλιτεχνικής ύδατογραφίας του ζωγράφου ΓΙΩΡΓΟΥ ΣΥΡΙΓΟΥ. Φωτογραφία ΒΑΣΟΥ ΚΟΥΝΤΟΥΡΙΔΗ.

Η ΝΥΧΤΕΡΙΔΑ

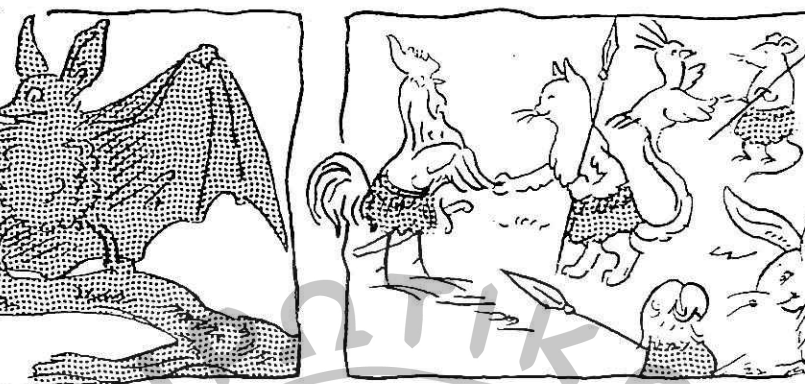
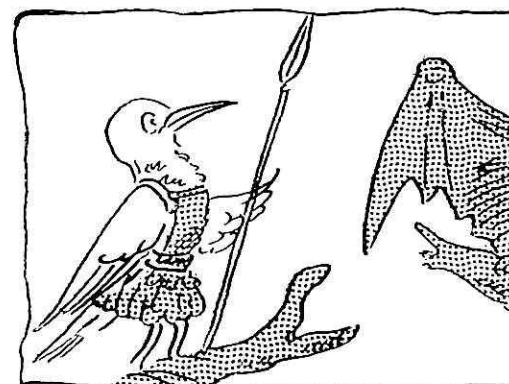
Του ἐκλιπόντος συνεργάτου μας
Α. ΒΩΤΤΗ



Τὰ ζῶα τὰ τετράποδα,
στὰ χρόνια τὰ παλιά,
κάποτε εἶχαν πόλεμο
τρανὸ μὲ τὰ πουλιά.

Καὶ τρέχει εὐθὺς ὁ ποντικός
καὶ λέει στὴ νυχτερίδα:
—Τῶν τετραπόδων τὸ στρατὸ
ἀκόμα δὲν τὸν εἶδα.

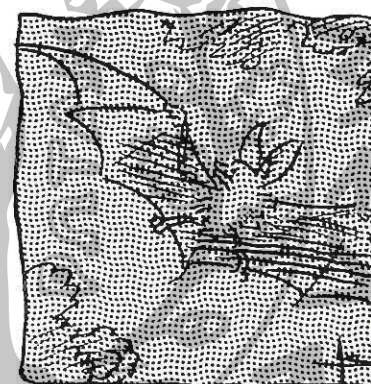
»Ἐλα λοιπόν. Τί κάθῃσαι;
Κι ἀπάντησε ἡ τρελλή:
—Δὲν εἶμ' ἐγὼ τετράποδο.
—Ἀλλά; —Εἶμαι πουλί!



Τὴν ἄλλη μέρα ἓνα πουλί
στὴ νυχτερίδα πάει.
—Ἐλα μ' ἐμᾶς, τῆς ξεφωνᾷ.
Κι αὐτὴ τοῦ ἀπαντᾷ:

Ἐγὼ νάρθῶ μὲ τὰ πουλιά;
ὦ, πάτησες τὴν πίττα.
—Γιατί, δὲν εἶσαι σὺ πουλί;
—Τετράποδο εἶμαι. Κοίτα.

Μὰ τετραπόδων καὶ πουλιῶν
οἱ ἔχθρες ἐτελειώσανε
κ' εὐθὺς εἰρήνην κλείσανε
κι ὅλοι τὰ χέρια δώσανε.



Στὴ νυχτερίδα μοναχὰ
δὲν ἔδωσαν τὸ χέρι
καὶ δυνατό τῆς φώναξαν
κι ἀπὸ τὰ δύο μέρη:

—Φεύγα ἀπὸ δῶ, ἀφιλότιμη,
ποὺ λίγο ἀπ' ὅλα εἶσαι
καὶ δὲ βοηθᾷς κανέναν
μονάχη ἄντε ζῆσε.

Κ' ἔτσι, διαγμένη ἀπὸ παντοῦ,
μόνο τὴ νύχτα βγαίνει
καὶ στὸ σκοτάδι ὁλόμονη
πετάει φοβισμένη.

ΕΝΙΣΧΥΣΑΤΕ ΤΟ ΕΡΓΟΝ
ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΡΥΘΡΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ

